

959.3
ป. 1711

มหาวิทยาลัยศิลปากร

บรรณคดีฉบับพิเศษ

ประชุมพงษาวดาร ภาคที่ ๒๐

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ

พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

มีพระราชเสาวนีย์ดำรัสตั้งให้พิมพ์พระราชทาน ในงานศพพักของราชินี

พ.ศ. ๒๔๕๗

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ไทย ต่พานยศเส

กรุงเทพฯ ๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๕๑.๓

๒๑๗๑

๒๕๕๔

ก.๑.๓

คำนำ

สมเด็จพระศรีพัชรินทรา บรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี
พระพันปีหลวง มีพระราชประสงค์จะทรงพิมพ์หนังสือช่วยงานศพพักของ
ราชินิกุล ในรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นภรรยาพระยาจำเริญบด (เดช)
มีพระราชเสาวนีย์ดำรัสตั้งให้กรรมการหอพระสมุดวชิรญาณเด็กหาเรื่อง
หนังสือซึ่งจะพิมพ์แจกในงานศพ กรรมการได้รวบรวมพงษาวดารเกร็ด
เรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีต้นฉบับอยู่ในหอพระสมุดวชิรญาณพิมพ์เป็นภาคที่ ๒
พิมพ์อีกภาค ๓ ด้วยหนังสือพงษาวดารเกร็ดมีมาก จะพิมพ์เรื่องใดแต่
เรื่องเดียวกันน้อยไป จะรวบรวมพิมพ์คราวเดียวให้หมด หนังสือก็มาก
แต่หอพระสมุดก็หาได้ใหม่อยู่เสมอ จึงได้ตกลงว่าจะรวมพิมพ์ไปเป็น
ภาค ๆ ได้รวมพิมพ์ภาคที่ ๓ ไปส่วน ๓ แล้ว เดิม^๕เป็นภาคที่ ๒
เด็กเกาะพงษาวดารเกร็ดหัวเมืองที่เกี่ยวข้องทางบัก^๕ได้ฝ่ายตะวันตก คือ
๑ เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช เป็นแบบแผนราชการตั้ง
แต่ครั้งกรุงเก่ามา ในเรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราชเป็นหนังสือใน
ทางราชการ นับว่าเป็นหนังสือดีเรื่อง ๑
๒ พงษาวดารเมืองถลาง หนังสือเรื่องนี้เป็นคำให้การ
เหมือนจะจดในรัชกาลที่ ๔ ถ้าวด้วยเรื่องราวเมืองถลาง
ภูเก็จ หนังสือเรื่อง^๕นี้หอพระสมุดได้มาจากมณฑลภา^๕

- ๓ พงษาวดารเมืองไทรบุรี
- ๔ พงษาวดารเมืองตรังกานู
- ๕ พงษาวดารเมืองกตันตัน

หนังสือพงษาวดารเหล่านี้ ดูเหมือนจะได้แต่งขึ้นในรัชกาลที่ ๔ จะมีเพิ่มเติมในรัชกาลที่ ๕ บ้าง รวมพงษาวดารเกร็ดเป็น ๕ เรื่อง ซึ่งเห็นว่าพอควรเข้าเล่มเป็นของพระราชทานแจกในงานศพพักของราชินิกุลได้ ได้นำความกราบบังคมทูลแด่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีที่ทรงพระราชดำริเห็นชอบด้วย จึงได้ให้พิมพ์หนังสือเล่มนี้แต่ตั้งณประวัติของพักของนั้น เจ้าภาพรับเป็นชู้เรื่อง ไม่เกี่ยวแก่กรรมกรรหออพระตมุดชิริญาณ

ก้องหว้าฟภพ.

หอพระตมุดชิริญาณ

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ. ศ. ๒๔๕๗

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศพบัตราชาติวงศ์
วันที่ ๔ มิถุนายน พระพุทธศักราช ๒๔๕๗

คำนำ

การศพบ้านพักทอง ต.จ. ภรรยาพระยาจำเริญบด (เคช)

ในสมัยซึ่งเป็นโอกาสอันควร ที่ข้าพเจ้าผู้เป็นบุตรจะได้แสดง
ประวัติสำหรับท่านพักทองผู้มารดาที่ล่วงลับไปแล้ว และได้รับพระมหา
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชทานเพลิงศพเป็นศพหลวง และ
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระราชชนนี พระ
พันปีหลวง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานหนังสือประชุม
พงษาวดารภาคที่ ๒ ซึ่งพิมพ์ขึ้นสำหรับแจกในงานทรงบำเพ็ญ
ทดแทนทวงของผู้นี้ที่ล่วงลับไปแล้ว ย่อมเต็มใจไปกับด้วยความปรารถนา
ปราโมทย์ในพระมหากรุณาธิคุณ และรู้สึกว่าจะได้เป็นเกียรติยศอยู่ใน
ในตึกถนงชวักถนนวน ข้าพเจ้าผู้เป็นบุตรจึงได้แต่งประวัติของมารดา
โดยย่อ ๆ พอเป็นที่ระฤกไว้ในหน้ากระดาษ ดังต่อไปนี้

ประวัติ

พักทอง ต.จ. ภรรยาพระยาจำเริญบด (เคช) เกิดวัน
พฤหัสบดี เดือน ๘ ขึ้น ๔ ค่ำ ปีระกาชก พระพุทธศักราช ๒๓๙๐
เป็นบุตรที่ ๒๒ ของพระยาราชสุภาวดี (ปาด) ซึ่งหนีเมืองอยู่ใน
พวกราชินิกุลในรัชกาลที่ ๕ ด้วยว่าพระยาราชสุภาวดี (ปาด) เป็นบุตร

พระยาสุรเสนา (คุ้ม) แด่ท่านเป็นเปนมารดา ท่านเป็นเพื่อน้องร่วม
 บิคามารดาของอัยกีแห่งพระชนนี ในสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี
 พระยาราชสุภาวดี (ปาด) มีบุตรทั้งชายแถมหญิงรวม ๔๐ คน มารดา
 พักทองชื่อทองคำ เป็นบุตรพระยาเมืองจัน ตระกูลเมืองเวียงจันทน์
 ภายหลังพระยาราชสุภาวดีได้มอบการงานบ้านเรือนและภรรยาชั้นเด็ก ๆ
 ให้ทองคำเป็นผู้ปกครองดูแลตลอด ทองคำมีบุตร ๒ คน ๆ ใหญ่เป็น
 หญิงชื่อพักทอง คนเล็กเป็นชายชื่อนกเล็ก ซึ่งได้เป็นชายัน (คือ
 นายสืบเฮก) กรมทหารมหาดเล็กเมื่อต้นรัชกาลที่ ๕ แต่ได้ถึงแก่กรรม
 เสียแต่ยังหนุ่ม ๆ ครั้นพักทองมีอายุเจริญวัยก็ได้เป็นผู้ขีดใช้ไถดะบิคา
 และเป็นผู้ททการงานดี เป็นที่รักใคร่ของบิดายิ่งนัก

เมื่อพระยาราชสุภาวดี (ปาด) ถึงแก่กรรมแล้วทรัพย์สินสมบัติเป็น
 อันดรทานไป ด้วยความไม่ปรองดองกันในวงษ์ญาติ สมเด็จพระ
 เทพศิรินทราบรมราชินี จึงได้ทรงรับเป็นเจ้าของภาพทำศพพระยาราช
 สุภาวดี (ปาด) ที่วัดสระเกษ แต่เฉพาะเป็นเวลาทำดังทรงพระครรภ์
 อยู่ จะเสด็จไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลด้วยกำลังพระองค์ ไม่ได้ จึง
 โปรดให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์ใหญ่ คือพระบาทสมเด็จพระ
 จุฑจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เสด็จไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลแทนพระองค์
 ทั้ง ๓ วัน ต่อถึงวันพระราชทานเพลิง สมเด็จพระเทพศิรินทราบรม
 ราชินี จึงได้ โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไป
 พระราชทานเพลิง

ครั้นพระราชทานเพลิงศพพระยาราษฎร์ภูวดี (ปาด) เด็รับแล้ว
 ของคำจึ่งได้รวบรวมเงินทองซึ่งมีอยู่เล็กน้อย ๆ แต่เดิมมีมาแต่ง
 งานให้พักทองอยู่กับภรรยาภูวดี คือ พระยาจำเริญบดี (เขร)
 นนตามยากตามจน เป็นเงินทูน ๕ ซึ่ง ดินต่อครึ่งหนึ่ง พักทองก็ได้
 อดำห์ช่วยดำห์ทำมาหากินจนกลบมั่งคั่งคงตัวได้ดีกว่าพี่น้องทุกคน ที่
 บ้านของบิดาซึ่งคงอยู่ณตำบลสามเพ็งใกล้วัดจักรวรรดิราชาวาศักดิ์จจะ
 ตกไปเป็นของผู้อื่นอยู่แล้ว ก็ได้รับซื้อไว้ทั้งสิ้น ซึ่งมีราคาปรากฏ
 ณภายหลัง โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงซื้อ ๒ คราว
 เป็นเงิน ๒๘๓๓ ซึ่ง ซึ่งได้เป็นที่รวบรวมและที่พระพิงอาศรัยของญาติ
 พี่น้องในเวदानัน ครั้นเดือนมกราคมได้ทำการวิจาหมงคลกับหลวง
 ฤทธิชัยเวร (พูด เทพหัสดิน) ก็ได้ให้เงินเป็นทูน ๕๐ ซึ่ง บุตรผู้
 เกิดแก่ภรรยาผู้น้อยอีก ๖ คน ก็ยังคืออุปการะคดแต่งให้ ได้มีเข้าเรือน
 ไปทั้งสิ้น

ครั้นพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง ได้เสวยราชสมบัติแล้ว
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานเบี้ยหวัดให้พักทองได้รับพระ
 ราชทานอยู่ในพวกราชินิกุลบิตะ ๓๐ ตำแหน่ง แล้วพระราชทานเพิ่มขึ้น
 เป็นลำดับมาจนถึงบิตะซึ่งหนึ่ง ก็ได้พระราชทานหีบหมากจุดจอมเกล้า
 ชั้นที่ ๓ ในงานบรมราชาภิเศกครั้งที่ ๒ นั้นด้วย พระบาทสมเด็จพระ
 พุทธเจ้าหลวงได้ทรงพระมหากรุณาแก่พักทอง ซึ่งเป็นผู้ที่สามารภ
 กู้สมบัติและสกุสไว้ได้ มิได้ทำให้ขายไค้ผ้าดองของชุดพระบาทน

โดยที่ทรงพระมหากรุณาแก่พักทอง จึงได้ทรงพระกรุณาฯ
 เสด็จตลอดมาจนถึงเดือน เทพหัสดิน ซึ่งเปนบุตรีพักทอง ได้
 ไปรดเกล้า ฯ พระราชทานเบี้ยหวัดให้อยู่ในพวกราชินิกุลเหมือนมารดา
 และเมื่อพระพุทธศักราช ๒๔๓๖ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราช
 ทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นที่ ๓ แก่พักทอง ก็ได้พระ
 ราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นที่ ๔ แก่เดือน เทพหัสดิน
 ด้วย ครั้นต่อมาพักทองม้วยชีพมรตมทั้ง ๒ ข้าง มิได้เข้าเฝ้าใฝ่
 ดอองพระบาทได้เหมือนแต่ก่อน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้
 เดือนชนเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นที่ ๓ พระราชทานเดือน
 เทพหัสดิน เป็นส่วนพิเศษ ซึ่งถ้ามิได้รับพระราชทานพานทองนั้นได้
 มรตมได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นที่ ๓ เฉพาะ
 เดือน เทพหัสดิน บุตรีพักทองผู้เดียว

เดือน เทพหัสดิน ได้มีบุตรชายหญิง คือ นายพดด้วง พระยา
 พิไชยชาญฤทธิ (ผาด เทพหัสดิน) ๓ ถม้าย เทพหัสดิน ๓ นาย
 พันตรี หลวงอภิบาลภูวนารถ (จิวรัส เทวกฤหปาด) ๓ เพ็ญ
 ภรรยาหลวงต่วนพิทยพัทธ์ (กระแต ชมาคยกุล) ๓ รวม ๔ คน ซึ่ง
 ยังมีชื่อเสียงดังเดิมเชื่องวษาจกวันน

ครั้นพักทองถึงแก่กรรมลงในรัชกาลปัตยุบันนี้ ก็ได้รับพระมหา
 กรุณาพิเศษ ได้พระราชทานหีบทองหีบ และผ้าไตร ๕ ไตร พระ
 ราชทานน้ำอาบศพเปนเกียรติยศ ไซ้แต่เท่านั้นได้ทรงพระกรุณาโปรด
 เกล้า ฯ ให้เป็นศพหลวงด้วย เชื่อว่าเป็นเกียรติยศแก่พักทองยิ่งกว่า

ญาติพี่น้องของทั้งปวง และนำเป็นที่ยึดในหมู่บุตรหลานของพักทอง โดย
ที่พักทองได้เป็นสัตว์ที่แปลกอยู่ในสัตว์นั้น

และถ้าคิดสำหรับสัตว์ทั่วไป ก็ควรจะเห็นเป็นตัวอย่างได้ด้วย
ว่าความเจริญสำหรับสัตว์นั้น ไม่จำเพาะแต่ผู้ที่มีทรัพย์มากเลย
แม้จะมีทุนเพียง ๕ ซึ่งเช่น ถ้ามีอสังหาของน้อย หรือรู้จักเก็บงำ
เช่นพักทองแล้ว ก็อาจมั่งคั่งคงดวงสัตว์ได้เหมือนกัน

ซึ่งข้าพเจ้ายกเอาเหตุแห่งความยากจนมาว่าพรรณโดยไม่ปกปิด
เช่น ก็เพื่อจะให้เป็นที่ประโยชน์แก่เพื่อนสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งควรจะเห็น
ความอสังหาพวกเพียรของท่านแต่ก่อน ซึ่งคงคิดว่าจนมรณะอันต้อง
นับว่าผู้หญิงก็เป็นหลักสำคัญของสามีและของสัตว์ส่วนหนึ่ง เมื่อมนุษย์ได้
ได้ภรรยาดีแล้ว ย่อมจะเจริญในวงศ์สัตว์ได้ดังตัวอย่างในประวัตินี้

เดือน เทพหัสดิน

ป, ต, ประวัติที่เจ้าภาพเรียงนี้ มีข้อความอธิบาย แต่เจ้าภาพ
ได้ขอให้กรรมการจดอธิบายไว้น้อยหนึ่ง คือ ที่นามสัตว์ นายพดตรี
พระยาพิไชยชาญฤทธิ์ ลงไว้ว่า เทพหัสดิน แต่นามสัตว์ นายพันตรี
หลวงอภิบาลภวนารถ ผู้เป็นน้องชายร่วมบิดามารดาตลงไว้ว่า เทว
กฤทปาด ผู้คิดกันอยู่ตงนั้น ถ้าไม่อธิบาย ผู้อ่านจะไม่เข้าใจ ว่า
เหตุใดจึงผิดกัน นามสัตว์ เทพหัสดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว พระราชทาน แก่บรรดา ผู้ซึ่งสืบสัตว์ วงษ์ตงมาจาก พระยาราชภักดี
(ข้าง) ๆ เป็นหลานกรมหลวงเทพหวิรักษ์ พระยาไชยสุนทร (เจียม)

เปนบุตรพระยาราชภักดี (ข้าง) หดวงนายฤทธิ (พูด) เปนบุตร
 พระยาไชยสุรินทร (เจียม) นามสกุลว่า เทพหัสดิน จึงสืบตง
 มาถึงพระยาพิไชยชาญฤทธิ (ผาด) บุตรคนใหญ่ดำรงสกุลข้างฝ่าย
 บิดา แต่เดือน ค. จ. ผู้เป็นมารดาสืบสกุลตงมาจากพักทอง
 ราชนิกุล ซึ่งมีสกุลวงษ์อีกสาย ๓ เกรงนามสกุลวงษ์สายนี้จะสูญ
 ด้ย ได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ให้ตวงอภิบาลกวนารด (จำรัส) ซึ่งเป็น
 บุตรที่ ๒ มีนามสกุลว่า เทวศฤหปาด เพื่อจะให้ดำรงวงษ์สกุล
 ข้างฝ่ายมารดาได้ มิให้สูญ ด้วยเหตุนี้ พ้นของ ๒ คนนี้จึงมีนาม
 สกุลตงกัน

ท. ว.

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราชครั้งกรุงเก่า	หน้า ๒
เรื่องตั้งพระเจ้าานครศรีธรรมราชครั้งกรุงธนบุรี	" ๓๓
เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์)	" ๓๓
เรื่องตั้งพระบริรักษ์เบ็ญเป็นพระยานครศรีธรรมราช	" ๔๔
พงษาวดารเมืองถดาง	" ๕๖
พงษาวดารเมืองไทรบุรี	" ๖๘
พงษาวดารเมืองตรังگان	" ๓๐๐
พงษาวดารเมืองถันคัน	" ๓๓๗

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช

ที่เมืองนครศรีธรรมราช มีคนหนังสือแดงดำเนาหนังสือเก่า ๆ เก็บรวบรวมสะสมได้มาก เมื่อพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงราชานุภาพ เสด็จมาตั้งทรงมหาชาติไทยเสด็จไปเมืองนครศรีธรรมราชคราวใด เจ้าพระยาสุรธรรมมนตรีได้คนหนังสือเก่า ๆ เหล่านี้ถวายมาแทบทุกคราว ในหนังสือพวกนี้มิดำเนาหนังสือเรื่องตั้งผู้สำเร็จราชการเมืองนครศรีธรรมราชแต่ก่อนมา ๔ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ เมื่อมีขจรจัตวาศึก จุดศักราช ๓๓๐๕ ปี ในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศชูกรุงเก่า ตั้งพระยาไชยาธิเบศร์เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช

ครั้งที่ ๒ เมื่อมีออกอัฐศึก จุดศักราช ๓๓๓๗ ปี เจ้ากรุงธนบุรีตั้งเจ้านครเป็นพระเจ้าประเทศราช

ครั้งที่ ๓ เมื่อมีมโหรีศึก จุดศักราช ๓๓๕๖ ปี ตั้งกรุงรัตนโกสินทร์แล้ว ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงตั้งเจ้าพัฒน์เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช

ครั้งที่ ๔ เมื่อมีมแตร์ศึก จุดศักราช ๓๓๗๓ ปี ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงตั้งพระบริรักษ์ภูเบศร์ (คือเจ้าพระยานครน้อย) เป็นพระยานครศรีธรรมราช

เห็นว่าหนังสือเหล่านี้เป็นตำราอันแท้จริงมิใช่ของปลอม แต่เป็น
เรื่องราวอันสมควรจะดงพิมพ์รักษาไว้ไม่ให้หายสูญ โดยเป็นหนังสือ
ที่มีประโยชน์ในทางความรู้พงษาวดาร แต่แบบแผนประเพณีเก่า จึงได้
นำมาดงพิมพ์ไว้

ตำนานกฎ

เรื่องตั้งเจ้าพระยาานครศรีธรรมราชกรุงเก่า

กฎให้แก่นายเทียรราชอาดกษณ นายสวัสดิศักดิ์ชาววัง โทษา
อิดหากกรมพระคลัง นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวุธ แวงจตุ
ดงคบาทซ้ายขวา ด้วยทรงพระกรุณาตรัสเห็นเกล้า ๆ ตั้งว่าให้
พระยาไชยาธิเบศร์เป็นเจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราชชาติเดโชไชยมไห
สุริยาธิบดี อภัยพิริยปรากฏมพาทู เจ้าพระยาานครศรีธรรมราช
แต่ให้นายเทียรราชอาดกษณ นายสวัสดิศักดิ์ชาววัง โทษาอิดหาก
นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวุธ แวงจตุดงคบาท จำทูลพระราช
โองการแด่ตราพระครูพำห้ พระสุพรรณบัฏ เสด็จไปมอมเมือง
นครศรีธรรมราช ให้แก่พระยาไชยาธิเบศร์เป็นเจ้าพระยาานครศรีธรรม
ราชตามธรรมเนียม ครั้นพระราชโองการแด่ตราพระครูพำห้ พระ
สุพรรณบัฏ เสด็จโดยนายเทียรราช นายสวัสดิศักดิ์ โทษา
อิดหาก นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวุธ แวงจตุดงคบาท จำ
ทูลไปถึงค่านขนอนแถบบ้านไคเมืองไคตำบลไคไช ก็ให้ผู้จำทูลว่าแก่ผู้
รักษาเมืองผู้รังกรมการนายบ้านนายอำเภอ แตนนายพจนนค่านคอย

ดืบ ๆ กันไปตามแดนตามอำเภอกว่าจะถึงเมืองนคร หนึ่งถ้าจะเชิญ
 เสด็จพระราชโองการ แด่ตราพระครุฑพ่าห์ พระสุพรรณบัตร เสด็จไป
 ประทับเมืองเพชรบุรีไปสถลมารคไซ้ ก็ให้ผู้รักษาเมืองผู้รั้งกรมการ
 รับเสด็จพระราชโองการขึ้นได้ ณหอพระราชโองการเมืองเพชรบุรี
 แด่ให้ตั้งมระเนียดแถวไว้ใต้แถวเพลิงแด่ทิมดาบซ้ายขวา แด่ให้กะ
 เกณฑ์ขุนหมื่นไพร่สรวพด้วยเครื่องศาสตราวุธ มานั่งยามกองเพลิงพิทักษ์
 รักษาอย่าให้เป็นเหตุการประการใดได้ ครั้นพระราชโองการเสด็จไป
 โดยสถลมารคไซ้ ก็ให้ผู้รักษาเมืองผู้รั้งกรมการแต่งข้างพังพลายอัน
 รวบคานดั้น ผู้กระโโจมทรงพระราชโองการแด่ตราพระครุฑพ่าห์ พระ
 สุพรรณบัตร แด่ข้างตั้งข้างกันแต่โคกเวียง แด่กะเกณฑ์ขุนหมื่นแ
 ไพร่สรวพด้วยเครื่องศาสตราวุธ หนึ่งยามกองเพลิงพิทักษ์
 หัวเมือง กว่าจะถึงเมืองนคร อย่าให้เป็นเหตุการประการใดได้ ครั้น
 พระราชโองการเสด็จไปยังทางประมาณวันหนึ่ง ต้องวันจะถึงเมืองนครไซ้
 ก็ให้ผู้จาทูลว่ากล่าวแก่ผู้รักษาเมืองผู้รั้งกรมการณเมืองนั้นค้ำบดนั้น ให้
 ปลุกหอพระราชโองการเป็นมณฑป ตั้งระเนียดไว้ใต้แถวเพลิงแด่ทิมดาบ
 ซ้ายขวาแล้ว เชิญพระราชโองการแด่ตราพระครุฑพ่าห์ พระสุพรรณ
 บัตรขึ้นไว้แล้ว ให้สรวพด้วยเครื่องศาสตราวุธนั่งยามกองเพลิงเป็นกอง
 ชุ่มกองรายพิทักษ์รักษาทั้งกลางวันกลางคืน อย่าให้เป็นเหตุการประ
 การใดได้ แด่ให้ประโคนช้องกลองแตรสังข์ตามธรรมเนียม แด่ให้
 ตรวจจัดสำรวัด ห้ามปรามผู้คน อย่าให้ ช้างม้า ไล่หมอก ก็น่วม โปกศัคะ
 แด่ถือเครื่องศาสตราวุธผ่านไปมาได้ กว่าพระราชโองการจะเสด็จไป

เมืองนคร แต่ให้กรมการแต่งขุนหมื่นถือหนังสือไปรื้อข้าวไป ถึง
 หาดวงศรีราชสงครามภักดีปลัด แต่หาดวงภักดีราชยกกรมบัตร แต่
 กรมการทั้งหลายณเมืองนครให้ปลุกหอบเป็นมณฑล แต่ตั้งระเนียบครัวไก่อ
 ไร่ไฟแต่ทิมคามแต่เกยซ้ายขวา แต่ฉนวนแต่เกยข้างตำหรับพระราช
 โองการ แต่ตราพระครูพำที่ พระสุพรรณบัตรตามธรรมเนียม แล้ว
 ให้เกณฑ์พระหาดวงขุนหมื่นณเมืองนคร ให้ตั้งรพด้วยของเทียวมซึ่ง
 กดองแตรตั้งขึ้นมาตำหรับพระราชโองการ แต่ตราพระครูพำที่ พระ
 สุพรรณบัตร ไปประทับฉนวนขุมนนเกย จึงเอาคานหามเข้ารับพระ
 ราชโองการถึงพระมณฑลแล้ว ให้แต่งขุนหมื่นกรมการคุมไพร่มีเครื่อง
 ตำราดูสำหรับมืออยู่นั่งยามตามเพลิงตระเวนจงกรมคอร ให้แต่งเปน
 กองขุ่มกองรายพิทักษ์รักษาอย่าให้เป็นเหตุการประการใดได้ แต่ให้
 ประโคมซึ่งกดองแตรตั้งขึ้นทิมคามซ้ายขวาจกทุกเวลา ตามธรรมเนียม
 แล้วให้เจ้าพนักงานไปกวาดแฉ่งพระวิหารวัดมหาธาตุ แต่ตั้งเบญจา
 ตามชั้นหุ้มผ้าขาวมีเสาเพดานแต่ฉนวนรอบ แต่ฉนวนนั้นเปนม่าน
 สองไรแต่ปลีเสื้อพรมตั้งเคียงทองตำหรับของพระราชโองการ ในเบญจา
 ในพระวิหารวัดมหาธาตุจกสรรพไว้ ครั้นได้ฤกษ์จึงให้กรมการนิมนต์
 พระสังฆราชาคณะ ๕ รูป อินทนิล ๑๕ รูป มาพร้อมกันณพระวิหารนั้น
 แล้ว ให้พระหาดวงขุนหมื่นกรมการ แต่หาดวงขุนหมื่นณเมืองนคร
 แต่ผู้รงกรมการหัวเมืองซึ่งชนแก่เมืองนครนั้น นั่งล้อมบักขาวหุ้มเสื่อขาว
 แต่งพานหมากถวายบังคมพร้อมกันแล้ว แต่ให้ตั้งแท่นาตั้งเปนค้ำแต่
 เรียงกันไปจนถึงพระวิหาร แล้วให้ประโคมแตรตั้งซึ่งกดองขึ้น แต่

ข้า้หุดวงผู้จ้าทุดพระราชโองการน้จ้ิงเชฎฐพระราชโองการ แดตรา
 พระศุภรพ้าห้ พระศุภพรณบ้คัรเส้ค้จ้เข้า้ในพระวิหาร น้เง้เห้ือเค้ยงทอง
 ลาดผ้าขาวคองเบญจานัน้ แด้วช้ก้มา้นดอ้งไซบ้ค้ไ้ว้ จ้ิงห้ผู้จ้าทุดน้
 ประนมม้ืออ้ย่นท้ันน้ แด้นำเบญจานัน้ห้ปุ้พรหมลาดผ้าแด้คราห้เง้
 ด้าห้รับผู้จ้ะย้ันอ้านพระราชโองการ แด้อ้านพระศุภพรณบ้คัร แด้ว
 ห้เจ้าพระยานครนุ้งผ้าด้่มบ้กชาวช้ายกรวย ห้มเส้ือชาวไ้ฟ้พอกเก้ยว
 คอกไม้ ห้ไอ้ช้ันคานห้าม ห้ห้ดวงชุ้นห้่มตามพนักงานห้้เข้า้มาถึง
 ประตูละหว้าห้ ให้น้เง้นำเบญจาออกมาประมาณ ๔ ค้อก ห้ห้พาน
 ช้ันห้ากถว้ยบ้งค้ม แด้ห้พระห้ดวงชุ้นห้่มน้กรมการ แด้เม้ืองช้ัน
 ท้งปวงน้เง้โดยอ้นค้บเป้น ๒ แด้ว ห้ห้ปุ้เช้ค้หน้าเร้ียงเข้า้คอกคอกไม้ห้มาก
 พลฐรูปเท้ย่น แด้วจ้ิงห้ปุ้ระค้เครด้ังช้ของกลดอง แด้วนายแวงผู้
 จ้าทุดพระราชโองการน้จ้ิงช้ก้มา้น แด้ชาววง้กรมพระค้ด้ังผู้จ้าทุดน้
 น้เง้ถดแวงออกมากามช้้ายช้วา แด้ห้เจ้าพระยานครแด้พระห้ดวงชุ้นห้่ม
 กรมการท้งปวงกราบถว้ยบ้งค้มส้ามถาแด้วด้งบอ้ย้ก้่อน คร้ันด้ค้เด้ยง
 กลดองแด้แครด้ังช้แด้ว จ้ิงห้เจ้าพระยานครพระห้ดวงชุ้นห้่มน้กรม
 การท้งปวงถว้ยบ้งค้มห้พร้อมก้ันแด้ว ผู้จ้าทุดพระราชโองการแด้
 อดถ้กษณช้ิงนุ้งช้าวน้กราบถว้ยบ้งค้มส้ามถาแด้ว จ้ิงห้นายแวงผู้
 จ้าทุดน้ช้ะย้ันพานย่นเจ้ยค้ดงกลดองออกแด้ว เชฎฐพระราชโองการด้ง
 ห้ให้อาดถ้กษณย่นบ่นผ้าแด้แด้พรหมน้ อ้านพระราชโองการมอบเม้ือง
 นครห้แก่พระยาช้ะยาธิเบศร์เป้นเจ้าพระยานคร คร้ันจ้บพระราชโองการ
 แด้ว ห้ห้ดวงศ้วีราชด้งคร้ามรามภักค้ป้ดค้ แด้กรมการท้งปวง

ประนมมือเหนือศีรษะรับสั่งตราพระราชโองการ ว่าข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวง
 ขอรับพระราชโองการมานพระบัณฑูรด้วยเกล้า ฯ ครั้นรับสั่งแล้วให้
 กราบถวายบังคมตามตา จึงให้อ่านพระสุพรรณบัฏพระราชทานชื่อ
 แก่เจ้าพระยานคร ครั้นจบพระสุพรรณบัฏแล้ว ให้เจ้าพระยานคร
 นรับสั่งว่า ข้าพระพุทธเจ้าขอรับพระราชโองการมานพระบัณฑูรด้วย
 เกณฑ์ ฯ จึงตั้งพระสุพรรณบัฏให้แก่พระยาไชยาธิเบศร์เป็นเจ้าพระยา
 นครรับพระราชทานชื่อ จึงให้เจ้าพระยานครแต่งพานมุกรองเทมทอง
 รับพระสุพรรณบัฏไว้ตามธรรมเนียม แลจึงให้อาตถกษณเริญตรา
 พระครูฟ้าหื้อขึ้นเหนือศีรษะ แลจึงให้ร้องประกาศว่าคงตราพระครู
 ฟ้าหื้อแล้ว ๓ ที่ แลจึงให้หัตถลงปลัด แลกรมการทั้งปวงกราบถวาย
 บังคมแล้วรับสั่งตราพระครูฟ้าหื้อว่า ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงขอรับพระ
 โองการมานพระบัณฑูรด้วยเกล้า ฯ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งปวงขอโดย
 พระราชโองการมานพระบัณฑูร ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ มา
 หนึ่งทุกประการ แลจึงให้ประโคมฆ้องกลองแตรตั้งขลุ่ยตามตา แล
 เริญพระราชโองการ แลตราพระครูฟ้าหื้อเสด็จขึ้นแล้ว ให้เจ้าพระยา
 นครแลกรมการทั้งปวงกราบถวายบังคมตามตาอีกครั้งหนึ่งแล้วให้
 ชักม่านไซเข้า ครั้นเสร็จแล้วจึงให้เสด็จพระสงฆ์ราชาคณะแลพระสงฆ์
 อื่นคัมภีร์สวดถวายพระพรพระพุทธเจ้า จนศัพท์พุทธาแลภวคศัพท์มัง
 คลังแลสวดพระพุทธรมนต์ ต่อจบแล้วจึงให้ประโคมฆ้องกลองแตรตั้งขลุ่ย
 แลให้พระหัตถลงขุนหมื่นทั้งปวงคั้งแก้แทน เริญพระราชโองการแลตรา
 พระครูฟ้าหื้อ เสด็จมาณมณฑลป็นคามธรรมเนียม ครั้นเสร็จการ

มอมเมืองแล้ว ให้นายเทียรฆราช นายสวัสดิ์ภักดิ์ โกษาอิศหาก
 นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวุช แวงจตุตถ์คมาท ว่าแก่เจ้า
 พระยานครให้แต่งหนังสือทูลเกล้าฯ ถวายต้นของราชโองการนั้น บิด
 ตราเข้าพนมปากมอกด้วยกระดาษแสดครั้งตามธรรมเนียม แต่หนังสือ
 ปฏิบัติฯ ๑ พณฯ โงษาธิบดี แล้วให้แต่งของบรรณาการสำหรับต้นของ
 พระราชโองการ แต่สิ่งของต้นของหนังสือฯ ๑ พณฯ โงษาธิบดี แด
 คำธรรมเนียมมอมเมือง แดคำธรรมเนียมแต่งตราพระราชโองการ
 แดตราพระครุฑพ่าห์ แดพระสุพรรณบัตร แดคำผู้เชิญตราพระราช
 โองการ แดคำรับตั้งนายเวรชาววังมหาดไทยแก่เจ้าพระยานครแต่ตาม
 ธรรมเนียม แล้วให้เรียกเอาตำแหน่งผู้กราบถวายบังคมพระราช
 โองการตามบันดาศักดิ์จึงทุกคน ให้เจ้าพระยานครแลกรมการแต่งพระ
 หลดวง ซุนหมั่น ฮนมั่นคง คุมโพธิ์ดรรพ ด้วยเครื่องตราอาวุช สำหรับมือ ให้
 ครอบ แดเรือแห่แห่นมโย่งกันพิทักษ์รักษาเชิญเสด็จพระราชโองการ แด
 ตราพระครุฑพ่าห์ แดเครื่องบรรณาการกลับเข้าไปยังกรุง ชย้าให้
 เปนเหตุการณ์ประการใดได้ ชนึ่งเมื่อพระราชโองการเสด็จไปณกลางทาง
 จนถึงเมืองนครนั้น ให้นายเทียรฆราช นายสวัสดิ์ภักดิ์ โงษา
 อิศหาก นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวุช กำชับว่ากล่าวห้ามปราม
 แก่นายเรือ แดใบพันหัวพันท้ายแฉ่ไพร่พลรบพลกรรเชียงแฉ่บ่าวไพร่
 ฆ่าไทยสมัครมาหาไศรยซึ่งไปด้วยนั้น ชย้าให้เขาภิจรราชการณกรุงไป
 เจรจว่ากล่าวบอกเล่าแก่ชาวเมืองใต้ทั้งปวง แดเพื่อนฝูงสมัครมา
 หาไศรยแห่งใดคำบดโคแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ แดชย้าให้วิจิตรคำตำราพัน

ฉะเชิงฉะกระบัต ทำข่มเหงเอาพัสดุของเงินแดทรพียอญมณีก่งฉะฉะฉะ
 พรหมณาจารย์อาณาประชาราษฎร์ถูกค้ำฉะฉะ แต่ประการใดประการ
 หนึ่งได้ ถ้าแต่รู้เห็นเป็นประการใด แต่ผู้มีชื่อมาว่ากล่าวแต่พิจารณา
 เป็นดั้ไซ้ ก็จะมีเอานายเทียบมราช นายด้วด้ด้กักดี โกษาฉะฉะหาก
 นายพิทักษ์ราชา นายชาญอาวช แวงจตุด้กบาท ซึ่งมีได้ทำ
 ตามกฎหมายให้ ด้งพระราชอาญาตามโทษานุโทษ แต่ให้ทำตาม
 กฎหมายฉะฉะทุกประการ กฎให้ ด้งฉะฉะวันศุกร์เดือนฉะฉะ ๓๐ ค่ำ จุ
 คักราช ๓๓๐๔ ปีจจจจจจจจ

หนึ่งผู้เป็นเจ้าของพระยานครคัฉะฉะฉะฉะ ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ
 อาถักฉะ
 ผู้แต่งตราพระราช โองการได้ค่าฉะฉะฉะฉะ ๑๒๐ บาท กรมฉะฉะฉะ
 ค่าฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ ๑๒๐ บาท
 ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ ๕๐ บาท คนหาม
 ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ ๓ บาท หนึ่ง
 ค่าตำแหน่งคักคักฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ
 พชนอนค่านคอยฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ
 หลดฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ กรามฉะฉะ
 บังคม ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ ๖ บาท
 ค่าฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง
 ๓ บาท หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง หนึ่งเพียง
 กรมการ ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ ฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะฉะ

พิเศษ ข้าด้วยช่องกองข้างทงปวง เดี่ยวค่าถวายเป็นมงคลแต่ค่าชักม่าน
 ค่าปักถอง เป็นค่าตำแหน่งศักดิ์ตามบันดาศักดิ์แต่นา ๓๐๐ ขึ้นไป เดี่ยว
 ค่าตำแหน่งศักดิ์ ๓๐๐ ตะ ๒ ตั้งแต่ ๓๐๐ ขึ้นไปถึงนา ๓๐๐๐
 เดี่ยว ๓๐๐ ตะ ๒ ตั้งแต่ แต่เดี่ยค่าชักม่านแต่ปักถองแต่แครงเหมือน
 กันทุกคน

ในลักษณะพระราชโองการนั้นว่า พระราชโองการพระบาทพระ
 ศรัตรูพรหม ส้มเต๋จเอกราชรัฐศรีธรรมบรณารถบรณบพิตรพระพุทธเจ้า
 อยู่หัว คือองค์สมเด็จพระนารายณ์เป็นเจ้า พระเจ้าปราสาททอง
 พระเจ้าข้างเหนียม พระเจ้าข้างเผือก ทรงทศพิชราชธรรม ราชอนันต
 สัมภาราติเรก เอกอุคตมบรมจักรพรรดิสุนทรธรรมิกราชบรณารถ
 บรณบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาครัดเอาพระยาไชยาธิเบศร์
 เป็นเจ้าพระยาศรีธรรมมาโสกราชชาติเดโชไชยมไหศุรียาธิเบศร์ อภัยพิริย
 ปรากรมพาหุ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช ครั้นพระราชโองการแต่
 ตราพระครุฑพ่าห์เสด็จโดยสวัสดิภักดีชาววัง แต่โกษาธิบดีหากกรมคลัง
 นายพิทักษ์ราชา นายธานีอาวุธ แวงจตุตังคบาทจำตุตมานไช ให้
 หตวงศรีราชสงครามรามภักดีปลัด หตวงภักดีราชยกกรมบัตร แด
 กรมการทงหตาย ตรวจจักษข้างม่าวพัดไร่นาอากาศสำหรับเมืองมอ
 โดยขนาด

ในลักษณะพระสุพรรณบัฏนั้นว่า สุกุมมัตต สุตติการยติเรก ๓๐๖๔
 ศกโสณตั้งจักษกรมฤทธิมาศสุกรมบักษ เทวติพิมุฉวารสุกรมหุติ พระ
 บาทพระศรีธรรมพรหม ส้มเต๋จบรณบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ทรงพระ

กรุณาพระราชทานนามกรพระยาไชยาธิเบศร์ เป็นเจ้าพระยาศรีธรรมมา
 โศกราชชาติเดโชไชยมไหสุริยาธิบดี อภัยพิริยปรากฏมพาทู เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราช

ในลักษณะหนังสือซึ่งส่งของพระราชโองการนั้นว่า ข้าพระพุทธเจ้า
 เจ้าพระยาศรีธรรมมา โศกราช ชาติเดโชไชยมไหสุริยาธิบดี อภัย
 พิริยปรากฏมพาทู เจ้าพระยานครศรีธรรมราช ขอกราบถวายบังคม
 ทูลพระกรุณา พระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ด้วย
 ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อ) แดงจตุตถกบมาทซ้ายขวา จำทูลพระราช
 โองการแต่ตราพระครูพ้าห์ แดพระสุพรรณมิตรเสด็จไปมอบข้าพระ
 พุทธเจ้าแล้ว แดข้าพระพุทธเจ้าเชิญพระราชโองการแต่ตราพระครูพ้าห์
 เสด็จกลับโดย (ชื่อ) แดนายแดงจตุตถกบมาท เข้ามากราบถวาย
 บังคมพระบาทสมเด็จพระบรมพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ข้าพระพุทธเจ้า
 ขอกราบถวายบังคมทูลพระกรุณาพระบาทพระพุทธเจ้าอยู่หัว

เรื่องตั้งพระเจ้านครศรีธรรมราชกรุงธนบุรี

วันอังคารเดือน ๑๑ ขึ้น ๖ ค่ำปีวอกชวศก เพลาเช้าเสด็จออก
 ขุนนางพระที่นั่งท้องพระโรง หมื่นพิพัฒน์ โภษารับตั้งโต๊ะเกล้า ๆ
 ตั้งว่ากำหนดจะได้ให้ขุนสกลมณเฑียรกรมวัง ขุนวิเศษนุชิตกรมคลัง
 นายเทียบราชอาตักษณีน นายจิตรบำเรอวงศาจารย์นอกซ้าย นาย
 บัดตั้งกฤษฎกรวงศาจารย์ในขวา แดจตุตถกบมาท จำทูลพระราช
 โองการ ตราพระครูพ้าห์ พระสุพรรณมิตร ออกไปพระราช

ทานมอบเมืองให้เจ้านครเป็นเจ้าชั้นชาติมา พระเจ้านครศรีธรรมราช
 ครั้งนี้ ได้ฤกษ์วันอังคารเดือน ๓๓ แรม ๔ ค่ำมีวอกชุก เพลา
 เข้า ๕ นาฬิกา ๒ บาท เป็นมงคลฤกษ์ แด่ให้เจ้าพนักงานพระคลัง
 มหาสมบัติเบิกทองแผ่นแผ่นพระสุพรรณบัตรหนัก ๖ ตั่ง กว้าง—
 ยาว—สำหรับจารึกพระสุพรรณบัตร แด่ให้ คักถ้องของจำหัดักสูง
 ๕ นิ้ว กว้างใหญ่รอบ ๖ นิ้ว ทั้งฝาทั้งตัวหนัก ๒ บาท ๓ ตั่ง เพื่องสูง—
 ใหญ่รอบ—สำหรับใส่แผ่นพระสุพรรณบัตร แด่ให้ คักถ้องเงินหนัก
 ๓ ตำดั่ง ๒ บาท ๓ ตั่ง สูง ๖ นิ้ว กว้าง ใหญ่รอบ ๘ นิ้ว สำหรับ
 ใส่ถ้องของซึ่งใส่พระสุพรรณบัตร แด่ให้ คักถ้องของจำหัดักทั้งฝา
 ทั้งตัวหนัก—สูง—ใหญ่รอบ—สำหรับใส่พระราชโองการ แด่ให้ คักถ้อง
 เงินจำหัดักทั้งฝาทั้งตัวหนัก—สูง—ใหญ่รอบ—สำหรับใส่ถ้องของซึ่ง
 ใส่พระราชโองการ แด่ให้ คักถ้องของจำหัดักทั้งฝาทั้งตัวหนัก—สูง—
 ใหญ่รอบ—สำหรับใส่ตราพระครุฑพ่าห์ แด่ให้ คักถ้องเงินจำหัดัก
 ทั้งฝาทั้งตัวหนัก—สูง—ใหญ่รอบ—สำหรับใส่ถ้องของรองตราพระครุฑ
 พ่าห์ เป็นพนักงานคลังมหาสมบัติได้ทำ หนึ่งให้เจ้าพนักงานกรม
 พระคลังวิเศษเบิกงาดำพระคลังมหาสมบัติ ไปให้ช่างถึงถ้องสูง—
 ใหญ่รอบ—สำหรับใส่พระราชโองการของค้ ๓ พระสุพรรณบัตรของค้ ๓
 แด่ให้ทำเจียดเขียนตายทองสำหรับใส่ถ้องตราพระครุฑพ่าห์ของค้ ๓ แด่
 ให้มีถ้องแพรตายทองสำหรับใส่ถ้องพระราชโองการ พระสุพรรณบัตร
 แด่ใส่เจียดรองตราพระครุฑพ่าห์ด้วยจางทุกของค้ แด่ให้จัดพานรอง
 ถ้วนพ้า ถ้ามีได้พานรองถ้วนพ้าจะได้เป็นพานรองมุกทับก็เอาเถิด ให้

ได้ ๓ ตำรับ แล้วให้มีผู้ย่นแพรดยาของมีระบายปากผู้กระโจนสูง
 ต่างคตุม ถ้ามิได้ผู้กระโจนสูงย่นลงต่ำไป ก็ให้มีคตุมสักหลาดแดง
 ด้วยทั้งสามตำรับ ตำหรับใต้พระราชโองการตำรับ ๓ ใต้ตรา
 พระครุฑพ่าห์ตำรับ ๓ ใต้พระสุพรรณบัฏตำรับ ๓ เป็นพนักงาน
 พระคตังวิเศษ แดกตองทอง กตองเงิน กตองงา กตองเจียด
 แดพานกฤษณทั้งนี้ เป็นพนักงานขาดกษัตริย์ได้เร่งรัดตรวจตราว่ากล่าว
 แดให้กรมแสงในซ้ายเมืงขมกตองหุนตราพระครุฑพ่าห์องค์ ๓ แด
 กำหนดจะได้จารึกพระราชโองการ พระสุพรรณบัฏ แดจำตอง
 ตราพระครุฑพ่าห์ แดบีตตราพระราชโองการ ได้ฤกษ์วันศุกร์
 เดือน ๓๓ ขึ้น ๓๕ ค่ำมีวอกอัฐศก เพลาเช้า ๕ นาฬิกา ๓ บาท แด
 ให้กรมแสงในซ้ายเชิญตราพระราชโองการพระครุฑพ่าห์ออกมา ให้
 ขาดกษัตริย์แดกรมแสงในซ้ายแต่งบายศรี ๒ ตำรับ ที่เศสุกรคู่ ๓ เทียน
 ทองคู่ ๓ เทียนเงินคู่ ๓ เขาคอกคอกไม้ชุบเทียนเบ้งหอมน้ำมัน
 หอม แดให้ขาดกษัตริย์เมืงผ้าขาวต่อพระคตังวิเศษมานุ่งผืน ๓ ห่ม
 ผืน ๓ ตำหรับนุ่งห่มจารึกพระราชโองการ พระสุพรรณบัฏ ครั้น
 จะใกล้ ได้ฤกษ์จารึกให้จุสรุปเทียนบูชา เขาคอกคอกไม้จุณเจิมเบ้ง
 น้ำมันแล้ว จึงให้ขาดกษัตริย์นุ่งห่มผ้าขาวกราบถวายบังคมสามตาแล้ว
 จึงให้จารึกพระราชโองการ พระสุพรรณบัฏ แดจำตองตราพระ
 ครุฑพ่าห์ตองขมกตองหุนซึ่งกรมแสงในซ้ายทำไว้นั้น แดจึงเชิญพระราช
 โองการพระครุฑพ่าห์พระสุพรรณบัฏ เขาคตองใต้ถุนพานแล้ว
 ขาดกษัตริย์ ได้บีตตรา ประจำขมกตอง ปากถุง กตอง ปากถุงย่นพาน ตาม ขรรคม

นิยมแต่เช้าแล้ว จึงเชิญพานพระราชโองการตราพระครุฑพ่าห์ พระ
 ศุภวรรณบัตรขึ้นไว้บนพระที่นั่ง แต่เมื่อจารึกพระราชโองการพระศุภวรรณ
 บัตร แลจำลองตราพระครุฑพ่าห์ เป็นพนักงานจตุสดมภ์แต่ผู้รับสั่ง
 ได้มานั่งกำกับดูแลด้วยจนสำเร็จ ครั้นถึงกำหนดฤกษ์ จะได้เชิญ
 พระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์ พระศุภวรรณบัตรเสด็จไปลงเรือ
 พระที่นั่งนั้น ให้ต้นมพลเรือนแลข้าหลวงผู้จ้าทูตนั่งส่มบั๊กตายใต้เศียร
 ครุฑขาวไปเชิญรับพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์ พระศุภวรรณ
 บัตรไปส่งขึ้นหอจตุรมุข แลให้พนักงานตีค้ำวอเชิญพระวอจตุรมุข
 มีคนทาม ๓๐ คน มาคอยเตรียมรับพระราชโองการ ตราพระครุ
 พ่าห์ พระศุภวรรณบัตรนประคูประราชวงษ์ แลให้กรมวังจัดเครื่อง
 สูงแห่งพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์ พระศุภวรรณบัตร นำ
 ๓ คู่ หลัง ๒ คู่ สัปทน ๔ คัน แลให้กรมกตาทโหมเกณฑ์กตของ
 ชนะ ๓ คู่ บั๊กัน ๓ แตรงอนคู่ ๓ สำหรับแห่แด่ประโคมพระราช
 โองการ ตราพระครุฑพ่าห์ พระศุภวรรณบัตร แลให้มหาดไทย
 เกณฑ์พระหอดวงซุนหมื่นฝ่ายทหารพลเรือน นั่งส่มบั๊กตายใต้เศียรครุ
 ขาว เดินประดำนมือหน้า ๒๐ แห่หลัง ๓๐ รวม ๓๐ คู่ แลให้
 เกณฑ์ทหารใต้เศียรเอวระแหมวอก ถือบันแสดซุนหางไก่ หน้าพระ
 หอดวงซุนหมื่นซึ่งประดำนมือหน้า ข้างหน้า ๓๐ ข้างหลัง ๓๕ มีขง
 รัวซิงฉานแห่ด้วยตามธรรมเนียม ไปส่งจนถึงเรือพระที่นั่ง แต่
 ข้าหลวงผู้จ้าทูต ๕ นาย กับต้นมผู้เชิญทรานาย ๓ นั้น ให้เคียงข้าง
 พระวอแห่ไปด้วยข้างละ ๓ คนจนถึงเรือพระที่นั่ง แลให้พนักงานตี

ดำรงไปปลุกณจนคอยรับพระราชโองการ คราพระครูพότη พระ
 สุปรรณบัตรณสำนวนบ้านพระเนาโชติ แล้วให้พนักงานตีตำรวจ
 เชิญเรือพระที่นั่งศรีต้นกึ่งแห่งพระศัพเข้ามาแต่เมืองนครนั้น มาตกแต่ง
 คาคดีหลังคา แตรขยเขียนเกาช้างขาวครุฑเศ้าหมองอยู่นั้น ให้กรม
 ข่างเขียนไปวาดเขียนตกแต่งซ่อมแปลงให้งามให้ดี ให้พนักงานกรมวัง
 เขาม่านลงไปผูกทั้ง ๔ ด้านที่หลังคาคาคดี จะเชิญพระราชโองการ
 คราพระครูพότη พระสุพรรณบัตรลงอยู่นั้นแล้ว จึงให้เชิญพระราช
 โองการ คราพระครูพότη พระสุพรรณบัตรเสด็จลงเรือพระที่นั่ง
 แดให้มหาดไทยกตาทโหมเถรทักเรือแห่งพระหลวงขุนหมื่นยาว ๗-๘-๘ วา
 ขึ้นไป ให้แต่งตัวจงไฮ้โอง กินเครื่องอุปโภคบริโภคนตามบันดา
 ศักดิ์ หน้าเรือพระราชโองการ คราพระครูพότη พระสุพรรณ
 บัตร ๑๕ คู่ แห่งถึง ๗ คู่ แห่งไปตั้งจนค่านปากดัดตามธรรมเนียม
 แดตั้งปทน ๔ คัน กตของชนะ ๓ คู่ บั้งคัน ๓ แตรงอนคู่ ๓ นั้น ให้
 แห่งแตรประโคมไปด้วยสำหรับพระราชโองการ แดณกรงออกไปตาม
 หัวเมืองแถบบ้านรายทางออกไปจนถึงเมืองนคร แล้วให้ประโคมพระ
 ราชโองการ คราพระครูพότηกลับเข้ามาจนถึงกรุง แดให้ชาววัง
 ผู้อยู่เวรตั้งไปมหาดไทยกตาทโหม ให้หมายบอกแก่เจ้าพนักงานให้ทำ
 กิจการทั้งปวงให้ครบจงทุกพนักงาน อย่าให้ขาดค้างช้าเดี่ยราชการ
 พระเจ้าอยู่หัวไปแต่พนักงานโคพนักงานหนึ่งได้ตามรับสั่ง แดเรืองวาว
 ขอรับสั่งทรง

ไต่ตั้งเวร

นายจำเนียรชาววัง	}
นายแก้วนมหาดไทย	
นายบริษาดกตาใหม่	
นายรัตนบรยงชาววัง	}
นายแก้วนมหาดไทย	
นายพิบูลย์ชาววัง	}
นายแก้วนมหาดไทย	
นายชำนาญชาววัง	}
นายแก้วนมหาดไทย	

ในลักษณะพระราชโองการนั้นว่า พระบาทสมเด็จพระเอกาทศรฐ
 อิศวบรมนารถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ทรงทศพิชราชธรรม
 อนันตสัมภาราติเรกเอกอัครม บรมจักรพรรดิสุนทรธรรมิกราชบรม
 นารถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาตรัสเอาพระยานคร
 เป็นเจ้ารัตนตีสมา นามขัตติยราชนิคมตมมุตมโหดวรวิ พระเจ้า
 นครศรีธรรมราช ครั้นพระราชโองการแต่ตราพระครูพำที่เสด็จโดย
 ขุนดกตมณเฑียรกรมวัง ขุนวิเศษนุชิตกรมคลัง นายจิครนำเรือ
 นายมัดตั้งกัญชร แวงจัตติงคบาท จำทูลมานี้ให้พระยาราช
 ด้วงคัมผู้ช่วยราชการ แดพระยาพระหลดวงเสนาบดี ขุนหมื่นมหา
 เด็กเข้าเฝ้าทูลหาญ ครววจจัดเครื่องราชบริโภคน้ำสำหรับกระษัตริย์ประเทศ
 ราช พระราชทานมอบโดยขนาด

ในลักษณะพระสุพรรณบัฏนั้นว่า ทรงพระมหากรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้พระยานครคั่นเมือง เป็นเจ้าชั้นเทศีมา นามชัศติยราช
นิคมสัมมุติมหาดวรยศ พระเจ้านครศรีธรรมราช เสด็จไปณวันอาทิตย์
เดือนสิบเอ็ดขึ้นสามค่ำ จุลศักราช ๓๓๓๗ บังออกอัฐศก

ในลักษณะหนังสือซึ่งส่งของพระราชโองการนั้นว่า ข้าพระพุทธเจ้า
พระเจ้านครศรีธรรมราช ขอกราบถวายบังคมทูลพระกรุณาแด่พระ
บาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระอนันตคุณอันมหา
ประเสริฐ ด้วยข้าพระพุทธเจ้า ขุนวิเศษนุชิตกรมคลัง ขุนตถก
มณเฑียรกรมวัง นายเทียรฆราชอาตักษณ์ นายจิครบำเรอแวงซ้าย
นายมัตตังกักกุญชรแวงขวา แวงจัตตุตงคบาท จำทูลพระราชโองการแ
ตราพระครุฑพ่าห์ พระสุพรรณบัฏเสด็จไปพระราชทานมอบเมืองให้
ข้าพระพุทธเจ้า ทรงพระนามชัศติยราชนิคมสัมมุติมหาดวรยศ เจ้า
ชั้นเทศีมาเมืองนครศรีธรรมราชเสร็จแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าเชิญพระ
ราชโองการแตรตราพระครุฑพ่าห์เสด็จกลับโดยขุนวิเศษนุชิตกรมคลัง ขุน
ตถกมณเฑียรกรมวัง นายเทียรฆราชอาตักษณ์ นายจิครบำเรอ
แวงซ้าย นายมัตตังกักกุญชรแวงขวา แวงจัตตุตงคบาท เข้ามา
กราบถวายบังคมแด่พระบาทสมเด็จพระบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ข้า
พระพุทธเจ้าขอกราบถวายบังคมทูลพระกรุณาแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธ
เจ้าอยู่หัว

บรมสุจริตปฏิการทักษิณ อุดยติเรกเอกธัตถยา ในชัศติยราช
นิคมสัมมุติมหาดวรยศ พระเจ้านครศรีธรรมราช ถวายอภิเษก

มังคมแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าเอกาทศรวุธธิศวรรมนารถบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระอนันตคุณอันมหาประเสริฐ ด้วยอนุหิเศษอนุชิตกรรมพระคลัง ขุนสดกตมณเฑียรกรมวัง นายจิตรนำเรือแดงซ้าย นายมัตตังกัญชรแดงขวา แวงจัตตุลังคบาท จำทูลพระสุพรรณบัตร รัตนพระราชโองการ แดตราพระครุฑพ่าห์ เสด็จออกไปมอบพระนครศรีธรรมราชเดรัจฉาด้วย เจริญพระราชโองการแดตราพระครุฑพ่าห์ เสด็จโดยแวงจัตตุลังคบาททนต์มายังกรุงพระนครศรีอยุธยา ขอกราบถวายบังคมทูล พระกรุณา พระบาทสมเด็จพระบรมนารถ บรมบพิตร พระพุทธเจ้าอยู่หัว

ตำนานกฎ

เรื่องตั้งพระเจ้านครศรีธรรมราชกรุงธนบุรี

กฎให้แก่พระยาราชสุภาวดี พระศรีไกรตาศ พระไชยนาท เสด้นามด้ข้าห์ทวงผู้รักษามืองนครศรีธรรมราช แดพระยากระตาโหม พระยาโกษา พระอุไทยธรรม พระด้วย เสด้นามด้ข้าห์ผู้จะออกไปทำราชการครั้งนั้น ด้วยทรงพระกรุณาด้ารัดเห็นเอเกล้า ๆ ตั้งว่า ครั้งพระนครศรีอยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึกแต่ก่อน ฝ่ายกรมการพลเมือง ๆ นครหาทพึ่งไม่ ยกปลัดเมืองขึ้นผ่านแผ่นดินเป็นเจ้าขันฑธาติมาก็ได้ พึ่งพาหาไคร่ยด้ยทุทขิงไชยชนะแขกข้าศึก ถ้าหาไม่ขันฑธาติมาก็จะระด้าระด้ายเปนไป ความชอบม้อยู่กับแผ่นดิน ฝ่ายศักดิ์

ฤๅษฏาณภาพคงขัตติยราชผู้หนึ่ง ครองราชธิดาที่ไควราชโอรส ฝ่าย
 พระยานครก็ได้ ไปตามเสด็จพระราชดำเนิน ช่วยทำการยุทซึ่งไชย
 เหมมันพม่าข้าศึก ครั้นจะเอาใจ ให้บังคับพลช่วยการแผ่นดินพระนคร
 ศรีอยุธยา ก็เป็นฝ่ายเป็นตัวอยู่เสด็จขึ้น ประการหนึ่งก็มีท่าชกรรมกร
 แต่ ๒๐-๓๐ หาดต้องการที่อยู่ไม่ ฝ่ายเจ้านราสูริวงษ์สุวรรณครได
 ครอบให้ ไปบำรุงพระเกียรติยศสนองพระเดชพระคุณแทนเจ้านราสูริวงษ์สืบ
 ไป แต่ซึ่งจะบำรุงพระเกียรติยศนั้น ฝ่ายพระยานครเคยผ่านแผ่นดิน
 เป็นเจ้าฉันทดีมาอยู่แล้ว ก็ให้ผ่านแผ่นดินเป็นเจ้าฉันทดีมา ฝ่าย
 ซึ่งผู้ผ่านแผ่นดินเป็นเจ้าฉันทดีมาตั้งมาแต่ก่อนนั้น เหมือนกันกับพระยา
 ประเทศราช ประเด็นคู่เดียวกัน ให้พระราชทานราชทรัพย์ช้าง
 ม้าต้น เครื่องราชาโภก พระมาตยาอย่างฝรั่งดีเหลือง พระเกี้ยว
 ทองคำ พระยอดทองคำ พระขี้กาทองคำ หนักทอง ๒ ตำดั่ง
 มั่นนุกการเวกองค์ ๓ นดองพระองค์ทรงประพาศดีเหลือง ตั้งเวียน
 บังพระกรนดองพระต่อ หนักทอง ๒ ตำดั่ง ๓ บาท ๓ เฟื้อง นดอง
 พระองค์อย่างน้อย เข็มขานก้านแยงคุดผ้า ๓ นดองพระองค์ขุน
 พันไหมคุดอกเครือ ๓ องค์องค์ ภาษาดายหกคัมภีร์ผืนพันขาว ๓ ภาษ
 ดายหกคัมภีร์ของกระจกคองคนขาว ๓ องค์องค์ ภาษาคุดมบรรทมเทพ
 ประนมสี่ศัขับแพรกรวยแดงองค์ ๓ สันนิเปตาเชิงสนองค์ ๓ พาน
 พระศรีทองคำหนัก ๓๘ ตำดั่ง ๓ บาท เครื่องในทองคำ คัดับภู่
 สร้อยหนัก ๓ บาท ๓ ตำดั่ง เต้าปูนหนัก ๓ ตำดั่ง ๓ บาท จอก
 เฟื่องมีเชิงหนัก ๓ บาท ๒ ตำดั่ง จอกเฟื่องน้อยหนัก ๒ บาท ๓ ตำดั่ง

ผอบใหญ่หนัก ๓ ตำดั่ง ๓ ตั่ง ผอบน้อยหนัก ๓ ตำดั่ง ๓ เพื่อ
 ค้ำมัตถมากหนัก ๓ บาท ๓ ตั่ง ๗ ตั่งหนักทอง ๒ ตำดั่ง ๓ เพื่อ
 พระเต้าทองคำหนัก ๓๓ ตำดั่งองค์ ๓ บ้วนพระโสมงูทองคำหนัก
 ๓ ตำดั่งองค์ ๓ พานเงินจำหัดปากกะจับรองพระภูษาหนัก ๒ ชั่ง
 ๒ ตำดั่ง ๓ บาทองค์ ๓ ตู้พรรณภาชนะเงินของควา ๓ เท้า ปาก
 จำหัดอย่างยี่ปุ่นหนัก ๓ ชั่ง ๕ ตำดั่งหนึ่ง ตู้พรรณภาชนะเงินของเสวย
 ๔ เท้า ปากจำหัดอย่างยี่ปุ่นหนัก ๓ ชั่ง ๓ ตำดั่ง ๒ บาทหนึ่ง บ้วน
 พระโสมงูเงินอย่างเทศหนัก ๓ ชั่ง ๓ ตำดั่ง ๒ บาทหนึ่ง พระกต
 องค์ ๓ พรหมที่ ๕ คับผืน ๓ เงินตรา ๓๐ ชั่ง ฉดของพระบาท
 อย่างเทศหนักทองขวางคู่ ๓ พระเสด็จงาองค์ ๓ เรือพระที่นั่งครุ
 ชาติเตี้ย ๓ พระแสงดาบยี่ปุ่นค้ำมกัณฑ์บึงห้าต้นทองคำปลอกทองคำ
 องค์ ๓ พระแสงหอกชดค้ำมแก้วปลอกทองคำประดับพดอย ๒ องค์
 พระแสงปืนต้นคร่ำทอง ๓ พระแสงปืนยาว ๔ คับคร่ำทอง ๓ ตององค์
 พระแสงปืนคาบศิลายาวท้ายพระที่นั่ง ๓๐ องค์ ออกไปผ่านชั้นจตุร
 นามชคัยราชนิคมตมมุคิมให้สุวรรณยพระเจ้านครศรีธรรมราช ซึ่งพระ
 นามนัทรงพระสุพรรณบัตร สุวรรณรัตนราชนามพระราชทานได้
 กต่องทอง กต่องเงิน กต่องงา กุงแพรได้พานแว่นพ้ามุ่กุงย่นบีต
 ตราประจำชงออกมาด้วยแล้ว แลซึ่งเครื่องราชา โภคสิ่งใดมิครบนั้น
 ให้พระเจ้านครศรีธรรมราช เสนาบดีท่านบำรุงจัดแจงขึ้นจงบริบูรณ์
 แลซึ่งถูกหุดวง เสนาบดีข้าเฝ้ามหาตเด็กเมืองนครได้เข้ามาทำการ
 ณกรุงนั้น ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานตามยศ

กตัญญูออกไปทำราชการด้วยพระเจ้านครศรีธรรมราชแล้ว แด่ซึ่งถูก
 หลวงเจ้ามาทำราชการด้วยนั้น ให้รับพระราชทานถดองพระองค์อย่าง
 น้อยเข็มขามก้านแย่งพันแดงคุมคาค ๓ เดี้อก้านแย่งกระบวณเงินพันม่วง
 คุมผ้า ๓ ผ้าพ้วยห่มนอนตายเขมรราชฎีพันแดงซั๊บโนแพร ๓ ภาค
 หมากคนโทกำไต้ทองอย่างเจ้าราชหนักดดำรับ ๓ พรหมน้อยสี่คัมผืน ๓
 เงินตรา ๕ ชั่ง บั้นรองทรงยาว ๔ คัมคร่ำทองรวงครึ่งท่อน ๓ บั้น
 รองทรงตันท้ายหอยโข่งคร่ำทอง ๓ ส่องบอก เรือรบดำ ๓ ซึ่งเสนา
 บัดเข้าเฝ้าแถมมหาดเล็กได้รับพระราชทาน

พระยากระตาโหม ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓ เงินตรา ๓ ชั่ง
 พระยาโกษา เดี้อยู่บั้นผืน ๓ ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓
 เงินตรา ๓ ชั่ง เรือรบดำ ๓

พระอุไทยธรรม เดี้อเข็มขามสี่จันผุดคอกผืน ๓ ภาคหมาก
 คนโทเงินดำรับ ๓ เงินตรา ๓ ชั่ง เรือรบดำ ๓

พระด้วย ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓ เงินตรา ๓ ชั่ง
 นายกิ่งมหาดเล็ก ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓ เงินตรา ๓ ชั่ง
 นายเรือมหาดเล็ก ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓ เงิน
 ตรา ๓ ชั่ง

นายบุญนากมหาดเล็ก ภาคหมากคนโทเงินดำรับ ๓ เงิน
 ตรา ๓ ชั่ง

นายนรสีห์ นายเพ็ง นายคั่ง นายศรีวัชร์ นายบุญมี
 นายนาก มหาดเล็ก ๖ คน เงินคนละ ๓ ชั่ง แเงินเงิน ๖ ชั่ง กตัญญู

ค็นออกมาทำราชการด้วยพระเจ้านครศรีธรรมราชตามรับสั่ง ให้พระ
 เจ้านครศรีธรรมราชบำรุงจัดตั้งไปทำราชการ โดยควร ประการหนึ่ง
 ราชโภคสิ่งใดไม่ควร ให้เสนาบดีตักเตือนเจ้าพนักงานบำรุงขึ้นจง
 บริบูรณ์ อีกประการหนึ่งควรให้พระเจ้าอินทวิชิตมาบำรุงฝ้ายนำฝ้าย
 ใน ให้สรรพไปด้วยสุรางคนางปรางปราสาทราชเรือนหลวงน้อยใหญ่ใน
 นอกพระนครขอขบขันตี่มา จึงพิจารณารณาไปด้วยโยธาข้าทหารให้
 เปนเกียรติยศศักดิ์ศรีในพิภพแผ่นดินเมืองนครศรีธรรมราชสืบไป ประ
 การหนึ่งควรให้ตรวจตราคกแต่ง ซ่อมแปลงกำแพงค่ายคูประตูเมือง
 พ้องรือรอบเชิงเทิน แด่บำรุงช่องสุ่มหมุยขาทหาร ให้ธานีธานี
 ในการยุทธได้จงสรรพ มีราชการโดยเสด็จ ๆ การสงคราม ควร
 พระเจ้านครศรีธรรมราชคิดตามโดยเสด็จ ๆ ถ้าพระเจ้านครศรีธรรม
 ราชพฤตมิภาพราโดยเสด็จ ๆ มิได้ ควรให้แต่งฝ้ายนำเสนาบดีคุมไพร่
 พดโยธาข้าทหารคิดตามโดยเสด็จ ๆ ช่วยราชการ ถ้าแต่ฝ้ายนำเสนา
 บดีทวยหาญหมู่ใดมิได้ปลงใจลงในราชการแผ่นดิน ย่อท้อค้อข้าศึก
 คมคิกกันหลบหลกหนีประการใด ควรให้ตั้งพระราชอาญาโดยพระ
 โยยการ อีกประการหนึ่งควรพระเจ้าอินทวิชิตมา ปลงราชฤไทย
 เทียงตงในจุฑาวิสุทศศักดิ์ บังคับบัญชากิจการราชการแผ่นดินตาม
 มุรพประเพณีกระษัตริย์สืบมา อย่าอาสัจจาธรรม์ อีกประการหนึ่ง
 ควรบำรุงคันถุระวิษัณนาธุระพระโคตมัญจนไว้ ให้สมณพราหมณาจารย์
 กุณบุตรเถาเรียนจะได้เป็นบุญแห่งอาตมสืบไป อีกประการหนึ่งควร
 ตรวจตราดูพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ

พระวิหารการเปรียญวัดวาอารามแห่งใดชำรุดปรักหักพังเส้าหมองอยู่นั้น
 ควรซ่อมแซมทำนุบำรุงปฏิสังขรณ์ขึ้นให้รุ่งเรือง ก็จะเป็นบุญแห่ง
 อาตมภาพสืบไป ^๕ ว่ามาทางนเปนปลาย ควรปลงราชเหตุไทยดงอยู่
 ในจุฑาปริตฺตหศีตเปนอาทิ ให้กอบด้วยศีต ๕ ศีต ๘ ศีต ๓๐ เปนปลาย
 มาดหมายอภิญญาอยู่ในไตรสรณาคมน์ ก็อาจจะกำจัดเดียดไ้ซึ่งไภย
 อุบัติทวงปวง ประการหนึ่ง^๖ เปนการระทุการสงคราม ถ้าจะคิดอ่าน
 ขวนขวายเอาเงินจืดซื้อมัทนการ ^๕ กว่าจะบอกเข้ามาขอเงินกรุงออกไป
 ทำทางไกล ถ้าขันขัติมาผู้ใดมีสติกำลังมั่งคั่งพอจะหาไ้ศรยได้ ให้
 หยบยมเงินตรองจืดซื้อมั่งเข้ามา ^๖ จึงจะพระราชทานเงินออกไป
 ใช้ให้ค้อภายหลัง ฝ่ายเมืองนครศรีธรรมราชนั้น ก็ให้จัดแจงแก้ไข
 จืดซื้อไ้สำหรับราชการจืดเต็มท้องที่ ^๕ แล้วให้ทหารพรายไซ้หินนาย
 เงิน ^๕ อย่าให้เป็นหนันท่าน ^๖ บันทึกไ้ได้ไ้ไ้สำหรับกรมแผ่นดิน ประการ
 หนึ่ง ^๕ ควรให้จัดแจงเรือรบเรือไล่ตบุงคินประตือเข้าปลาอาหารเข้าไ้ใน
 พระนครไ้ไ้จ้งมาก มีราชการปลายด้านแดนขัดสนประการใด ให้
 บอกหนังสือเข้ามาทรงพระกรุณาจะไ้หยักกองทัพลุงออกไปช่วย ^๕ จึง
 จะไ้เอาไ้ศรยส่งตวง ^๖ อีกประการหนึ่งถ้าฝ่ายพระนครศรีอยุธยาขัดข้อง
 ด้วยอาหารจะไ้พึ่งพาเอาไ้ศรยบ้าง ^๕ ประการหนึ่งด้วยตำอากรในเมือง
 นครแขวงหัวเมืองซึ่งขึ้นแก่เมืองนคร ^๖ สิ่งใดซึ่งเปนพระราชทรัพย์สำหรับ
 เข้าพระคลังหลวงณกรุงค้างเกินอยู่เก่าใหม่มากน้อยเท่าใดนั้น ^๕ ควร
 จะส่งเข้ามาไ้ให้ส่ง ^๖ ควรมิถ้งเข้ามา ^๕ ขัดสนจะขอไ้ก็ไ้บอกหนังสือ

ราชประสงค์ที่จะให้เข้ามาตามเด็ท้จพระราชดำเนิน ควรให้พระยาราช
 สู่ภาวดี พระศรีไกรตาศ พระไชยนาท พระธำ แดร์พด
 ทั้งปวงยกบุตรภรรยาพาครอบครัว เข้ามาทำราชการณกรุงให้ตั้ง
 เด็จราชการแล้ว พอใจจะออกไปทำราชการเมืองนคร ก็ะทรง
 พระกรุณาให้ออกไปตามสมัครค้อภายหลัง เรื่องราวซึ่งว่ากล่าวตงน
 โดยประมาณ ถ้าวราชการผันแปรประการใด ควรให้พระเจ้านคร
 ศรีธรรมราช แดเด่นาบค้ข้าเฝ้าค้ออ่านปฤกษาหาหรือค้ำริห์ ประพฤติการผัน
 แปร โดยราชบัญญัติให้ชอบด้วยการชนบแผ่นดินจงทุกประการ อย่า
 ให้เสียราชการไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึงจะเป็นเกียรติยศค้กค้ค้ในพิภพ
 แผ่นดินเมืองนครศรีธรรมราชสืบไป บัดนี้ให้เจ้าพระยาอินทวงษาอรุณ
 มหาเสนาธิบดีคุมเรือรบเรือได้ถือพล ๕๐๐ แดขุนวิเศษนุสิตกรมคลัง
 ขุนส่กตมณเฑียรกรมวัง นายเทียรฆราชฮาดักษณ์ แดนายจิตร
 นำเรือแวงซ้าย นายมัดตังกักญชรแวงขวา แวงจ้ค้ตั้งคบาท จำ
 ทูลพระสุพรรณบัค้รัตนพระราชโองการ แดคราพระครูพ้าห์ออกมา
 พระราชทานมอบเมืองให้พระเจ้านครศรีธรรมราช รับราชการผ่าน
 แผ่นดินเมืองนครสืบไป ถ้าวเจ้าพระยาอินทวงษาออกมาถึงเมืองนคร
 แล้ว เมืองนครสงบอยู่ หาราชการค้กมิได้ ให้รับทราบสอดฟัง
 เข้ามาข้างฝ่ายกรุง ถ้าวได้ข่าวว่ากรุงม้การค้กให้เร่งรับเข้ามาช่วย
 ราชการให้ทันท่วงที ถ้าวฝ่ายกรุงสงบอยู่หาราชการค้กมิได้ ให้เจ้า
 พระยาอินทวงษาอยู่ชำระว่ากล่าว เรงรับด้วยสาอากรในเมืองนครแ่ง
 แคว้นหัวเมืองชนแกเมืองนคร แต่บรตาซึ่งเป็นพระราชทรัพย์จะได้เข้า

ยังพระคตงห์ดวงนครกรุง ค้างเกินอยู่เก่าใหม่มากน้อยเท่าใดนั้น ให้
 เจ้าพระยาอินทวงษาเร่งรัดได้มากน้อยเท่าใด ควรจะส่งเข้ามาก็ให้ส่ง
 เข้ามา ควรมิส่งเข้ามา พระเจ้านครศรีธรรมราชขัดสนจะขอไว้
 ให้บอกเข้ามาขอไว้ จึงจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทาน
 ให้ ประการหนึ่งบับพม่า ๓๐๐ บับยักตรา ๒๐๐ ซึ่งให้ออกไปส่งพระ
 เจ้านครนั้น ถ้าออกไปถึงเมืองนครแล้ว บับพม่า ๓๐๐ นั้นให้พระ
 ราชทานไว้สำหรับเมืองนคร แต่บับยักตรา ๒๐๐ นั้น ถ้าเมืองนคร
 ส่งบอยู่หาราชการก็มิได้ พระเจ้านครพอจะจัดบับเงินสำรองไว้สำหรับ
 เมืองได้ ให้ส่งบับ ๒๐๐ นนถบคนเข้ามา ถ้าเมืองนครยังมีราบ
 ความ จะขอไว้สำหรับราชการก่อนก็ให้เขาไว้เถิด ประการหนึ่งถ้า
 พระราชโองการเสด็จจะประทับถึงหัวเมืองใด ให้ผู้รักษาเมืองผู้รั้ง
 กรมการปลูกหอรับเชิญพระราชโองการชนประทับ แต่งการส้มโภช
 กราบถวายบังคมตามธรรมเนียม แต่ให้รับส่งคอกันออกไปกล่าวจะ
 ถึงเมืองนคร ตามอย่างพระราชโองการเสด็จไปมอขบเมืองทุกครั้ง อย่า
 ให้เสียดราชการเสียดพระยศพระเกียรติไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ถ้าแต่พระ
 ราชโองการเสด็จถึงเมืองนครแล้ว ให้เสนาบดีพระหอดวงซุนหมื่นข้าเฝ้า
 ผู้อยู่รักษาเมืองนครแต่งการรับส่งพระราชโองการ แต่ทำการส้มโภช
 กราบถวายบังคม พระราชทานมอขบเมืองแก่พระเจ้านครตามคำรา
 กฎหมายอย่างธรรมเนียมแต่ก่อน ให้เป็นเกียรติยศศักดิ์ศรีไว้สำหรับ
 แผ่นดินเมืองนครศรีธรรมราชสืบไปจงทุกประการ

กฎให้ไว้ณวันอังคารเดือน ๓๓ แรม ๔ ค่ำ รุกข์ศักราช ๓๓๗๗ ปี
วอกอัฐศก

วันจันทร์ เดือน ๓๓ ขึ้น ๓๓ ค่ำปีวอกอัฐศก เพลาเช้าเสด็จ
ออกขุนนางณพระที่นั่งทองพระโรง หมั้นพิพัฒน์ โภษาได้เอาร่างกฎ
อ่านกราบทูลพระกรุณาถวายแต่ต้นจนจบ ทรงพระกรุณาฯ ให้ตก
แขกวงกาโดยพระราชดำริห์ทรงแต่งจนสำเร็จแล้ว ทรงพระกรุณาให้
อ่านแต่ต้นจนจบอีกครั้งหนึ่งแล้ว ทรงพระกรุณาตั้งว่า เรื่องราว
กฎซึ่งทรงแต่งนี้เสร็จค้อยู่แล้ว ให้ตั้งกระดาษตามร่างนี้เกิด แดทรง
พระกรุณาตั้งซึ่งจะได้เชิญพระราช โองการ พระสุพรรณบัฏ คราพระ
ครุฑพ่าห์ ออกไปพระราชทานมอบเมืองแก่พระเจ้านครศรีธรรมราช
ครั้งนั้น เปนกฎหมายอย่างธรรมเนียมได้เคยทำมาแต่ก่อนประการใด
แต่เจ้าพนักงานได้รับพระราชทานค่าธรรมเนียมประการใด ให้ทำเป็น
กฎหมายเขียนรดงไว้จง งามดีแล้วให้เอากราบทูล พระกรุณา ถวายแล้ว
ให้เอาไว้เป็นกฎหมายอย่างธรรมเนียมสำหรับแผ่นดินสืบไป เมื่อทรง
พระกรุณาตั้งนั้น

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระเจ้าหลานเธอ กรมขุนอนุรักษ์สงคราม

หม่อมเจ้าประทุมไพจิตร

หม่อมเจ้ามงคล

เจ้าพระยาอนุวงศ์ราชา

เจ้าพระยาศรีธรรมราช

เจ้าพระยามหาสมบัติ

เจ้าพระยาอินทวงษา

เจ้าพระยาราชนายก

พระยาราชทูต

พระดมบดีบาด

พระศรีมโหสถ

พระยาจักรี

พระยามหาเสนา

พระยายมราช

พระยาพิไชยโฮตจวรวิ

พระยาสุรเสนา

พระยาธรรมไครโลก

พระยาพิไชยราชา

พระยาธิเบศร์มดี

พระยาพิจิตร์

พระครูพิเชต

พระมหาอำมาตย์

พระราชสุภาวดี

พระวิษิตณรงค์

พระท่ายน้ำ

สำนักงานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขุนทดวงพระไกรดี

ขุนไชยอาญา

เผ้าทูลตของขุด้พระบาทอยู่ด้วย สมเด็จพระสังฆราช พระ
พุทธโฆษา พระฮาดักษณ์ ก็เข้ามาเผ้าถวายพระพรอยู่ด้วย
วันอังคารเดือน ๓๓ แรม ๔ ค่ำบ่อกอชุก เพดาเข้า ได้ตั้ง
กณณบับนให้แก่พระยาโกษา พระอุไทยขรรม์ นครรับไปณศาลา
ตุกขุนในพระราชวังแล้ว

คิดค่าตั้ง ค่าครว ค่าขรรม์เนียม ซึ่งเจ้านครจะได้ออกไป
ผ่านเมืองนครกรงน แต่เจ้าพนักงานทงปองจะได้รับพระราชทานทองชัน
เท่าตัวกับเปนเจ้าพระยานคร เปนเงิน ๔๓ ชั่ง ๓ บาท ในนี้
ค่ารับตั้ง ๔ คอ ๆ ละ ๖ ค่าตั้ง เปนเงิน ๓ ชั่ง ๔ ค่าตั้ง
ค่าทูลตของ ๓๘ ค่าตั้ง
ค่าตั้ง ๒๐ ชั่ง
ค่าครว ๓๐ ชั่ง

กรมแสงในซ้ายได้รักษาตราพระราชโองการ ตราพระครุฑพ่าห์
แล้วได้เชิญออกบิศพระราชโองการ แต่จำตองตราพระครุฑพ่าห์ ๓ ชั่ง
ฮาดักษณ์ได้แต่งพระราชโองการ แต่ได้จารึกพระราชโองการ
พระสุพรรณบัตร เงิน ๓ ชั่ง บายศรีซ้ายขวา ๒ ตำรับ ที่ศะสุกร ๓
เทียนเงินคู่ ๓ เทียนทองคู่ ๓ ส่องคู่ ฮาดักษณ์ได้ทำเอง ผ้าขาว
ตำหรับนุ่งห่มจารึกพระราชโองการตำรับ ๓ เบิกพระคตังวิเศษ

ต้นมผู้ได้เชิญตราพระราชโองการ ตราพระครูฯพำห้ แต่พระ
ที่นั่งมาชนพระมณฑปแห่งใดไปส่งจนถึงพระที่นั่ง ๓ ชั่ง

ค่าภูสำหรับผู้ผ่านเมือง ๓ ตำดั่ง

ค่าตราทำให้หัวเมืองรายทางปลุกหอรบพระราชโองการ แต่ทำ
กิจการทั้งปวง ๗ ตำดั่ง ๓ บาท

คนหามพระมณฑปพระราชโองการ ๓๐ คน คนถือเครื่องสูง
แห่งพระราชโองการ ๓๐ คน ถือฉัตรสำหรับพระราชโองการ ๔ คน
กตองชนะ ๓ คู่ ๖ คน มีตำสำหรับกตองชนะคน ๓ แครงอนคู้หนึ่ง ๒ คน
รวม ๓๓ คน ๆ ละ ๒ บาทเงิน ๖๖ ตำดั่ง ๒ บาท

ขุนพิศณุกรรม ๓ คน ข้างเขียนได้ เขียนเรือ พระที่นั่งสำหรับ ทรงพระ
ราชโองการ บายศรีหัวท้าย ๒ ตำดั่ง คีตะสุกรค์ ๓ เทียนเงินคู่ ๓
เทียนทองคู่ ๓ ต่อกคู่ ผ้าขาวกาต่านุ่งห่มเขียนเรือพระที่นั่งสำหรับ ๓ ขุน
พิศณุกรรมได้ทำเอง เงินถ่านหัว ๓ ตำดั่ง ท้าย ๓ ตำดั่ง

พันเงิน พันทองได้ค่าพระราชทานพระเสด็จ ๓ ตำดั่ง พระกต
๓ ตำดั่ง รวม ๖ ตำดั่ง

คิดศิริเข้ากันเบ็ดเสด็จเปนเงิน ๔๓ ชั่ง ๓ บาท ยกค่าตั้ง ๒๐ ชั่ง
ค่าตรา ๓๐ ชั่ง รวม ๓๐ ชั่ง เสียแล้ว คงจะได้เสียแต่ค่าเบ็ดเสด็จ
นอกค่าตั้งค่าตราเปนเงิน ๓๐ ชั่ง ๓๓ ตำดั่ง ๓ บาท

ถ้าเปนแต่เจ้าพระยามนตรี หักดงกึ่งหนึ่ง คงเรียกกึ่งหนึ่ง
ทั้งค่าตั้งค่าตราแต่ค่าเบ็ดเสด็จทั้งปวง ศิริเข้ากันเปนเงิน ๒๐ ชั่ง ๕
ตำดั่ง ๓ บาท ๒ ตำดั่ง ยกค่าตั้ง ๓๐ ชั่ง ค่าตรา ๕ ชั่ง รวม ๓๕ ชั่ง

เสียแล้ว คงจะได้เสียแต่ค่าเบ็ดเสร็จเงินออกกว่าค่าคงค่าตราเป็นเงิน ๕ ชั่ง
 ๕ ตำลึง ๓ บาท ๒ สลึง ขอบพระ

วันอังคารเดือน ๓๓ แรม ๓ ค่ำบึงออกอุษุศก เพดาบ้าย ๓ โมง
 เศษเสด็จออกณค้ำหนักแพ หมื่นพิพัฒน์ โทษากรบาทพุทธพระภรรณาว่า
 คิดเงินค่าธรรมเนียมพระเจ้านครจะได้ ออกไปผ่านเมืองนครครั้งนทงค่าคง
 ค่าตราค่าธรรมเนียมของเจ้าพนักงานทงปวง เบ็ดเสร็จเข้ากันเป็นเงิน
 ๕๓ ชั่ง ๓ บาท ยกค่าคง ๒๐ ชั่ง ค่าตรา ๓๐ ชั่ง รวม ๓๐ ชั่ง
 เสียแล้ว คงแต่ค่าธรรมเนียมของเจ้าพนักงานทงปวง ๓๓ ชั่ง ๓ บาท
 แดงบดินเจ้าพนักงานทงปวงปลุกษาพร้อมกันเห็นว่า พระเจ้านครขัตดิน
 อยุ่ ริมพระราชทานค่าธรรมเนียมแต่กึ่งหนึ่งเป็นเงิน ๕ ชั่ง ๓๐ ตำลึง
 ๓ บาท ๒ สลึง จึงทรงพระภรรณาว่า ตั้งว่า ครั้นจะเรียกเอาอดคแต่
 กึ่งหนึ่ง กฎหมายอย่างธรรมเนียมจะพ้นเพื่อนไป อนึ่งเจ้าพนักงานทง
 ปวงจะว่ากล่าวติเตียนว่า พระเจ้านครออกไปผ่านแผ่นดินเมืองนครเป็น
 กระษัตริย์ประเทศราช เงินค่าธรรมเนียมของเราก็ติดอยู่ พระเจ้า
 นครจะเสียเกียรติยศไป อย่าให้ติด ให้เจ้าพนักงานเรียกเอาค่า
 ธรรมเนียมจงเต็ม อย่าให้เขาว่ากล่าวติเตียนได้ จึงจะเป็นเกียรติยศ
 ศักดิ์ศรีในพิภพแผ่นดินเมืองนครสืบไป แดงกฎหมายค่าธรรมเนียมทง
 ให้ตรงไว้เป็นกฎหมายอย่างธรรมเนียมสำหรับแผ่นดินสืบไป เมื่อทรง
 พระภรรณาตั้งนั้น สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์
 เจ้าพระยาจักร์ธรรมาธิราช เจ้าพระยามหาสมบัติ เจ้าพระยาอินทวงษา

พระยาราชนายก พระยาจักรี พระยายมราช พระยารามัญวงษ์
 พระท้ายน้ำ พระมหาเทพ ทั้งพระเจ้านครเจ้าทูตของซุ้ตพระบาท
 อยู่ด้วย

วันอังคารเดือน ๓๓ แรม ๔ ค่ำปีวอกอัฐศก ได้แจกเงินค่า
 ธรรมเนียมพระเจ้านครเดี่ยให้เจ้าพนักงานทั้งปวงเป็นส่วน

นายพิมาน }
 นายจำเนียร } ชาววัง ๓ ตำแหน่ง

นายแก้วนมหาดไทย ๖ ตำแหน่ง

นายฤทธิชัยเวรรับกตาโหม ๓ ตำแหน่ง

นายวิสูตรมณฑลเศียร }
 นายบรรบาด } กตาโหม ๓ ตำแหน่ง

หอดวงราชมานู หมื่นเด่นหัวราชา ชาวปี ๓ กตองชนะ ๖
 เจ็ดคน ๓ ตำแหน่ง ๒ บาท แตร ๒ คน ๓ ตำแหน่ง

คนหามพระวอ นายศรีนายเวร หมื่นจำ ๓๐ คน ๕ ตำแหน่ง

ชาวอภิมย ถอเครื่องตุง นายเรืองภูคาศมาวั ๓๐ คน ๕

ตำแหน่ง พันเงินพนักงานพระเสด็จ ๓ ตำแหน่ง

พันทองพนักงานพระกตศ นายเรืองภูคาศมาวั ๓ ตำแหน่ง

ต้นมผู้เชิญพระราชโองการ หอดวงราชบำเรอ ชุน

จันทาทศย์ ๓ ชั่ง

ค่าเขียนเรือทรงพระราชโองการ ชุนพิศณุกรรม ๖ ตำแหน่ง

คนถือตีบท หมื่นวิสูตรวั ๒ บาท

คำควานำ ๗ คำตั้ง ๓ บาท

อาตักษณฺ์ขุณมหาสิทธิ ๓ ชั่ง

กรมแสงใน หลวงราชโกษา ๓ ชั่ง

เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์)

ตำรวจ ท้าเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาธิบดี อภัยพิริยปรากฏ
พาหุ สมุหพระกระต่าโหม ให้มาแก้ผู้ว่าที่พระศรีราชสงครามราม
ภักดีปลัด หลวงภักดีราชยกบัตร์ หลวงศรีสุรินทรบดี หลวง
เทพเสนาบดีดี หลวงไชยประชาบดีดี แลกรมการทงหลาย

ด้วยเสนาพฤตามาคอยมุขลกขุนทงปวง ปฤชากกรมทงพระ
กรณาว่า เมืองนครศรีธรรมราชชนแกกรุงศรีอยุธยาแตกอนน
ถ้าเสนาบดีข้าราชการใหญ่มีบาเห็นจความชอบในราชกิจ สมเด็จ
บรมบพิตรปลุกเดยงให้ออกไปรั้งเมืองครองเมือง มีแต่ปลัดยกบัตร์
กรมการรับราชการตามขนบธรรมเนียมโบราณราชประเพณี พระยาตาก
สินได้ว่าราชการแผ่นดินครั้งนั้น กอบไปด้วยโมหะโถกะ มิได้ประพฤติ
การให้ชอบโดยขนบโบราณ ตั้งให้เป็นถึงเจ้านคร มีอรรคมหาเสนา
จตุสดมภ์ มหาเสนาบดี ต้องซื้อข้าเฝ้าเทียมพระเจ้าอยู่หัว จะตั้ง
กิจราชการบัตร์หมายประการใดกล่าวรับตั้ง ครุตั้งอนวงษ์ราชวงษ์
ถึงอนวงษ์ราชวงษ์ศักดิ์ มีแต่รับตั้ง ตั้งแต่เจ้ากรมปลัดกรมหลวง
ขุนหมื่นนายเวรปลัดเวร ห้ามเสนาบดีเหมื่อนตงนโม ซึ่งตั้งให้พระ

ปลัดเป็นเจ้านมคิดประเพณีแต่ปางก่อน ฝ่ายผู้ตั้งผู้แต่งประพฤติกกรรมคิด
 ต่าง ๆ มิได้เป็นยุติธรรม น้อยไพร่ฟ้าประชากร ๆ ประยอมพร้อมกัน
 จับประหารชีวิตเสียแล้ว พระเจ้าอยู่หัวเสด็จเข้ามาผ่านพิภพ เสด็จมา
 ถูกรุ่นปรึกษาให้เจ้านครถอยยศลดเสนาบดีตั้งเสีย ฝ่ายเจ้านครก็ห้าม
 ความขบถหนึ่งสิ่งใดต่อแผ่นดินไม่ แต่หากว่าทรงพระเมตตาเห็นว่า
 เป็นผู้ใหญ่ ประหนึ่งจะมีความคิดเห็นผิดชอบ จะตั้งใจทำ
 ราชการแผ่นดินโดยสุจริต จึงให้คงว่าราชการวังเมืองนครของเมืองสืบ
 มา แล้วทรงพระกรุณาตรัสตั้งจำเภาให้เจ้านครเกณฑ์เดโชเข้ามาช่วย
 ทอง เจ้านครมิได้จัดแจงจะเกณฑ์เดโชให้ครบตามเกณฑ์ ให้ข้าหลวง
 ไปตั้งเดโชเมืองนคร ก็ได้เดโชสักน้อยต่ำกว่าจำนวนตั้งแต่ก่อน แล้วมี
 ครวรับสั่งให้หาเจ้านครเข้ามาคิดราชการถึงสองครั้งก็บดบังมิได้เข้ามา
 เห็นว่าเจ้านครหาจรวักภักดีมีความภักดี ขอนช่วยทำราชการสนองพระเดช
 พระคุณไม่ ไม่เกรงกลัวพระราชอาญา เจ้านครผิด ประการหนึ่งเจ้า
 นครก็แก้ชราพญานิภาพ เกตุออกมีการณรงค์สงครามทำมิได้จะเสียดียรช
 ภารไป จะให้เจ้านครคงว่าราชการเมืองนครสืบไปมิได้ ตะไถ้จะเป็น
 เสียหนามต่อแผ่นดิน ให้ยกเจ้านครออกเสียจากเจ้านครศรีธรรมราช
 เอาตัวเข้ามาใช้ราชการณกรุง แดเจ้าพัฒนาเมืองนครนั้นตั้งด้วยมือ
 จงรักภักดีโดยสุจริต ได้ทำราชการสนองพระเดชพระคุณมีความชอบ
 มาแต่ก่อน ขอพระราชทานให้เจ้าพัฒนาออกไปว่าราชการรักษาเมืองนคร
 สืบไป จึงทรงพระกรุณาตรัสเห็นชอบเกล้า ๆ ตั้งว่า ถูกรุ่นปรึกษา
 ชอบด้วยราชการตชบธรรมเนียมมบูรณราชประเพณีอยู่แล้ว ให้เอา

เจ้าพัฒน์เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช ว่าราชการรักษาเมืองนคร
 ดับไปตามลูกขุนปฤกษานนเกิด จึงตั้งเจ้าพัฒน์เป็นเจ้าพระยาศรีธรรมมา
 โสกราชชาติเดโชไชยมโหฬารียาธิบดิ์ อภัยพิริยปรากฏมพาทู เจ้า
 พระยานครศรีธรรมราช ออกมาว่าราชการบ้านเมืองดำเร่กิจสุขทุกข
 ของราษฎร ด้วยพระปลัดกรมการเมืองนครศรีธรรมราช ตามพระราช
 กำหนดกฎหมายขนบธรรมเนียมสืบ ๆ มาแต่ก่อนจงพร้อมมูลกัน ให้
 เป็นเอกจิตรเอกฉันทนาหนึ่งใจเดียว อย่าให้ถือเปรียบแก่งแย่งให้เสียราช
 การ ให้ราษฎรได้รับความยากแค้นเดือดร้อนแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ แต่ให้พระ
 ปลัดกรมการเมืองบังคับบัญชาเจ้าพัฒน์ผู้เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราชแต่
 ซึ่งชอบด้วยราชการพระราชกำหนดกฎหมายขนบธรรมเนียม ให้เจ้า
 พระยานครศรีธรรมราชมีหน้าใจโอบอ้อม เมตตากรุณาแก่สมณะ
 พราหมณ์ไพร่บ้านพลเมืองให้อยู่เย็นเป็นสุข อย่าให้มีความโกลาโกล
 เบียดเบียนฉ้อกระเบียดอาณาประชาราษฎร ให้ได้ความยากแค้นเดือดร้อน
 แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ อนึ่งถึงเทศกาลพระราชพิธีตรุษสารท ให้เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราช พระทวดขุนหมื่นกรมการชาวด่านด้วยช่องกองข้าง
 คราภูมิคุ้มห้าม พร้อมกันกราบถวายบังคมถือน้ำพระพิพัฒน์ตั้งจากวัด
 พระมหาธาตุเมืองนคร ตามกฎหมายอย่างธรรมเนียมแต่ก่อนสืบ ๆ
 มา ถ้าผู้ใดขาดมิได้มาถือน้ำ ก็ให้บอกส่งตัวเข้าไปณกรุง จะ
 เอาตัวเป็นโทษตามบทพระไอยการ อนึ่งถึงเทศกาลพระราชพิธีตรุษ
 สารท ก็ให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราช แต่งคอกไม้เงินทองเครื่อง
 ราชบรรณาการเข้าไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ตามกฎหมายอย่าง

ธรรมเนียมดีมาแต่ก่อนจงทุกวทุกปี อย่าให้ขาดได้ หนึ่งกรมการ
 ที่ใดหากมีได้ ก็ให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราชปฤกษาด้วยกรมการ
 จัดเอาผู้ มีชื่อซึ่งมีศักดิ์ทางเมืองสงัดดีชชอมนกงกัน จัดตั้งขึ้นไว้ให้ครบ
 ตามตำแหน่งที่ มีราชการจะได้กะเกณฑ์เอาราชการสดวก จัดได้
 ผู้ใดเป็นที่ใดก็ให้บอกเข้าไปยังอุทธรณ์ค่าตา เอากราบทูลพระกรุณา
 ให้มีตราเจ้าพนักงานตั้งออกมาตามธรรมเนียม หนึ่งนอระมาต งาข้าง
 ตับุก บักนก เป็นของชอบแทนอุก้าต่างประเทศ ดินประดีเป็นกะหุ
 ราชการ ให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราชชวนชวยจัดแจงตั้งเข้าไปทูล
 เกตุ้ทูลกระหม่อมถวายจงเนื่อง ๆ จะได้เป็นความชอบแก่เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราชสืบไป หนึ่งให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราช กำชับว่า
 กถ่าวห้ามปรามแก่เสมียนทนาย พรรคพวกส้มกำถ้างบัวไพร่ส้มคัสมา
 อาไศรย อย่าให้คบหากันทำข่มเหงฉ้อกระเบียดทำกรรโฆกราชฏร เปน
 โจรผู้ร้ายปล้นสดมถกถักข้างม้าโคกระบือ เครื่องอัญมณัของสมณะช้
 พราหมณ์อาณาประชาราษฎร ข่าข้างเอางาเฮาชนาย คัดค้นไม้อันมีผล
 ทำตายพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ พระ
 วิหารการเปรียญ วัดวาอาราม ทำให้ผิดค้วยพระราชกำหนดกฎหมาย
 ห้ามปรามเก่าใหม่ มีผู้มาร้องฟ้องพิจารณาเป็นสัจจะเอาผู้กระทำผิด
 เปนโทษ แดกฎหมายสำหรับที่บังคับบัญญัติว่าราชการบ้านเมืองนั้น ได้
 บัศตราพระคชส์ให้ ตั้งให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราชเอาออกมาด้วยแล้ว
 ครนตดารครานไซ้ ก็ให้ผู้ว่าที่พระศรีราชสงครามรามภักดีปลัด หดวง
 ภักดีราชชยกรบัตริ หดวงศรีสุรินทรบดี หดวงเทพเสนาบดี หดวง

ไชยประชาศักดิ์ แดงกรมการ เรียกเฮตราจํานำกฎหมายกิจราชการ
 สํารบาญชั้กระทรวงความเก่าใหม่ บโทนคนใช้ ไร่นาจด้วยสาขากบรบรรคัม
 ตามคํารา ๓๒ เดือน จําหรับที่ผู้ครองเมืองนครศรีธรรมราชด้ับมาแต่ก่อน
 แดตั้งโคซึ่งเปนของนราสุวิงษ์เจ้านครวิค้อเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี เมื่อ
 ชั่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราชนั้น มอบตั้งให้แก่เจ้าพัฒนาผู้เปนเจ้า
 พระยานครศรีธรรมราชใหม่จนเจ้จัดนเชิง แต่ให้เจ้าพระยานครศรี
 ธรรมราชใหม่รับราชการตามพนักงาน ตามพระราชกำหนดกฎหมาย
 ขนบธรรมเนียมพิค้อคราด้ับมาแต่ก่อน ให้ชอบด้วยราชการจงทุก
 ประการ อย่าให้เสี่ยวราชการแผ่นดินไปแต่ตั้งโคตั้งหนึ่งได้ แต่ให้บัตคั
 ยกรบคั้พระหลวงขุนหมื่นกรมการ ทำตามท้องตราไว้ตั้งมานิจทุก
 ประการ สํารครามาณวันยังคราเดือน ๘ แรม ๓๓ คํา จุคคั้กราช ๓๓๔๖
 มีมโรงดศก

วันพุธเดือน ๘ ขึ้น ๓๓ คํา มีมโรงดศก เพดาเช้า ๓ โมงเศษ
 เต้คั้จออกขุนนางณท้องพระโรงพระที่นั่งจักรพรรดิพิมาน พระยาสุ
 เสนาได้เอาร่างคราซึ่งยกเมืองสงขลามาคงขึ้นแก่เมืองนคร แดครายก
 เจ้านครออกเดี่ยวจากที่เมืองนคร เอาเจ้าพัฒนาเป็นเจ้าพระยานครนั้น
 กราบทูลพระกรุณาอ่านถวาย ทรงคกแซกคคั้แปลงบ้าง แด้วอ่าน
 ทูลเกล้า ฯ ถวายนั่นข้อเนื้อความแถ้ว ทรงพระกรุณาสั่งว่าดีแถ้ว
 ให้เอาคามาร่างทรงคกแซกนนั้นเกิด เมื่อทรงพระกรุณาตั้งนั้น กรม
 หลวงอนุรักษ์เทเวศร์ กรมหลวงเทพหริรักษ์ กรมหลวงนรินทรวิเรนศ์

๓ พระองค์ เจ้าพระยารัตนาพิพิธ เจ้าพระยามหาเสนา พระยา
 ยมราช พระยาพดเทพ พระยาพิพัฒน์ โภชา พระยาท้ายน้ำ
 พระยาอภัยรณฤทธิ์ พระยาราชภักดี พระยาศรีพิพัฒน์ พระยา
 มหาอำมาตย์ ๓๐ คนเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ด้วย

ตำนานกฎ

เรื่องตั้งเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์)

กฎให้แก่เจ้าพัฒน์ฝ่ายหน้า ผู้เป็นเจ้าพระยาศรีธรรมมา โค้ดกราช
 ชาติเดโชไชยมไหสุริยาธิบดี อภัยพิริยปรากฏมพหุ เจ้าพระยานคร
 ศรีธรรมราช ด้วยทรงพระกรุณาตรัสเห็นเกล้า ๆ ตั้งว่า เจ้าพัฒน์
 มีความชอบต่อความภักดีจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ได้ทำราช
 การสนองพระเดชพระคุณมาแต่ก่อน แต่ครั้งนั้นมีความชอบทรงพระมหา
 กรุณาชุบเกล้า ๆ ให้เจ้าพัฒน์เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช ออกมา
 ครองเมืองรับกิจการ โดยกฎหมายอย่างธรรมเนียมสำหรับชนบแผ่นดิน
 เมืองนครศรีธรรมราชสืบมาแต่ก่อน แต่ถึงขณะทุกวันนี้ เมืองข้า
 ขอบขันฑ์ชาติมีภักซ์ ได้ฝ่ายควันตกฝ่ายควันออก โดยปริมนทรอบ
 คอบไม่ส่งบรรณาบ กอบไปด้วยจตาจตทำการณรงค์สงครามเกิดการ
 รบพุ่งกันทุกแห่งทุกตำบลอยู่ ถ้าเจ้าพระยานครศรีธรรมราชออกมาถึง
 เมืองนครศรีธรรมราชแล้ว ให้ตรวจคราตุกำแพงแต่ค่ายคูประตูเมือง
 พังรอรอบเชิงเทิน การสิ่งใดซึ่งชำรุดปรักหักพังอยู่นั้น ให้เจ้า
 พระยานครศรีธรรมราช ว่ากล่าวตักเตือนเร่งรัดแก่กรมการเจ้าหมู่

พนักงาน ให้เร่งทำแตกแต่งซ่อมแปลงขึ้นไว้ ให้ตั้งหนั้นหนามันคง
 จงทุกหน้าที่พนักงาน อย่าให้ชำรุดปรักหักพังอยู่แต่หน้าที่หนึ่งได้ ประ
 การหนึ่งให้ตรวจดูสำราญเลขคงตั้งจำนวนบ่เกาะเบญจศก บิมโรง
 ฌก เปนเลขหมวดโลกของโต แดเลขหัวเมืองนำที่บรรดาแคว้นแคว้น
 แขวงจังหวัดขึ้นแก่เมืองนครศรีธรรมราช เปนจำนวนเลขมากน้อยเท่าใด
 ให้คัดมาบัญชีมาอ่านจงเนื่อง ๆ ให้จะเงินจำนวนเลขไว้จงมันคง มี
 ราชการจะได้กะเกณฑ์สดอก แดเลขหมวดโลกของโตซึ่งเกี่ยจร้าน
 หลดหลักหน้จะมุดนายเสีย ออกไปชุ่มชื้นช่อนช่อนชอกหัวยารวมเข้ามิได้
 เข้ามารับพระราชทานสักครั้งก่อนแดครั้งหนึ่ง ขาดมิได้จับจ่ายราชการ
 แผ่นดิน ให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราชแต่งพระหลวงขุนหมื่นซึ่งดีด้วยชื่อ
 มันคงต้นออกป่าว่ากต่างชักชวนเกลยกล่อมโดยเมตตาจักร ให้ผู้มี
 ชื่อชักชวนกันเข้ามาตั้ง บ้านเรือนท่ามาหากินอยู่ตามถิ่นฐานที่ภูมิถ้าเนาให้
 บริบูรณ์ มั่งคั่ง ได้มากน้อยเท่าใด ให้นอกบัญชีรับออกเข้ามายังกรุง
 ให้แจ้ง อนึ่งให้ตรวจดูปืนใหญ่น้อยกระสุนดินประสีวงเครื่องดำตราดูให้
 จำนวนมากถน้อย ว่าตั้งอยู่มากน้อยเท่าใด ชำรุดมากน้อยเท่าใด
 ซึ่งชำรุดนั้นให้พิเคราะห์หัด พอดีจะตกแต่งซ่อมแปลงขึ้นเขาเป็นราชการได้
 ก็ให้ตกแต่งซ่อมแปลงขึ้นให้ดีไว้สำหรับเมืองสำหรับราชการสืบไป บั้น
 ใหญ่ช้อยซึ่งคือยังมีได้ชำรุด แดดินประสีวงนั้น ก็ให้ว่าแก่หมู่พนักงานให้
 เขาเป็นไซม่น้ำมันแดหมื่นเขาดินออกคากแดดจงเนื่อง ๆ อย่าให้ดิน
 ประสีวงแดบั้นสำหรับเมืองเป็นสนิมคร่ำคร่ำอยู่แต่ตั้งโตสิ่งหนึ่งได้ อนึ่ง
 ให้ตรวจดูเรือรบเรือไตในอัครานอกอัคราสำหรับเมือง มีจำนวนอยู่

มากน้อยเท่าใด ตั้งแต่ขำรุคประการใด ซึ่งขำรุคอยู่นั้นก็ให้วักถ้าวเร่ง
 รัตแก่เจ้าหมู่พนักงาน ให้เร่งคกแต่งซ่อมแปดงดิมยาตาพจนชั้นไว้ ให้
 ต่จงทุกถ่าทุกหมู่พนักงาน อย่าให้เรื้อรมเรื้อได้ขำรุคชดโสมอยู่แค่ถ่า
 หนึ่งได้ แล้วให้ทำโรงร่วมเงาเฮาชั้นแทงคานนำไว้จ้งทุกถ่า อย่าให้
 เรื้อรมเรื้อได้คากแตกกรำฝนผู้เมื่อยเดี่ยวราชการไปแค่ถ่าหนึ่งได้ ถ่าถึง
 เทศกาดตตคัคครุแต่ฮ้ายญวนเหต่าร้ายจะเข้มากระท่าเบียดเบียนจับกุมผู้
 คนถุกค้ำวามชช้อบชฉินชติมาซึ่งตัญจรไปมาค้ำชายประการใด ก็ให้
 แต่งเรื้อรมเรื้อได้ นายเรื้อปตคเรื้อ ไพร์พถรมพถกรรเชียง ส่งรพไป
 ด้วยบันโทญน้อยกระสุนตบประต้อเครื่องต่าคราจรุครมตามเกณฑ์ ออก
 ตาดคอยกระเวณจ้งทุกถ้าว ทั้งบรจรบถึงค่านแดน หัวเมืองค่อกันจ้งกวดฉิน
 ทั้งถกลางวันแตกถางกัน ถ่าได้ข่าวว่าฮ้ายตตคัคครุ แดญวนเหต่าร้ายได้
 ตอดเข้มาจับผู้คนประการใด ก็ให้ฮ้อกถ้าว ตกตคิตคิตตามรพพุง แล้ว
 ให้ฮ้อกราวข่าวถึงหัวเมืองค่อกัน ให้แต่งเรื้อรมเรื้อได้ฮ้อกช่วยกันถ้าว
 ตกตคิตคิตตามรพพุงจับกุมเฮาฮ้ายตตค แต่ฮ้ายญวนเหต่าร้ายให้ เข็ดชามย่อ
 ทัอ อย่าให้ฮ้ายตตคัคครุ แดญวนเหต่าร้ายได้ตอดเข้มาจับผู้คน
 ชช้อบชฉินชติมาไปแค่คนหนึ่งได้เป็นอันชากทเดียว ถ่าแเดเจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราช แดกรมการพนักงานประมาทละเมินเสีย มีได้แต่งเรื้อ
 รมเรื้อได้ฮ้อกตาดคอยกระเวณ โดยพระราชกำหนด แดฮ้ายตตคัคครุ
 ญวนเหต่าร้ายได้ตอดเข้มาจับผู้คนไปได้ประการใด เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราช แดกรมการพนักงานก็จะคงมีโทษ โดยพระราชกำหนด ประ
 การหนึ่งเมืองสงขลานครินทร์ เป็นหัวเมืองปถายค่าน แดนค่อด้วยเมือง

ไทรเมืองคานต์เมืองแขกทั้งปวงก็ยังมีส่งบรรณาการ ให้แต่งหอดวงซุน
 หมั้นข้าทนต์อาหาร โดยควร กอบไปด้วยมีนกระสุนดินประสิวเครื่อง
 ตำตราอุครรมมือ ออกไปตรวจด้านตะวันออกด้านตะวันตกหัวเมือง
 สอดแนมเอาข่าวราชการให้รู้จงได้ ถ้าได้ข่าวว่าเมืองแขกมิได้ตั้งอยู่ใน
 สุจริต คบคิดกันจะยกเข้ามาทำประทุษร้ายประการใด พอกำลัง
 ข้าหลวงกองตะวันออกจะรบพุ่งจับกุมเอาตัวได้ ก็ให้รบพุ่งจับกุมเอาตัว
 จงได้ ถ้าแขกเหลือกำลัง ให้บอกหนังสือไปยังหัวเมืองให้ แต่งกอง
 ออกช่วยรบพุ่งเอาไชยชนะจงได้ อนึ่งทุกวันนี้การณรงค์สงครามยังมี
 ส่งบ ให้เจ้าพระยาบวรบุรีธรรมราชากรมการคิดอ่านปรึกษาหารือ
 จัดแจงบำรุงซ่อมแซมหมู่ไชยทวยหาญ ให้ชำนาญในการยุทธโธ่จง
 สรรพ ถ้าเห็นพรรคพวกสมกำลังของผู้ใดของอาจสามารถแก้ตัวหาญ
 ก็ให้จัดบำรุงตั้งแต่งเป็น หอดวงซุนหมื่นนายกองนายหมวด คบคุมเดชะบาท
 มาศไว้เป็นหมวดเป็นเหล่าจงพร้อมมูล มีการณรงค์สงครามชุกค้ำคั้น
 ประการใดจะได้ทะเกณฑ์เอาทันที่วงศ์ราชการโดยสะดวก ประการหนึ่ง
 ให้เจ้าพระยาบวรบุรีธรรมราชา ปรึกษาหารือด้วยกรมการทั้งปวงจัดแจง
 ข้าราชการโอยการ แด่พระราชกำหนดกฎหมายเก่าใหม่บทใดข้อใดซึ่ง
 ต้องด้วยชนบชธรรมเนียนแผ่นดิน ควรคงเคยพิจารณาว่ากล่าวประการใด
 ก็ให้คงไว้ มิ่งคัมบัญชา ว่ากล่าวโดยพระราชกำหนด สำหรับแผ่นดินสืบไป
 ถ้าพระ โอยการ แด่พระราช กำหนด กฎหมาย บทใด ข้อใดเค็ด็อบ แคลงอยู่
 จะเอาได้พิจารณาชำระว่ากล่าวมิได้ ก็ให้จัดแจงบอกส่งเข้ามาขอออก
 จำตงออกใบใหม่ ไว้มิ่งคัมบัญชาสำหรับการแผ่นดินสืบไป ประ

การหนึ่งให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราช ว่าราชการบ้านเมืองพร้อมด้วย
 ปลัดยกรับตรกรมการจงเป็นยุคก็เป็นธรรมเนียม ให้เป็นเอกจิตรเอกฉันทน์หน้า
 หนึ่งใจเดียว อย่าให้มีความฉันทาโทษสาธยายถ้อยเปรียบขัดแย้งกัน
 ให้เสียราชการแผ่นดินไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ หนึ่งจะพิจารณาพิพากษา
 อัดคดี เนื้อความของทวยราษฎรทั้งปวงโดยมุลคดีประการใด ให้
 ควรตั้งอยู่ในคดีทั้ง ๔ คดี ฉันทาคติ โทศาคติ ภูษาคติ โม
 หาคติ อย่าให้กลับไปด้วยความอิจฉาพยา ความโกรธความ
 จงเวรด้วยไทยต่าง ๆ ให้พิจารณาจงเป็นยุคก็เป็นธรรมเนียมด้วยอุเบกขา
 ญาณอันประเสริฐ อย่าให้อาศัยอารมณ์เห็นแก่หน้าบุคคลเกลียดชัง
 ดินจางดินบน เข้าด้วยฝ่ายใจทยฝ่ายจำเลย กลับเท็จเป็นจริง กลับ
 จริงเป็นเท็จ ทำกบถเกิดอนเนอความให้พินเพื่อน ให้ทวยราษฎร
 ทั้งปวงมีความยากแค้นเคียดชัง ผิดด้วยพระราชกำหนดกฎหมายเก่า
 ใหม่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ประการหนึ่งให้เจ้าพระยานครศรีธรรมราช
 มีน้ำใจโอบอ้อมแก่สมณะ พราหมณาจารย์ฮานา ประชาราษฎรไพร่พล
 เมืองลูก้าวานิช ให้รักขอมกันทำบุญให้ทานจำเวณเมตตาทวณา
 สดับครัมภ์พระธรรมเทศนา รักษาศีลห้า เป็นนิจศีล คัดแปลเป็น
 อติเรกคัดจงเนื่อง ๆ แลควรให้ตั้งอยู่ในทศกุกศกรวมมถ โดยพระ
 ราชกำหนดซึ่งโปรดพระราชทานออกไปไว้ ก็จะได้พักตัวไปสู่สุคติภูมิ
 อันประเสริฐ ประการหนึ่งพึงให้บำรุงพระสงฆ์เถรเถรผู้เล่าเรียนฝ่าย
 คณิตธุระวิปัสณาธุระจงทุกวัดวาอาราม จะได้เป็นการกุกศดับไป อีก
 ประการหนึ่งให้ตรวจดูพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรี

เก่ามากน้อยเท่าใด ก็ให้เจ้าพระยามครศรีธรรมราชว่ากล่าวเร่งรัดตั้ง
เข้ามาให้ครบจงเสร็จสิ้นเชิง อย่าให้พระราชทรัพย์ของหลวงค้างเกิน
อยู่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ซึ่งว่ากล่าวมาทางนคตามกฎหมายอย่างธรรมเนียม
โดยประมาณ ให้เจ้าพระยามครศรีธรรมราชฟังอำนาจพระราชกำหนด
โดยพระโอรสที่หนึ่งเนื่อง ๆ ให้เงินปากเงินใจไว้จึ่งทุกข้อทุกกระทง
จะได้บังคับบัญชาการสดวกสืบไป ถ้าแต่ราชการนั้นแปรโดย
ปรกติเหตุแต่ประจุบันเหตุประการใด ก็ให้คิดอ่านผ่อนปรนนั้นแปรโดย
ข้อราชการให้ชอบจงทุกประการ ตั้งแต่อย่าให้เสียราชการแผ่นดินพระ
เจ้าอยู่หัวไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ กฎให้ ไว้ณวันอังคารเดือน ๘ แรม ๑๓ ค่ำ
จุลศักราช ๑๑๕๖ บัณฑิต

เรื่องตั้งพระบรมราชูปถัมภ์

เป็นพระยามครศรีธรรมราช

ตำรวจ ท่านเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาธิบดี อภัยพิริยปรากรม
พาหุ ส้มหวะพระกระดาโหม ให้มาแก้ตวงเทพเสนาผู้ว่าที่จำ ขุน
ศรีสุนทรผู้ว่าที่เทพเสนา แดกรมการ

ด้วยเจ้าพระยามครศรีธรรมราชเข้าไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท จังข้อราชการ
การณกรุง ให้กราบทูลพระกรุณาว่า เจ้าพระยามครศรีธรรมราชแห่ง
จักรขุมทิศด้อม จะทำราชการส่งของพระเดชพระคุณสืบไปมิได้ จะ
ขอพระราชทานกราบบทถวายบังคมลาออกจากราชการ จังทรงพระ
กรุณาตรัสเห็นชอบเกล้า ๆ ตั้งว่า ฝ่ายมัชฌิมได้เมืองนครเป็นเมืองเอก

ใหญ่กว่าหัวเมืองทั้งปวง แต่ว่กั้เป็นที่พำนักอาไศรยแก่เมืองแขก แด
 ถูกคำวานิชนา ๆ ประเทศไปมาค้าขายมิได้ขาด เจ้าพระยานครตั้งอายุ
 ว่าหงตัมจะทำการศึกสืบไปมิได้ ก็ให้เจ้าพระยานครเลื่อนชั้นเป็น
 เจ้าพระยาสุธรรมมนตรีศรีไศกราชวงษ์ **เชษฐพงษ์ภักไชย** อนุไทย
 ขิบัติ **อภัยพิริยปรากฏมพาทู** แดพระบริรักษ์ภูเบศร์นั้นเป็นผู้ช่วย
 ราชการมาในเจ้าพระยานครชำนาน **รัตนธรรมนิยมตั้งชัยชอมันคง**
 แต่ว่กั้ได้คุมกองทัพไปต่อเรือรบเรือโต้ ยกไปตั้งค่ายพม่าณเมืองถดางจน
 เสรีจราชการ จับได้ชายพม่าแสนตั้งเข้าไปเป็นอันมาก พระ
 บริรักษ์ภูเบศร์ มีความชอบสมควรที่จะชุบเลี้ยงให้ออกไปรั้งเมืองครอง
 เมือง **ดำเรื่จกิจศุททุกซ์ของอาณาประชาราษฎร์ต่างพระเนตรพระ**
กรรณได้ ให้เอาพระบริรักษ์ภูเบศร์ผู้ช่วยราชการเป็นพระยานครศรี
 ธรรมราช **ออกมากำราชการรักษาย่านเมืองดำเรื่จกิจศุททุกซ์ของ**
อาณาประชาราษฎร์เมืองนครสืบไป จึงตั้งพระบริรักษ์ภูเบศร์ผู้ช่วย
 ราชการ เป็นพระยาศรีธรรมมาไศกราชชาติเดโชไชยมไหสุริยาธิบดี **อภัย**
พิริยปรากฏมพาทู พระยานครศรีธรรมราช **ออกมากำราชการรักษา**
บ้านเมือง **ดำเรื่จกิจศุททุกซ์ของราษฎร** ด้วยกรมการเมืองนคร
 ตามพระราชกำหนดกฎหมายพิทักษ์ตรา อย่างธรรมเนียมสืบมาแต่ก่อน
 แดให้กรรมการพึงบังคับบัญชาพระยานครศรีธรรมราชคนใหม่ แต่ซึ่งชอบ
 ด้วยราชการ อย่าให้ถ้อเปรียบแก่งแย่งเสียดราชการไปแต่ตั้งใดสิ่งหนึ่ง
 ได้ แดให้พระยานครมีหน้าใจโอบอ้อมเมตตากรุณาแก่ตัมณะข้าพราหมณ์
 ไพร่บ้านพลเมือง **ถูกคำวานิช** ให้อยู่เย็นเป็นสุข จะกะเกณฑ์ใช้

ราชการตั้งใดให้หัวหน้าเสมอกัน จะพิพากษาคัดสินคดีด้วยความกิจ
 ศุขทุกข์ของราษฎรประการใดให้เป็นยุติเป็นธรรม อย่าให้เห็นแก่
 อามิสสินจ้างสินบนด่าเยี่ยงเข้าด้วยฝ่ายโจทย์ฝ่ายจำเลย กตัญญูเป็น
 จริง กตัญญูเป็นแท้ กตัญญูต่อขอความให้พ้นเพื่อน ให้ผู้
 ชื้อได้ความยากแค้นเดือดร้อนแต่ตั้งใดตั้งหนึ่งได้ หนึ่งพระราชกำหนด
 กฎหมายแต่พระไวยการขอใดกระทงใดเคลือบแฝงแกล้งอยู่ จะเอาได้
 พิจารณามีได้ ก็ให้ส่งเข้าไปนครกรุง แล้วให้แต่งเสมียนทนายเข้าไป
 จำตองคดีเขาพระราชกำหนดกฎหมายพระไวยการ ซึ่งชำระนครกรุง
 ออกมาได้ พิจารณาว่ากล่าวคดีตัดสินคดีด้วยความของราษฎรสืบไป หนึ่ง
 เรือรบเรือไล่ค่ายคูประตูเมืองพังรือหอรบ ศาลากลางจวนทำเนียบ
 คุกตารางสำหรับใส่ผู้ร้าย โรงบันใหญ่หน้อยสำหรับเมือง ตั้งใดไม่มี
 แด่ชำระดูปรักหักพังอยู่ ก็ให้พระยานครว่ากล่าวตักเตือนกรมการเจ้า
 พนักงาน ให้ตกแต่งซ่อมแซมตั้งขึ้นไว้ ให้มั่นคงจงดี อย่าให้ชำระ
 ปรักหักพังอยู่แต่ตั้งใดตั้งหนึ่งได้ หนึ่งเมืองครึ่งเป็นเมืองต่อแหลมอยู่
 ฝ่ายทะเลควั่นตกจะไว้ ใจมิได้ ให้พระยานครปลุกษาศด้วยกรมการ กะ
 เกณฑ์หลวงขุนหมื่นแลชาวด่าน คุมเรือรบเรือไล่สรรพไปด้วยบันใหญ่
 หน้อยกระสุนดินประสิวเครื่องศาสตราวุธ ออกไปอยู่พิทักษ์รักษาประจำ
 คอยด่านทั้งกลางวันกลางคืน ลาดตระเวนฟังข่าวราชการนำด่านต่อ
 แตนจงเนื่อง ๆ อย่าให้อ้ายสัตว์เดรัจฉานร้ายแถมพวามัญเถิดตลอดใจ
 เข้ามาจับเอาผู้คนไปได้เป็นอันขาดทีเดียว ถ้ามีราชการมาประการใด
 ให้ช่วยกันรุมพุ่งค้ำทานเขาไสยชำระไว้ ให้จงได้ แล้วให้เร่งรีบมอก

หนังสือเข้าไปณกรุงแห้วเมืองคอกันโดยเร็ว หนึ่งปั่นใหญ่่น้อยกระสุน
 ดินประสิดเปนกะที่ราชการ ให้พระยานครจัดแจงหาปั่นใหญ่่น้อยกระสุน
 ดินประสิดขึ้นไว้สำหรับเมืองให้ ได้จรงมาก ชุกมีราชการมาประการใด
 จะได้อาจ่ายราชการทันท่วงที่ไม่ขัดสน แล้วให้ว่ากล่าวตักเตือนกรม
 การเจ้าพนักงาน ให้เอาปั่นใหญ่่น้อยออกขุดใส่โซมน้ำมันเอาดินประสิด
 ออกตากแดดจนแห้ง ๆ อย่าให้ ปั่นเปนสนิมคร่ำครว้แต่ดินอับราเดี่ย
 ไปได้ ปั่นใหญ่่น้อยให้มีรางตอวางเกวียนใส่ แต่ปั่นน้อยนั้นให้มี
 มันโคแก้ววางจรงทุกบอก หนึ่งเข้าเปนกะที่ราชการช้อใหญ่ ถึงเทศ
 กาดจะได้เรียกหางเข้าค่านาแล้ว ให้พระยานครว่ากล่าวตักเตือนกรม
 การเจ้าพนักงานกำกับกันรังวัดนา เรียกหางเข้าค่านาขึ้นใส่ยังฉางไว้
 จรงทุกปี ได้เปนจำนวนเข้าค่านามีละมำถน้อยเท่าใดให้บอกเข้าไปให้
 แจ้ง หนึ่งด้วยสำอากรซึ่งขนทของพระคตังหลวง บรรดามอยู่ณเมือง
 นครแขวงเมืองนครมากน้อยเท่าใด ถึงงวดปีแล้วก็ให้ว่ากล่าวตักเตือน
 เร่งวัดนายอากรแทนนายกองนายหมวดคุมเลขค่าด้วย ให้คุมเอาด้วย
 สำอากรเข้าไปส่งแก่ชาวพระคตังณกรุงให้ครบจรงทุกงวดทุกปี อย่าให้
 ด้วยสำอากรของหลวงขาดค่างต้องงวดต้องมีไปแต่จำนวนหนึ่งได้ หนึ่ง
 ถึงเทศกาดพระราชพิธีครุศักรท ก็ให้พระยานครศรีธรรมราชพร้อม
 ด้วยกรมการพระหลวงขุนหมื่น ด้วยช่งกองช่างตราฎุมคุ้มห้าม
 กราบถวายบังคมรับพระราชทาน ถือน้ำพระพิพัฒน์ ตั้งจากทุกปีอย่าให้ขาด
 ถ้าผู้ใดขาดมิได้ ถือน้ำ ให้บอกส่งคตังผู้เขาไปยังตักขุนณศาลา
 จะเอาตัวเปนโทษตามบทพระไอยการ หนึ่งเมืองนครเปนเมืองเอก ถึง

งวอดมีแก้วให้จัดแจงแต่งคอกไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการ ตั้งเข้าไป
 ไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายปีละ ๒ งวอด ความบูรณราชประเพณี
 สืบมาแต่ก่อนจงทุกบี่ย่าให้ขาด อนึ่งพระพุทธรูป พระสถูป พระ
 เจดีย์ พระวิหารการเปรียญ วัดวาอารามเมืองนครแขวงเมือง
 นครแห่งใดค้ำบดโคขารตปรักหักพังเศร้าหมองอยู่ ก็ให้พระยานคร
 ศรัทธมราชมีน้ำใจเต็มมือศรัทธาในพระพุทธศาสนา ชักชวนกรม
 การเสนาอำนาประจำราชภูมิจึงชวนกันให้รุ่งเรืองรุ่งเรืองได้ ถวายพระ
 พระราชกุศลเข้าไปนถกรง อนึ่งคัมภีร์พระมาตงาข้าง เป็นสินค้า
 หดงสำหรับจะได้ตอบแทนส่อบกัมันถุกค่านา ๆ ประเทศ ให้พระยา
 นครศรัทธมราชชวนชวยจัดแจงหาคัมภีร์พระมาตงาข้าง ตั้งเข้าไป
 ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายจงเนื่อง ๆ จะได้เป็นความชอบสืบไป แดให้
 พระยานครศรัทธมราชว่ากล่าวกำชับห้ามปรามแก่เสมียนทนาย ส้มค
 ส้มมาฮาไศรยพรรคพวกส้มกำตั้งข้าทาส ย่าให้คัมภีร์อันสู้บิ่นกินบิ่น
 ซื่อบิ่นขายบิ่น เป็นโจรผู้ร้ายปล้นสดมถดักข้างมาโคกระบือ แด
 กระทำข่มเหง ศักพกดกชิงฉ้อกระบือเอาพัสดทองเงินเครื่องอัญมณี
 ของสมณะซึ่งพราหมณ์อำนาประจำราชภูมิจึงไพร่บ้านพลเมืองถูกค้ำ
 วาณิชคนทางบกทางเรือ ให้ผู้มีชื่อได้ความยากแค้นเดือดร้อน แด
 ย่าให้คัมภีร์อันทำตายพระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ พระศรี
 มหาโพธิ พระอุโบสถ พระวิหารการเปรียญ วัดวาอาราม
 ข้างข้างเอางาเสนา นาย ข่าสัตว์อันมีคุณ คัดค้นไม้อันมีผล ถอบดัก
 ซื่อขายสิ่งของต้องห้าม แดกระทำให้ผิดด้วยพระราชกำหนดกฎหมาย

ห้ามปรามเก่าใหม่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นอันขาดทีเดียว ถ้าผู้ใดมีพั้ง
 มีผู้ร้องฟ้องว่ากล่าวพิจารณาเป็นสัตย์ จะเอาตัวผู้กระทำความผิดเป็นโทษ
 ตามโทษานุโทษ แดกกฎหมายสำหรับที่จะบังคับบัญชาว่าราชการบ้าน
 เมืองนั้น ได้โปรดตราพระคชด้ให้ตั้งให้พระยานครใหม่ออกมาด้วยแล้ว
 ครั้นลุถึงตราวันที่ ก็ให้กรมการผู้อยู่ว่าราชการเมืองจัดแจงตราจำนำ
 แดกกฎหมายสารบาญซึ่งกระทรวงความเก่าใหม่ บโทนคนใช้ ไร่นาส่วยสา
 ธารบรรดามีตามตำรา ๓๒ เดือน สำหรับผู้ครองเมืองนครสืบมาแต่
 ก่อน ตั้งให้แก่พระบริรักษ์ภูเขาศรีผู้เป็นพระยานครใหม่ตามอย่างธรรมเนียม
 ให้พระยานครรับราชการตามตำแหน่งพนักงาน พระราช
 กำหนดกฎหมายขนบธรรมเนียมพิศุขศักรสืบมาแต่ก่อน ให้ชอบด้วย
 ราชการจงทุกประการ ย้ำให้เสวยราชการแผ่นดินไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
 ได้ แดให้กรมการผู้อยู่ว่าราชการเมืองกระทำตามท้องตราไว้ตั้งมา
 นี้จงทุกประการ สักราชมาณวันพุธเดือน ๗ แรม ๓๐ ค่ำ จุ
 ลศักราช ๓๓๗๓ บีมแมศร์ศก

วันอาทิตย์เดือน ๗ แรม ๗ ค่ำ บีมแมศร์ศก เด็จจออกณพระ

ชาดาพลับพลาณ้อยริมท้องพระโรง พระยาเทพราชขุนกรมทูตถวาย
 ร่างตรา หมิ่นเทพเส่นฮ่านจนสันช้อความแล้ว ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ตั้งว่าให้เอาคามร่างนเกิด เมื่อทรงพระกรุณาตั้งนั้น
 พระยามหาอำมาตย์ พระยาราชนิภูต พระยาพระราม พระยา
 ราชสงคราม เฝ้าอยู่ด้วย

ตำนานกฎ

เรื่องตั้งพระบริรักษ์ภูเบศร์เป็นพระยานครศรีธรรมราช

กฎให้แก่พระบริรักษ์ภูเบศร์ ผู้เป็นพระยาศรีธรรมมาโคตรราช
 ชาติเดโชไชยมไหสุริยาธิบดี อภัยพิริยปรากฏมพาทู พระยานคร
 ศรีธรรมราช ด้วยทรงพระกรุณาครีดีเห็นเกล้า ๆ ตั้งว่า พระ
 บริรักษ์ภูเบศร์ ได้ทำราชการสนองพระเดชพระคุณมาช้านาน มีความชอบ
 ทรงพระมหากรุณาชุบเกล้า ๆ ให้เป็นพระยานครศรีธรรมราชออกมา
 ครองเมือง รับกิจราชการโดยกฎหมายอย่างขนบธรรมเนียมแผ่นดิน
 เมืองนครมาแต่ก่อน แต่ถึงชนทุกวันนี้ เมืองข้าขอบขัณฑสีมา
 บัณฑิตฝ่ายเหนือควันคคควันออก โดยปริมณฑลรอบคอบไม่ส่งบราบ
 คาบ กอบไปคด้วยจลาจลทำการรณรงค์สงครามเกิดการรุมฟุ้งกันทุก
 แห่งทุกตำบลอยู่ ถ้าพระยานครศรีธรรมราชออกมามีถึงเมืองนครแล้ว
 ให้ตรวจตราค้ำแพงแต่ค่ายคประคเมือง พังวรอหอรบเชิงเทิน การ
 ตั้งใดซึ่งข้ารุดปรกหักพงยอนัน ให้พระยานครศรีธรรมราชว่ากล่าว
 ตักเตือนเร่งรัดแก่กรมการเจ้าพนักงาน ให้เร่งทำแตกคแห่งซ่อมแปลง
 ชนไว้ ให้แน่นหนามั่นคงจงทุกหน้าที่พนักงาน อย่าให้ข้ารุดปรกหักพง
 อยู่แต่หน้าที่หนึ่งได้ ประการหนึ่งให้ตรวจดูตุลาการณข้เลขคงตั้งจำนวน
 มีเกาะเบญจศก บัมโรงณศก เปนเลขหมวดใดกองใด แดเลข
 หัวเมืองนายที่บรรดาแฉ่นแคว้นแขวงจังหวัดขึ้นแก่เมืองนครเป็นจำนวนเลข
 มากน้อยเท่าใด ให้คัดบาณข้มาอ่านจงเนื่อง ๆ ให้จะเงินจำนวนเลข

ไฉนจึงมันคง มีราชการจะได้กะเกณฑ์สดวก แดงเดขหมวดใดกอง
 ไตซึ่งเกี่ยจกร้านหลดหลัดหนัดละมุดนายเสี่ย ออกไปชุ่มช่อนอยู่ณชอก
 ห้วยธารเขา มิได้เข้ามารับพระราชทานสักครั้งก่อนแต่ครั้งนี้ ชาติ
 มิได้จับจ่ายราชการแผ่นดิน ให้พระยานครศรีธรรมราช แดงพระ
 หลวงขุนหมื่นซึ่งตั้งยศชื่อนั่นคงคั่น ออกไปว่ากล่าวชักชวนเกลี้ยกล่อม
 โดยเมตตาจักร ให้ผู้มชื้อเข้ามาตั้งบ้านเรือนท่ามาหากินอยู่ตามถิ่น
 ฐานที่ภูมิถ่านาให้บริบูรณ์มั่งคั่ง ได้มากน้อยเท่าใดให้บอกบาญชีเข้า
 ไปยังกรุงให้แจ้ง อนึ่งให้ตรวจดูบั้นใหญ่ของกระสุนดินประดีวงเครื่อง
 สำตราดู ให้อวดแต่ข่าวคดีอยู่มาจนน้อยเท่าใด ซึ่งข่าวคดีนั้นพอ
 จะคกแต่งซ่อมแปลงจนเป็นราชการได้ ก็ให้คกแต่งซ่อมแปลงจนให้ค
 ไฉนสำหรับเมืองสืบไป บั้นใหญ่ของซึ่งค้อมมิได้ข่าวคดีดินประดีวงนั้น
 ก็ให้ว่าแก่หมู่พนักงานให้เอาบั้นไซ้หมานั้นแต่เอาคิบบอกคากแตกจงเนื่อง
 เนื่อง อย่าให้คินอับราบั้นเป็นสนิมคร่ำคร่าอยู่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ อนึ่ง
 ให้ตรวจดูเรือรบเรือได้ในอัครานอกอัคราดำหรับเมือง มีจำนวนอยู่
 มากน้อยเท่าใด คัดแต่ข่าวคดีประการใด ซึ่งข่าวคดีอยู่นั้นก็ให้ว่ากล่าว
 เร่งรัดแก่เจ้าหมู่พนักงาน เร่งคกแต่งซ่อมแปลงตั้งมิยาตาพอนขึ้นไว้ให้
 คัดจงทุกตำทุกหมู่พนักงาน อย่าให้ เรือรบเรือไล่ข่าวคดีชุกไซ้หมอยู่แต่ตำ
 หนึ่งได้ แล้วให้ทว่ร่เมงเอาชนแทงคานนำไฉนทุกตำ อย่าให้เรือ
 รบเรือไล่คากแตกคร่ำฝนผู้เมื่อยเสี่ยราชการไปแต่ตำหนึ่งได้ ถ้าถึง
 เทศกาลฮ้ายสดัดศัตรูแดงฉนวนเหล่าร้าย จะเข้ามากกระทำเบียดเบียนจับ
 กุมผู้คนถูกค้ำจวนิช ข้าขอบขันทสี่มาซึ่งตั้งญวไปมาค้ำขายประการใด

ก็ให้แต่งเรือรบเรือไถ่นายเรือปลัดเรือไพร่พลรบพลกรรเชียง ฝรั่งไป
ด้วยปืนใหญ่น้อยกระสุนดินประดีวงศาตราวุธครบตามเกณฑ์ ออก
ลาดตระเวนจงทุกอำเภอทั้ง บรรจบถึงด่านแดนหัวเมืองต่อกันจงกวาดขัน
ทั้งกลางวันกลางคืน ถ้าได้ข่าวว่าอ้ายเสด็จศัตรูแฉฉวยนเหล่าร้ายเด็ด
ถอดเข้ามาจับผู้คนประการใด ก็ให้ออกก้าวตักคิดติดตามรบพุ่ง แล้วให้
บอกราวข่าวถึงหัวเมืองต่อกัน ให้แต่งเรือรบเรือไถ่ออกช่วยกันก้าวตัก
ติดตามรบพุ่งจับกุมเอาอ้ายเสด็จศัตรูแฉฉวยนเหล่าร้ายให้เช็ดขามย๋อทัช อย่า
ให้อ้ายเสด็จศัตรู แฉฉวยนเหล่าร้ายเด็ดถอดเข้ามาจับผู้คนชั่วอบชั้นช
ตีมาไปแต่คนหนึ่งได้เป็นอันขาดทีเดียว ถ้าแลพระยานครศรีธรรมราช
กรมการพนักงานประมาทละเมินเดี่ย มิได้แต่งเรือรบเรือไถ่ออกลาด
ตระเวนโดยพระราชกำหนดนี้ แลอ้ายเสด็จศัตรูแฉฉวยนเหล่าร้ายเด็ดถอด
เข้ามาจับผู้คนไปได้ประการใด พระยานครศรีธรรมราชกรมการพนักงาน
ก็คงจะมีโทษโดยพระราชกำหนด ประการหนึ่งเมืองแขกทั้งปวงยังไม่
ราบคาบ ให้แต่งหตวงขุนหมื่นทแถมด้วยทหารโดยควร กอบไปด้วยปืน
กระสุนดินประดีวงศาตราวุธครบมือ ออกไปตรวจการตระเวนด่าน
ปลายด่านแดนหัวเมือง ตัดอดแถมเอาข้าราชการให้รู้จงได้ ถ้าได้
ข่าวว่าเมืองแขกมิได้ตั้งอยู่ในสุจริต คบคิดกันจะยกเข้ามากระทำประ
ทุษฐร้ายประการใด พอกำลังข้าหลวงกองตระเวนจะรบพุ่งจับกุมเอา
ตัวได้ก็ให้รบพุ่งจับกุมเอาตัวจงได้ ถ้าแขกเหลือกำลัง ให้บอกหนังสือ
ไปยังหัวเมืองให้แต่งกองออกช่วยรบพุ่งเอาไชยชนะจงได้ อนึ่งทุกวันนี้
การณรงค์สงครามยังไม่สงบ ให้พระยานครศรีธรรมราชกรมการคิดอ่าน

ปฤักษาทหารหรือจัดแจงบำรุงซ่อมแซมหมู่โยธาทวยหาญให้ชำนาญชำนาญในการ
 ยุทธวิธีสงคราม ถ้าเห็นพรรคพวกตมกำลังของผู้ใดของอาจสามารถ
 แก้วหาญ ก็ให้จัดบำรุงตั้งแต่งเป็นหมวดหมู่หมื่นนายของนายหมวด
 ควบคุมเดชะอาทมาตได้เป็นหมวดเป็นเหล่าจงพร้อมมูล มีการณ์รงค์
 สงครามชุกค้ำคั้นประการใด จะได้กะเกณฑ์เอาทันกองทัพราชการโดย
 สดวก อนึ่งให้พระยานครศรีธรรมราชปฤักษาทหารหรือด้วยกรมการทั้งปวง
 จัดแจงชำระตู่พระโยยการ แดพระรชกำหนดกฎหมายเก่าใหม่บทใด
 ข้อยใดซึ่งต้องด้วยขนบธรรมเนียมแผ่นดิน ควรคงเคยพิจารณาว่ากล่าว
 ประการใด ก็ให้คงไว้บังคับบัญชาว่ากล่าวโดยพระรชกำหนดสำหรับ
 แผ่นดินสืบไป ถ้าพระโยยการแดพระรชกำหนดกฎหมายบทใดข้อยใด
 เกิดอับแสดงอยู่ จะเอาไว้พิจารณาชำระว่ากล่าวมิได้ ก็ให้จัดแจง
 บอกสั่งเข้ามาขอตอกจ่าตองออกไปใหม่ ไว้บังคับบัญชาสำหรับการ
 แผ่นดินสืบไป ประการหนึ่งให้พระยานครศรีธรรมราชว่าราชการบ้าน
 เมืองพร้อมด้วยปลัดยกรับครกรมการจงเป็นยุติเป็นธรรม ให้เป็น
 เอกจิตรเอกฉันทหน้าหนึ่งใจเดียว อย่าให้มีความฉันทาโทษาฤษยาถือ
 เบี่ยงแก่งแย่งกันให้เสียราชการแผ่นดินไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ อนึ่งจะ
 พิจารณาพิพากษาตัดสินคดีเนชความของทวยราษฎรทั้งปวง โดยมุตคต
 ประการใด ให้ควรคงอยู่ในคตทั้ง ๔ คือ ฉันทาคติ โทศาคติ ฤยา
 คติ โมหาคติ อย่าให้กอบไปด้วยความอิจฉาฤษยา ความโกรธ
 ความจงเวรด้วยโทษต่าง ๆ ความหลง ให้พิจารณาจงเป็นยุติเป็น
 ธรรมด้วยอุเบกขาญาณอันประเสริฐ อย่าให้เอาสัจจาธรรมเห็นแก่หน้า

บุคคลแต่อาภิมคีธินจัจฉินบน เข้าด้วยฝ้ายโจทย์ฝ้ายจำเลยกตัมเท็จเป็น
 จริง กตัมจริงเป็นเท็จ ทำกตบเกลื่อนเนื้อความให้พันเพือน ให้ทวย
 ราษฎรทั้งปวง มีความยากแค้นเดือดร้อน ผิดด้วยพระราช กำหนดกฎหมาย
 เก่าใหม่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ประการหนึ่งให้พระยานครศรีธรรมราช
 มีน้ำใจโอบอ้อม ฮารีแก่สมณะชีพราหมณาจารย์ อาณาประชาราษฎรไพร่
 พดเมืองลูกค้ำวานิช ให้ชักชวนกันทำบุญให้ทาน จำเวียนเมตตาภา
 วณา สดับรับฟังพระธรรมเทศนา รักษาศีลห้าเป็นนิจกัณฑ์ คัด
 แปรเป็นขอติเรกคัดจงเหนือ ๆ แต่ควรให้ตั้งอยู่ในทศกุกศกรวมบถ โดย
 พระราชกำหนดซึ่ง โปรดพระราชทานออกไปไว้ ก็จะได้พาตัวไปสู่สุคติ
 ภูมอันประเสริฐ ชึ่งเมืองนครเป็นเมืองใหญ่ ราชการพันงานมี
 เป็นอันมาก ถ้ากรมการที่ใดว่างอยู่ยังไม่มิด้ว ก็ให้พระยานคร
 ศรีธรรมราชปลุกขาดด้วยหลวงปลัดกรมการ จักแจ้งเอาผู้มีชื่อซึ่งมี
 สดับปัญญาดีด้วยขอมันคงคณ มาคองแต่งขึ้นเป็นกรมการให้ครบตำแหน่ง
 ถ้าจักแจ้งได้ผู้ใดเป็นกรมการที่ใด ให้บอกส่งตัวผู้นั้นเข้าไปให้รับเอา
 คราคองต่อเจ้าพนักงานนคร ประการหนึ่ง พึงให้บำรุงพระสงฆ์
 เถรเนรผู้เล่าเรียนฝ้ายคันถุระวิปัสณาขระจงทุกวัดวาอาราม จะได้เป็น
 การกุศลสืบไป อีกประการหนึ่งให้ครวจจุพระพุทธรูป พระสถูป
 พระเจดีย์ พระศรีมหาโพธิ์ พระวิหารการเปรียญ วัดวาอาราม
 แห่งใดตำบลใดซึ่งชำรุดปรักหักพังเศร้าหมองอยู่เนิ่น ให้ชักชวนพระ
 หลวงขุนหมื่นกรมการแลอาณาประชาราษฎรผู้มีศรัทธาบุญปฏิบัติสังฆรณ์
 วัดพระขึ้นให้ตุ๊กใส่รุ่งเรือง ถวายพระราชกุศลสืบไป อย่าให้วัดพระ

ชำรุดปรักหักพังเศว้าหมองอยู่ได้ ^{หนึ่ง}เข้าเป็นกะที่ราชการ ถ้าถึงเทศ
 กาดทำนาให้คักเคื่อนว่ากล่าวแก่อาณาประชาราษฎร์ ให้ชักชวนกันทำ
 ไร่นาจนเต็มภูมให้ ^{ได้}ผลเม็ดดีเข้าจงมาก จะได้เป็นกำลังราชการแต่ทำ
 บุญให้ท่านเป็นการกุศลสืบไป ^{หนึ่ง}ถ้าแลพระยานครศรีธรรมราชจะมี
 ใจประติพิทขยัคในสัตว์ภาพผู้ใด ^{หนึ่ง}มีบิดามารดาญาติวงศ์พงษapak
 ครองอยู่โดยปรกคักให้คักคักผู้ ^{หนึ่ง}ไปว่ากล่าวตู่ขอตามธรรมเนียม ถ้า
 บิดามารดาญาติวงศ์พงษapakให้บัน โดยปรกคักสุจริต ^{หนึ่ง}จึงให้รับมา
 เถียงตู่ตามประเพณีคักโดย ^{หนึ่ง}อย่าให้ทำข่มเหงตู่ครว่าดากเอาตู่กล่าว
 หลานสาวของอาณาประชาราษฎร์ ผู้หวงแหนโดยพลการ ของขาดมาตาม
 อัญชารมณ ให้ราษฎรมักความวิตเคื่อครัน ^{หนึ่ง}ผิดด้วยพระราชบัญญัติ
 แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ^{หนึ่ง}หนึ่งส่งสาอากรซึ่งขึ้นในท้องพระคลังหลวงนคร
 บรรดาเมืองนครแขวงหัวเมือง ^{หนึ่ง}ขึ้นแก่เมืองนครเป็นจำนวนมากน้อย
 เท่าใด ^{หนึ่ง}ถ้าถึงงวดถึงจำนวนจะได้ส่ง ^{หนึ่ง}ก็ให้พระยานครศรีธรรมราช
 ว่าแก่กรมการพนักงาน ^{หนึ่ง}ให้ว่ากล่าวเร่งรัดแก่นายที่นายอากรให้เร่งคุม
 ส่งของหลวงเข้าไปส่งยังเจ้าจำนวนนครกรุงจงทุกงวดทุกจำนวน ^{หนึ่ง}อย่า
 ให้ส่งของหลวงค้างเกินส่งงวดส่งจำนวนไปแต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ^{หนึ่ง}แต่
 จำนวนเงินทอดเงินปลงของหลวงซึ่งค้างอยู่เก่ามากน้อยเท่าใด ^{หนึ่ง}ก็ให้
 พระยานครศรีธรรมราช ^{หนึ่ง}ว่ากล่าวเร่งรัดส่งเข้ามาให้ครบจงเสร็จสิ้นเชิง
 อย่าให้พระราชทรัพย์ของหลวงค้างเกินอยู่แต่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ ^{หนึ่ง}ซึ่งว่า
 กกล่าวมาทาง ^{หนึ่ง}ตามกฎหมายอย่างธรรมเนียมโดยประมาณ ^{หนึ่ง}ให้พระยานคร

ศรีธรรมราชพึงอ่านพระราชกำหนดโดยพระราชโอรสทันท่วงเรื่อง ๆ ให้
 เจนปากเจนใจไว้จงทุกข้อทุกกระทง จะได้บังคับบัญชากิจราชการ
 สดวกดีไป ถ้าพระราชการผันแปรโดยปรกคิเหตุ แต่ประจุบันเหตุ
 ประการใด ก็ให้คิดอ่านผ่อนปรนผันแปรโดยข้อราชการให้ชอบจง
 ทุกประการ สุดแต่อย่าให้เสียราชการแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวไปแต่สิ่งใด
 สิ่งหนึ่งได้ กฎให้ ไว้ณวันพุธเดือน ๘ แรม ๓๐ ค่ำจุลศักราช ๓๓๗๓
 บีมแมตว์ศึก

พระยานครศรีธรรมราชน้อยน ได้เดอนขึ้นเป็นเจ้าพระยาเห็นจะ
 ในราวต้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงชาติบุญกรรม
 เมื่อจุลศักราช ๓๒๐๓ ปีกุนเอกศก แจงอยู่ในจดหมายหลวงอุดมสมบัติ
 ทไต พมพตางหากจากหนังสือ

พงษาวตารเมืองถดถาง

๐ ข้าพเจ้า นายเวก บุตรเจ้าพระยาสุรินทราชาจางวาง นายฉีก
 บุตรพระยาถดถาง นายเดื่อ บุตรพระยาถดถาง นายศรีทอง เป็น
 ปัตติเมืองถดถาง หาดวงเพชรศรีธรรมทิวสุทธิสงคราม ปัตติเมือง
 ถดถาง ขอเล่าเรื่องราวตามผู้เล่าเล่ามาแต่ก่อน แลได้รู้ได้เห็นเอง
 ว่าเมืองถดถางแต่ก่อนนั้น จอมร้างบ้านตะเคียนเป็นเจ้าเมือง เมีย
 จอมร้างเป็นแขกเมืองไทร หมาเสียตุกมะหุมเถ่าแต่ก่อน ผัวตาย

เป็นหม้ายอยู่ มะหม่นน้องมากมาเอาเงินมรรฎกห้าพันเศษ หม่าเตี้ย
 ชาติใจไม่อยู่เมืองไทรมาอยู่เมืองถดาง ได้กับจอมร้างเป็นผัว มีลูก
 ชาย ๒ หญิง ๓ รวม ๕ คน หญิงชื่อจันเป็นท้าวเทพกระษัตรี หญิง
 น้องถัดมาชื่อนุกเป็นท้าวศรีสุนทร ครึ่งคืนแผ่นดินพระบรมโอยการิราช
 น้องหญิงคนหนึ่งชื่อหมา น้องชายชื่ออาด เป็นพระถดาง น้อง
 ชายคนหนึ่งชื่อเวืองเป็นทพต ขุนนางเมืองถดางนั้นจอมเจ้าอยู่บ้าน
 คอน จอมร้างอยู่บ้านตะเคียน จอมเจ้ากับจอมร้างเป็นลูกพ่อเดียวกัน
 กันคนละมารดา ลูกหลานมะหม่นอยู่บ้านคอนได้เป็นพระยาถดางเจียด
 ทอง เมฆชอเขียง พระยาปลัดเมฆชอตาควชอเวือง เคิมแต่ก่อน
 บ้านคอนกับบ้านตะเคียนต่างมีศรัทธากันดี มีชอเตี้ยตั้งบุตรดวงษ์เป็นเจ้า
 เมืองตั้งมา ฝ่ายบ้านถดางจอมตั้งรินคิดมีชอม จะตั้งตัวเป็นใหญ่
 มีตราขอมาให้จับจอมตั้งรินฆ่าเตี้ยเป็นโทษกระบถคือแผ่นดิน ตั้งชื่อ
 ผู้ตั้ง เมืองถดางว่าพระยาถดางคางแข็งชาวกรุงออกมาเป็นเจ้าเมือง
 พระถดางอาดเป็นเจ้าเมืองขุน ผู้ชายยังพระถดางคาง เมืองถดาง
 อยู่ ได้แขกไทรมาเป็นเจ้าเมืองอยู่น้อยหนึ่ง พวถดางคิดรบแขก
 ตั้งคางทไม่ชาวปากดำคังวอ จึงตั้งคังวอน พอพระยาพิมลเป็น
 พระกระมาอยู่เมืองชุมพรได้กับท้าวเทพกระษัตรี ๆ นั้น เมื่อหนุ่มต่าง
 เป็นเมียหม่อมศรีภักดี ๆ เด่า ก็เป็นชาวตะกั่วทุ่งถูกคุณชัมบุญเกิด ๆ เคิม
 ตะกั่วทุ่งได้กับจอมนายทอง ๆ เป็นชาวนครอยู่บ้านใหญ่ตายตายออก
 มาเป็นดำเร้วราชการได้กับคุณชัมบุญเกิดคนมีลูกชาย ๓ หญิง ๓ ชาย
 ชื่อหม่อมศรีภักดี มีเมียนเมืองถดาง หญิงคนหนึ่งชื่อบุญคงได้

กับพระยาประสิทธิ์สงคราม หม่อมศรีภักดีนั้นได้กับท้าวเทพกระษัตรี
 มีลูกสองคน หญิงชื่อแม่ปราง ชายชื่อเทียนเป็นพระยาถางหัด
 ท้าวเทพกระษัตรีเป็นหม้ายแล้วได้กับพระยาพิมด มีลูกหญิงใหญ่ชื่อ
 แม่ทองมาไปถวายเป็นมารดาเจ้าครองอุบล ถูกถกมาชาย ๒ คนชื่อ
 จุย ชื่อเนียม ชื่อจุยเป็นพระยกรบตรี ชื่อเนียมเป็นมหาดเล็ก
 ครองคนแผนคน ลูกหญิงชื่อแม่กัมแม่เมือง ครั้นพระยาพิมดต้อง
 ความไปอยู่เมืองพิทลุง พระยาถางเทียนถูกเตียงฟ้องทอดต่างได้
 พระยาถางเจียดทอง ๆ ต้องโทษเข้าไปตายณกรุง ที่ถางได้พระยา
 ถางหัดเป็นเจ้าเมือง ที่ปลัดได้นายเวียงเป็นพระยาปลัด ที่ยกรบตรี
 ได้พระยาถางชูเป็นพระยายกรบตรี ครั้นหนเมืองถาง เจ้าเมือง
 ปลัดยกรบตรีก็เป็นพระยา ฝ่ายเมืองภูเก็จ หลวงภูเก็จข้างคตเป็น
 เจ้าเมือง แล้วได้นายศรีชายนายเวรเป็นพระภูเก็จ แล้วได้มาบิดา
 หลวงปลัดคต เสดรแดนเมืองภูเก็จกับเมืองถางเขาบางคต ชื่อ
 ตามคตของนำเป็นแดน ว่าเมืองภูเก็จเดิมเป็นเมืองใหญ่กตมาชนกับ
 เมืองถาง เสดรแดนฝ่ายคตวันคตหินชายพลายตะโหนด ฝ่ายคตวัน
 ออกเกาะมะพร้าวอำคตหนักแหลมหง่าแหลมมัตถ์ เป็นแขวงเมืองภูเก็จ
 คตคตออกไปเกาะยาว เกาะอตั้งเกาะกตด้วยแหลมมามูเกาะแรคนาคา
 เกาะระวะเกาะนารเกาะน้ำไญ่เกาะขง่า อำภอรามาเกาะบาหนัดเกาะ
 คุตาตคตมาแหลมคตเวณ ปากก็หญิงแหลมปากพระท่าข้ามปากน้ำ
 หมอน ปากพระคนตะฟากฝ่ายเมืองตะกั่วทุ่ง ฝ่ายเมืองตะกั่วทุ่ง
 เต่า ปากพระว่าเจ้าพระยาอินทวงษาตองดวงปราบที่ปลุกดวงชนยังไม่สำเร็จ

รู้ว่าจับแผ่นดินตาก เจ้าพระยาอินทวงษาภัก์ตาย โปรดให้ข้าหลวง
 ออกมา เจ้าพระยาแลพระยาออกมาตั้งอยู่ปากพระหุดายนาย เจ้า
 พระยาภรรยาชนิภูต พระยาธรรมไครโลก พระยาพิพิชโกโคย
 พระยาธรรมไครโลกได้รับพม่าที่ปากพระ พระยาธรรมไครโลกตาย
 พระยาพิพิชโกโคยหันมาทางเมืองพงงา จึงเรียกชื่อว่าด่านพระยาพิพิช
 เมืองตะกั่วทุ่งเอาคลองคหังเป็นแดน คลองน้ำดำท่าคชชื่อนมาเป็น
 ฝ่ายตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่าหากถากถวมเกี่ยวของกันไม่ เมืองตะกั่ว
 ทุ่งเดิม หลวงเพชรเป็นเจ้าของได้มาพระตะกั่วทุ่งซาทัก จอม
 พัททษ์พระตะกั่วทุ่งพ่อพระปลัดแม่เมืองแม่พระวิเศษ ชื่อว่าพระตะกั่ว
 ทุ่งถิ แล้วเมืองตะกั่วทุ่งได้มาแก่พระตะกั่วทุ่งชื่อขุนคำ มารดาชื่อ
 นุญบิดาชื่อเหล็ก ว่าอุ้มอนสาวกรง ครั้นพระตะกั่วทุ่งตายลูกชาย
 ชื่อถินเป็นบิดาพระตะกั่วทุ่งอนได้ กนเมืองอยู่ มารดาชื่อแม่ชื่อน ยาย
 ชื่อเนี่ยวชาวแควไม่แก่น แม่เนี่ยวได้กับจอมม้ายกของมตุลชื่อขุนนางแม่
 ชื่อน เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองถดาง คลองปากพระคนตะฟ้ากเป็น
 แดน ถ้าพระราชทรัพย์บังเกิดชนเมืองถดางตั้งไปเมืองตะกั่วทุ่ง ๆ ตั้ง
 ไปเมืองตะกั่วป่า เปรื่องอย่างธรรมเนียมคอกันมาช้านาน เมื่อครั้ง
 เมืองถดางยังไม่เสียดกับพม่า ตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่า ไชยา ชุมพร
 เสียดแก่ฮ่ายพม่า ตับุกมตีมาขึ้นชนมาค้ำอยู่ที่เขาศัก หลวงเพชร
 ชนุแต่งชาวนครตั้งอยู่บ้านเก่าส้มโอคลองพนม ตั้งกองไปออกชนเอาพระ
 ราชทรัพย์ทำเขาศัก จนมีคราให้ข้าหลวงออกมาชำระหลวงเพชรชนุ
 แต่ง คนตามถ้าคลองท่าพนมก็อพยพหนีไปสิ้น ก็เป็นป่ารกร้างขึ้น

เมื่อครั้งพระตะกั่วทุ่งมีบิดาพระตะกั่วทุ่งถิ่นเป็นเจ้าเมืองนั้น มีตราโปรด
 ออกมาให้ไปทำฝ้ากระบวนเมืองเทศ จัดให้ย้ายบุ คำ ชาว ชาวเทศ
 ย้ายเมืองถดถายกับนายสแกนน้อย พอหลวงพิทวาทซึ่งไปอยู่ณเมือง
 ครังกับหลวงคลังเทศชาวกรุงไปทำไต่มากับเครื่องถมยาราชาวดี พระ
 ตะกั่วทุ่งคุมเข้าไป ต้องตามคลองท่าเขาคก ถึงเขี้ยวปลูกลงน้ำ
 พระนอง เรือพระตะกั่วทุ่งถ่มลงเครื่องถมยาราชาวดีหายหาได้เข้าเข้าไป
 ถวายไม้ เมืองตะกั่วป่าจอมภักดีเสนาแซกเป็นเจ้าเมือง แล้วได้มา
 แก่พระวิชิตหนูหนวก แล้วได้มากับหลวงตะกั่วป่าจัน แล้วได้มากับหลวง
 ตะกั่วป่าเป็นบุตรท่านพระยาประสิทธิ์ซึ่งกรมจางวางซึ่งเป็นหลวงณรงค์
 แล้วเมืองได้มากับพระยาตะกั่วป่าเทศ พอพระตะกั่วป้าม่วง พระยา
 ตะกั่วป่าเกษจันพาไปฆ่าตาย เจ้าพระยาสุรินทรราชามอกขอพระอินท
 รัักษาของนอกเมืองไชยาเป็นที่พระยาตะกั่วป่า แล้วเมืองได้มาแก่พระ
 ตะกั่วป้าม่วง ๆ ภาย เมืองได้มาแก่พระตะกั่วป่ายู เรื่องราวฝ่าย
 เมืองตะกั่วป่า เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองถดถาย เมืองภูเก็จ ได้ได้
 แต่เพียงนี้

สถาบันวิทยบริการ

จะเล่าเมื่อครั้งศึกทางแคว้นยุยปากถาดท่าพนมนั้น เจ้าพระยา
 สุรินทรราชามีตราให้หาเข้าไปณกรุงเทพ ฯ ว่าจะให้เป็นที่อรรคมหาเสนา
 เมื่อครั้งเจ้าพระยากระดา โหมปลัดไปเสียดพิทวาย เจ้าพระยาสุรินทรราชา
 เข้าไปถึงกรุงเทพ ฯ แล้วพระเจ้าอยู่หัวทรงส่งพระองค์ โปรดพระราชทาน
 เสื้อผ้าจะเอาได้ ให้อยู่ณกรุงเทพ ฯ เจ้าพระยาสุรินทรราชาคิดเห็นว่าอยู่
 เมืองนอกได้ความสุขมาก จึงฮั่นวอนเจ้าคุณพดเทพบิดา เจ้า

พระยาบดินทรเดชา ขอใ้กราบทูลพระกรุณาฯ ค่ะจะไม่อยู่กรุงเทพฯ ๑
 ว่าตัวชราเป็นเสนาบดีจนเจ้าชีวิตเดชะพระราชาเนนไปถึงไหนตัวก็ค้อง
 ตามไปถึงนั้น ก็จะมีความลำบาก จึงทำเรื่องราวกราบทูลพระ
 กรุณาว่า จะขอออกมาอยู่เมืองนอกตามเดิม จะจัดแจงทางรับตั้ง
 พระราชทรัพย์เมืองพังงา เมืองถดาง เมืองตะกั่วทุ่ง จะขนไปขึ้นเขา
 ศักก็กันดารเขี้ยวแก่งเป็นหลายแห่ง พระราชทรัพย์ก็สูญหายเป็นอัน
 ครายเสียหลายครั้งมาแล้ว เห็นว่าทางบกกระบ่าเดินมาช้าแต่ต้องกิน
 ไม้สักกันดาร ถึงพนมต้องคดคองไปถึงพุนพินคดคองออกไปถึงภูมเวียง
 ที่รับตั้งพระราชทรัพย์ ไม้สักกันดาร ขอพระราชทานช้างเถื่อนขึ้นทุก
 เมืองนคร ๓๐ ช้าง เมืองไชยา ๓๐ ช้าง รวมช้าง ๖๐ ช้าง ให้หัตถ
 พิพิชชกรกรมเป็นนายของคุมช้างคอยรับตั้งพระราชทรัพย์ พระราช
 ทานช้างเถื่อนที่ปาก พนมปาก ดาวใต้ มาตาม เรื่องราวเจ้าพระยา สุรินทราชา
 ใ้กราบทูลพระกรุณา มีแจ้งอยู่ในท้องตราพระยศตั้งนั้นแล้ว ปาก
 พนมให้ขุนทิพ ขุนเพชร ขุนศรีสงครามตามคนคองอยู่ ฝ่ายมรุษ
 ปากดาว คึงให้หัตถวงฤทธิสงครามเป็นมีแก่ แต่ที่มรุษถึงปากพนม
 ใ้กับเจ้าพระยาสุรินทราชา ฝ่ายเจ้าพระยาสุรินทราชากลับออกมาถึง
 บ้านเมืองแล้ว จึงคึงให้ขุนทิพเป็นหัตถวงรามพิไชยอยู่ที่ปากพนม ให้
 หัตถวงรามพิไชยคืดทางคึงแต่ปากพนมขึ้นมาถึงเมืองพังงา ให้หัตถวงฤทธิ
 สงครามคึงเกลี้ยกล่อมผู้คนอยู่ที่มรุษปากดาวให้ คอยรับตั้งพระราชทรัพย์
 ดงไป ให้หัตถวงรามพิไชยคอยรับอยู่ที่ท่าพนม แล้วเจ้าพระยาสุรินท
 ราชาให้ตั้งค่านที่คั้นเขานางหงษ์ค่านหนึ่ง ค่านปากคาน ค่านทุ่งคา

ม้วยค่านหนึ่งแปด & ค่านทั้งปากพนม แล้วทำ ๆ เนียบไว้ทุกค่านตาม
 ระยะทาง แล้วให้ตั้งเกิดยกด้อมผู้คนไว้สำหรับป้องกันพระราชทรัพย์
 ทุกค่าน พระราชทรัพย์เมืองตะกั่วป่าเกิดขึ้นก็ต้องลงมาคดของทางท่า
 เขาศึก พระราชทรัพย์เมืองพังงา เมืองถลาง เมืองตะกั่วทุ่งขน
 ไปค้างอยู่ที่ม้วยกว่าจะได้ ช่างไปรับมันทุกคอยรับต้อง จัดเอาหลวงนา
 ให้เป็นพระวิเศษสงครามจางวางค่านบก เอาขุนเพชรขุนอินเป็นปลัด
 กองคุมไพร่ ฝ่ายรับต้องขนมารับพระราชทรัพย์ทั้งหมด แล้วเจ้าพระยา
 สุรินทราชาแต่งให้ ขุนศรีธรรมโกษาเข้าไปเฝ้าพณหัวเจ้าท่านผู้ครองเมืองนคร
 ศรีธรรมราชแต่ก่อนว่าได้ตั้งนายค่านที่ม้วย ที่ปากพนม เจ้าพระยา
 นครศรีธรรมราชมีประจำที่ตั้งว่า อย่าให้เจ้าพระยาสุรินทราชาตั้งแต่ง
 หลวงขุนหมื่นนายหมวดนายกองเลย พณหัวเจ้าท่านจะตั้งแต่งออกมา
 แต่เมืองนครเอง อย่าให้เจ้าพระยาสุรินทราชาตั้ง นานไปภายหน้าผู้ใดจะ
 มารั้งเมืองครองเมืองจะว่าเจ้าพระยานคร กับเจ้าพระยาสุรินทราชาเป็น
 คนชอบพอรักใคร่ทำให้บ้านเมืองปั่นเพือนกถากถวมกันอยู่ เจ้าพระยา
 สุรินทราชาทักบอกไปว่า อย่าให้พณหัวเจ้าท่านผู้ครองเมืองนครศรีธรรม
 ราชตั้งไปเลย ท่านจะตั้งมาได้ ให้รับให้ส่งพระราชทรัพย์เอง ตามได้
 กราบทูลพระกรุณา ค่านม้วยท่าพนมก็ได้เป็นสิทธิเป็นเดิมมาคุ่มเท่ามด
 ๕ ครั้นโปรดให้ท่านพระยาถลางบุญคงออกมาเป็นที่พระยาถลางพลาง
 ต้องสุ่มรวบรวมผู้คนไว้ ได้ตั้งเป็นถิ่นฐานบ้านเรือนลง ฝ่ายม้วยคดอด
 มาถึงบางเคย แต่ก่อนเป็นป่าดงไม่มีผู้คน จึงจัดคนให้ผอนไปตั้งทำ
 ไร่ทำนาสร้างเรือนถาวรลง ครึ่งท่านพระยาไกรโกษาออกมาชำระทางเข้า

คำนำ พณหัวเจ้าท่านโปรดให้นายช่วยออกมาต่อว่าอย่าให้เรียกหางเข้า
 คำนำที่ม้วยได้มาแต่ฝ่ายณเมืองถลาง ท่านพระยาถลางก็ว่าพระวราขาน
 ได้มาแก่เจ้าพระยาสุรินทราชาสืบต่อกันมาอยู่ฉนี้แล้ว ครั้นไม่มีตรา
 โปรดยกออกมาท่านก็ไม่สู้ยอมให้ หารับคร้คำนำก็ได้เรียกสืบกันมา
 ฝ่ายพนมตาม คดองน้ำ ถ้าทำหนทางรับ ตั้งพระวราขทรัพย์ เป็นสำหรับเมือง
 พังงา เมืองถลาง เมืองพังงาเดิมเป็นเมืองช่องแขวงชนเมืองตะกั่วป่า
 เขาคดองน้ำแม่น้ำเป็นแดนคนละฟาก ฝ่ายเหนือน้ำคดองเข้าป่าคง ได้
 น้ำลงไปฝ่ายล่างคดองน้ำข้างบูรพ์ ได้กับเมืองพังงา ถ้าคดองคดองออก
 เขาต้องพันอง เขาเขาต้องพันองเป็นแดนคนละฟากคดองออกไปถึงพระ
 ขาดเจ้าเกาะยางเกาะพังกันเป็นแขวงเมืองพังงา พระตะกั่วทุ่งถิ่นซึ่งเป็น
 พระยาตะกั่วทุ่งเป็นน้องเขยพระยาถลางบุญคง ขอเขาเขารายามหิน
 บูห์เกล้าห้าหัยเกาะนมสาวไปเป็นช่องแขวงชนเมืองตะกั่วทุ่ง พระยา
 ถลางบุญคงเห็นว่าพระตะกั่วทุ่งเป็นน้องเขยก็ยอมให้ ฝ่ายบุตรเมือง
 พังงาเขาเขามาเหล็กเป็นแดน เขียงอิด้านก็ราตั้งต้องแพรกเป็นเขตร
 แดนเมืองพังงา เจ้าพระยาสุรินทราชาซึ่งเป็นใหญ่ดำเร้วราชการณแปด
 หัวเมืองนี้ พระยาประสิทธิ์สงครามจางวางเด่าก็เป็นจางวางทั้งแปด
 หัวเมืองเหมือนกัน ชื่อว่าแปดหัวเมืองนั้น เมืองถลาง เมืองภูเก็จ
 เมืองตะกั่วป่า เมืองตะกั่วทุ่ง เมืองกรว เมืองพังงา เมืองกระ เมือง
 คุรุอด ประมวณมาเป็นเมืองแปดเมือง เมืองกรวพังงาคุรุอดเป็นชน
 กับเมืองตะกั่วป่า รูเรื่องราวเด่าได้แต่เพียงนี้ แล้วแต่จะโปรด

เรื่องราวในเขนไฉเมอมนตครุศก คักกราช ๑๒๐๓ ปี

๑ จอมร้างบ้านตะเคียนเป็นเจ้าเมือง เมยชื่อหมาเตี้ยลูกมะหม
เมืองไทร มดกชายชื่อฮาดเป็นพระยาถาง ๓ ชายชื่อเรืองเป็นท
พด ๓ หญิงชื่อจันเป็นท้าวเทพกระษัตรี ๓ หญิงชื่อมุกเป็นท้าวศรี
สุนทร ๓ หญิงชื่อหมา ๓ รวม ๕ คน จอมร้างกับจอมเก่าเป็น
ลูกพ่อเดียวกัน คนตะมารดา จอมร้างอยู่บ้านตะเคียน จอมเก่า
อยู่บ้านดอน ได้เป็นพระยาถางเจ็ดทอง แม่ชื่อเซียง พระยา
ปลัดแม่ชื่อคำควงชื่อเรือง ฝ่ายบ้านนิพนธ์จอมไชยสุนทรคิดกระบดฆ่า
เตี้ย พระยาถางกางเขิงชาวกรุงออกมาเป็นเจ้าเมือง พระถาง
ฮาดเป็นเจ้าเมืองผู้ร้ายยังตาย แดวแขกเมืองไทรมาเป็นเจ้าเมืองน้อย
หนิง พระยาพมดเต็มเป็นพระกระโดดด้วยท้าวเทพกระษัตรี จอมนาย
ทองชาวนครบ้านตายตายออกมาเป็นตำรวจราชการ ได้กับคุณชัมบุญเกิด
มดกชายชื่อหม่อมศรีภักดี ลูกหญิงชื่อคงได้กับพระยาประสิทธิ์สงคราม
หม่อมศรีภักดีได้กับท้าวเทพกระษัตรี มดกชายชื่อเทียนเป็นพระยา
ถางหืด ลูกหญิงชื่อปราง ท้าวเทพกระษัตรีเป็นหมายได้พระยา
พมด มดกหญิงชื่อแม่ของขุนมารดาเจ้าครองอุบล ลูกชายชื่อจุย
เป็นพระยกรบตรี ชื่อเนียมเป็นมหาตเล็ก มดกหญิงชื่อกิม ชื่อเมือง
พระยาถางเทียนลูกเตยฟ่องต้องความไปอยู่เมืองพัทลุง พระยา
เจ็ดทองเป็นพระยาถาง ที่ปลัดนายเรืองเป็นพระยาปลัด พระยา
ถางชเป็นพระยากรบตรี

๑ เมืองภูเก็จ หดวงภูเก็จข้างคตเป็นเจ้าเมือง แล้วนายศรีชาย
นายเวรเป็นพระภูเก็จ แล้วบิดาหวดงปดคอกเป็นเจ้าเมือง

๑ เมืองตะกั่วทุ่ง เดิมหวดงเพชรเป็นเจ้าเมือง ได้มาพระตะกั่ว
ทุ่งซาหิก ได้มานายถึเป็นจอมศรีภักดีเป็นเจ้าเมือง เป็นพ่อพระปดดี
เป็นพ่อแม่เมืองแม่พระวิเศษ แล้วได้มาพระตะกั่วทุ่งซนคำพ่อพระ
ตะกั่วทุ่งถิ่น แล้วได้มาพระตะกั่วทุ่งถิ่นทุกถัน แล้วได้มาพระตะกั่ว
ทุ่งอ่อน แล้วได้มาพระตะกั่วทุ่งถ่อม

๑ เมืองตะกั่วป่า จอมภักดีเสนาแขกเป็นเจ้าเมือง แล้วได้มา
พระวิชิตหูนอก ได้มาหวดงตะกั่วป่าจัน ได้มาหวดงนรงค์บุตร
พระยาประสิทธิ์สงครามจางวาง ได้มาพระตะกั่วป่าเกษพ่อพระตะกั่ว
ป่าม่วง จันพาไปฆ่าเสีย แล้วพระอินทกอนอกไชยามาได้เป็นพระ
ตะกั่วป่า แล้วได้มาพระตะกั่วป่าม่วง แล้วได้มาพระตะกั่วป่าอุ

ตำนานสารตราพระศรีสี่

๑ หนังสือเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาธิบดี อภัยพิริยปราชกรมพหุ
สมุหพระกระตาดใหม่ มาถึงเจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราชชาติเดโชไชย
มให้สุริยาธิบดี อภัยพิริยปราชกรมพหุ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช
พระยาวิชิตเสนามหาพิไชย อภัยพิริยศรีสงคราม พระยาพิทลุง
พระยาพิไชยคีรีศรีสมุทรสงคราม พระยาดังขดา พระยาวิชิตภักดี
ศรีพิไชยสงคราม พระยาไชยา พระเพชรคำแห่งสงคราม พระ
ชุมพร หดวงเทพคีรีศรีสงคราม หดวงปทิว ด้วยเจ้าพระยา

ผู้บริหารราชการทั่วทุกพระกรุณา ว่าจะขอคัดทางชนพระราชทรัพย์แต่
 ปากถาวรมาลงพนม หนทางไกลกว่าทางท่าเขาศึกถึง ๑๔ วัน ๑๕ วัน
 ทำพนมเป็นที่ด่านกมัตติมาคึกบึงพระราชทรัพย์ของหลวง แขวงเมืองนคร
 แต่เป็นตงบ้านร้างอยู่หามบ้านเรือนผู้คนคงอยู่เหมือนแต่ก่อนไม่ เปิดยว
 อยู่ จึงจัดให้ขุนทัพ ขุนเพชรศรีเป็นนายกองควบคุมขุนหมื่นไพร่
 มชื้อมา ให้ตงบ้านเรือนเป็นฐานตั้งเอาตงอยู่รักษาพระราชทรัพย์
 มาหลายครั้งแล้ว แต่กวดงขุนหมื่นไพร่มชื้อทงนั้นเห็นเบาบางน้อยคัว
 ไม่สมควรด้วยพระราชทรัพย์ของหลวง เกิดออกผู้มชื้อหลบหนีผู้นาย
 เข้าอยู่ป่าดงคุ่มกันไต่มาแล้ว จะมากระทำร้ายพระราชทรัพย์ของหลวง
 จะเสียราชการไป แลผู้มชื้อเป็นเลขไพร่หลวงพลเมือง เมืองตะกั่วป่า
 เมืองพังงา เมืองถดาง เมืองตะกั่วทุ่ง ทงแปดหัวเมืองบรรดาที่หนี
 ลงมาอยู่แขวงเมืองนคร พัทลุง สงขลา ไซยา ชุมพร ปัตถ
 หัวเมืองปากใต้ขึ้นเป็นอันมาก ขอรับพระราชทานให้ขุนทัพสัมบัติ ขุน
 เพชรศรีนายกองทัพนม ดับตำรวจชกชอนเกลียดล้อมเอาเลขไพร่หลวงพล
 เมือง เมืองถดางบางคตทงแปดหัวเมืองมา ให้ตงบ้านเรือนท่ามาหากิน
 ให้มั่งคั่งบริบูรณ์ จะได้รับรักษาพระราชทรัพย์ของหลวงด้วย ประการ
 หนึ่ง ถ้ามศึกสงครามมาคตคบ้านเมือง เมืองถดาง ตะกั่วทุ่ง
 ตะกั่วป่า จะได้ควบคุมกันช่วยอุดหนุนรบพุ่งนั้นก็ชอบด้วยราชการอยู่
 แล้ว ทรงพระกรุณาโปรดให้ขุนทัพสัมบัติ ขุนเพชรศรีนายกอง
 พนม ดับตำรวจชกชอนเกลียดล้อมเอาเลขศึกแล้วแต่ยังมีไต่ศึก เลข
 เมืองถดาง แดเลขเมืองนคร พัทลุง สงขลา ไซยา ชุมพร

ซึ่งหลบหนีมุนดา นาย แดเดระตะกั่วทุ่งตะกั่วป่า ทั้งแปดหัวเมืองบรรดา
 ซึ่งหลบหนีมุนดา นายอยู่ป่าคง แดแอบแฝงอยู่ด้วยผู้รักษาเมืองผู้กรรมการ
 ณเมืองนคร พัทลุง สงขลา ไซยา ชุมพร ปัตติ หัวเมือง
 ปากใต้ฝ่ายตะวันตกทั้งนั้น เขามาให้ตั้งบ้านเรือนท่ามาหากินอยู่ที่พนม
 ที่ดาวให้ ได้ ๒๐๐ ครว ๓๐๐ ครว จะได้รับรักษาพระราชทรัพย์ของ
 หลวง ให้เป็นภูมิตถานดำเนินางมคงบรรณชน จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ทำตามเจ้าพระยาสุรินทราชากรมบังคับมณฑล
 พระกรุณาณเกิด ถิ่นทัพสัมบัติ ขุนเพชรศรีสืบดาวชักชวน
 เกิดยกต่อมได้เลขเมืองใดเท่าใด เป็นคนชายหญิงใหญ่น้อย ให้ยื่น
 ทางว่าวได้แก่เจ้าพระยาสุรินทราชา ผู้สำเร็จราชการทั้งแปดหัวเมือง
 บอกเข้าไปกราบทูลพระกรุณาให้ทราบ ห้ามอย่าให้ผู้รักษาเมืองผู้
 กรรมการนายที่นายอำเภอแต่เข้าหลวงผู้ไปมาเอากิจราชการ ทำข่มเหง
 คุกคร่ำตากเกาะจำ ขุนทัพสัมบัติ ขุนเพชรศรี นายกอง ขุนหมื่น
 แดไพร่หม้อ บรรดาซึ่งเกิดยกต่อมได้มาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่พนมที่ดาว
 ทงนไบไชราชการงานโยธาเบ่งเสร็จซึ่งมีได้เป็นหน้าที่พนักงาน ให้ขุน
 ทัพสัมบัติ ขุนเพชรศรี ขุนหมื่นไพร่แตกคนได้ความเดือดร้อนแต่สิ่งหนึ่ง
 สิ่งใดเป็นอันขาดทีเดียว หนังสือมาถึงวันใดก็ให้ทำตามหนังสือมาน
 ทุกประการ

หนังสือมาณวัน ๕ ๕ ๘ คำ มีชวดฉก กุดศักราช ๓๓๖๖
 มาถึงมีเถาะนพศก ๖๓ ปี กุดศักราช ๓๒๒๘ ปี ๖๕

๑) ท้องที่ปากพนม ข้างฝ่ายใต้หน้าลงไปต่อกับเมืองกาญจนดิฐเทียม
 கடອງบางจาก ปากคดองบางจากลงไปข้างใต้หน้าเป็นที่เมืองกาญจน
 ดิฐอำเภอชวัญ கடອງบางจากระยะกับบ้านวังตาชุนลงไปน้อยหนึ่ง
 ฝ่ายข้างเหนือหน้าตามดำคดองสักขึ้นไปเพียงคดองนายฤกษ์ ปลาย
 கடອງนายฤกษ์ไปจรคภูเขาศก ปลายภูเขาศกข้างหัวนอนเป็นที่เมือง
 ตะกั่วป่า อำเภอชุนภักดีคงคา ปากภูเขาศกข้างใต้ตั้งคั่นเป็นที่พนม
 ปากคดองนายฤกษ์ข้างเหนือหน้าเป็นที่เมืองครบุรีชุม อำเภอชุนนรา
 ภักดี ปากคดองนายฤกษ์ฝ่ายใต้หน้าเป็นที่พนม ปากคดองนาย
 ฤกษ์ใต้ทำบ้านสักดงมาน้อยหนึ่ง แต่ที่พนมจะไปต่อกับที่อำเภอท่าวัน
 ตั้งเพียงไหน ชุนจิครทวีป ชุนทิพศรีบ้านคดองช่อนแดนคนแก่ ๆ
 แต่ก่อนก็หาทราบว่าจะไปต่อกันเพียงไหนไม่ ะ

๑) ข้าพเจ้าชุนช่วยราชการ ชุนภักดีสังครามที่พนม บอกรมา
 ยังชุนอินอักษร ขอให้หาชุนทราบเรียนได้เท่ากราณาเจ้าทราบ ด้วย
 โปรดให้ข้าพเจ้าสืบเขตแดนที่พนม สืบได้ใจความว่า ข้างฝ่าย
 ใต้ตั้งคั่นแดนที่ตมูกกับแดนที่พนมแหว่งเมืองนครเพียงคดองสัก ข้างฝ่าย
 ใต้หน้าแดนเมืองกาญจนดิฐกับแดนที่อำเภอวังตาชุน ตรงปากคดอง
 ทำเป็รียงตัดป่าตรงไปเขาไม้หัก ฝ่ายใต้หน้าเป็นที่เมืองกาญจนดิฐ ฝ่าย
 เหนือหน้าเป็นที่อำเภอวังตาชุน เขาไม้หักตรงไปเขาพเนิน ฝ่ายเขา
 พเนินข้างอากาศเคยเป็นที่ทำชุน ฝ่ายเขาพเนินปละหนึ่งเป็นที่พนม ๆ
 กับที่ถรมี่เขาคดองท่าแม่เป็นเขตแดน คดองท่าแม่ปลายคดองเขา

ดอนดินแก่น้ำไหลลงคดของอำเภอ ปดะห้วนอนแปนที่กระบี่ ปดะไค้
 ตันคดของเท้าแม่เป็นที่พนม ฝ่ายเหนือหน้าคดของศักซันไปถึงคดของ
 วนายฤษั ปดายคดของวนายฤษัเข้าภูเขาศัก ปดะคดของวนายฤษัฝ่าย
 ไค้หน้าเป็นที่พนม ฝ่ายเหนือหน้าเป็นที่ เมืองคิ่วรัฐนิคม คดของวนาย
 ฤษัเป็นเขตรแดน น้ำไหลลงคดของศัก เมืองตะกั่วป่ากับที่พนมเขา
 ภูเขาศักเป็นเขตรแดน ฝ่ายห้วนอนแปนที่เมืองตะกั่วป่า ฝ่ายไค้ตัน
 เป็นที่พนมภูเขาศักคักคดตรงไปเขาปดายคดของพนม เขาปดายพนมคัก
 ตรงไปดอนดินแดง

บอกมาณวัน ๖^๗ ๓๐ คำปรัภาตปศัก ๓๘ ๖

พงษาวตารเมืองไทรบุรี
 (ตามฉบับที่มีอยู่ในศาลาลูกขุน)

ได้ทราบวงษัตระกูลเมืองไทรบุรี ว่าพระองค์มหาวังษา(๓)
 มาแต่เมืองโรม เป็นผู้ตั้งเมืองเดิมเรียกว่าเมืองเกดะคิษเมืองไทรบุรี
 เกดะนั้นเป็นภาษาแขกอาหรับแปลว่าจามคอกไม้ ที่ตั้งเมืองนั้นเรียก
 ว่าตั้งกาซุกอยู่ที่ค้เห็นอกวาตามุตา พระองค์มหาวังษามบุตรชาย ๓
 ชื่อพระองค์มหาโพธิ์ศักดิ์ (๒) พระองค์มหาโพธิ์ศักดิ์ นพระองค์มหา
 วังษาผู้เป็นบิดายกให้เป็นเจ้าเมืองแทน แล้วพระองค์มหาวังษาก็กลับไป
 เมืองโรม พระองค์มหาโพธิ์ศักดิ์นั้นมีบุตรชาย ๓ บุตรหญิง ๓ รวม ๔ คน
 ชื่อปรากฏแต่บุตรชายที่ ๓ เรียกว่าพระศรีมหาวังษา (๒) พระศรี

มหาวันษาได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี ตั้งเมืองอยู่ที่ระวีคาศึกเหนือกวาด
มูตา พระศรีมหาวันษามบุครชายชื่อพระศรีมหาอินทรวังษา (๔)

พระศรีมหาอินทรวังษาได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี ตั้งเมืองอยู่ที่กลางอมัด
กวาดมูตา พระศรีมหาอินทรวังษามบุครชายชื่อพระองค์มหาหยาด

ดาหฺรา (๕) พระองค์มหาหยาดดาหฺราได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรีตั้งเมือง
อยู่ที่โคคา ไอร์กวาดมูตา พระองค์มหาหยาดดาหฺรามบุครชายชื่อ

พระองค์มหาโพธิสัตว์ (๖) พระองค์มหาโพธิสัตว์ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี
ตั้งเมืองอยู่ที่โคคา ไอร์กวาดมูตา พระองค์มหาโพธิสัตว์มบุครชายชื่อ

พระองค์มหาวันษา (๗) ถ้าบวชตระกูลเจ้าเมืองไทรบุรีตั้งแต่ ๓ มา
ถึงที่ ๖ นอกพระพุทธศาสนา ที่วงศ์พหามไม

ถ้าบวชตระกูลเจ้าเมืองไทรบุรี ตั้งแต่องค์ที่ ๗ ตลอดมา
ถือตำต๋ามหะมัด

มีต๋มวงศ์พหะเรียกว่าบวชหะมัด
ที่ ๗ พระองค์มหาวันษาได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เปลี่ยนเป็นธรรม

นิยมอิศคาม ถือตำต๋ามหะมัด เปลี่ยนชื่อเรียกว่า ต๋มต๋านมุนพานชะ
ตั้งเมืองอยู่ที่ปากนากวาดมูตา ต๋มต๋านมุนพานชะมบุครชายชื่อคนกู

มูอิตต๋าชะ ๓ คนกูมหะมัดชะ ๓ คนกูต๋มโดยมานชะ ๓ รวม ๓ คน
ที่ ๘ คนกูมูอิตต๋าชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าต๋มต๋าน

มูอิตต๋าชะ น้องชายชื่อคนกูมะหะมัดชะเป็นรายนาคาตั้งเมืองอยู่ที่คตอง
เกาะใหม่ แด่น้องที่ ๓ ชื่อคนกูต๋มโดยมานชะนั้นได้เป็นพระยาอยู่ที่ปูเตา

ต๋มกาว คอเกาะนางกาวขึ้นแก่เมืองไทรบุรี ต๋มต๋านมูอิตต๋าชะมี
บุครชายชื่อคนกูมหะมัดชะ ๓

ที่ ๘ คนกุมหะมัดชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าผู้ตัด
 มหะมัดชะ ตั้งเมืองอยู่ที่คลองเกาะใหม่ ผู้ตัดนามหะมัดชะมีบุตรชาย
 ชื่อคนกมมันโตะชะ ๓

ที่ ๓๐ คนกมมันโตะชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกชื่อว่าผู้ตัด
 มันโตะชะ ตั้งเมืองอยู่ที่คลองเกาะใหม่ ผู้ตัดนามมันโตะชะมีบุตรชายชื่อ
 คนกุมหะมุดชะ ๑

ที่ ๓๑ คนกุมหะมุดชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่า ผู้ตัด
 มหะมุดชะ ตั้งเมืองอยู่ที่คลองเกาะใหม่ ผู้ตัดนามหะมุดชะมีบุตรชายชื่อ
 คนกูสู่โดยมันชะ ๓

ที่ ๓๒ คนกูสู่โดยมันชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกชื่อว่าผู้ตัด
 สู่โดยมันชะ ตั้งเมืองอยู่ที่สระปุตะ มีบุตรชายชื่อคนกูรายาอุคินหะมัด
 ชะ ๑ เจ้าเมืองอาแจยกทพมาคเมืองไทรบุรีแตก เจ้าเมืองอาแจจับผู้
 ตัดกูสู่โดยมันชะได้พาไปไว้เมืองอาแจ แต่คนกูรายาอุคินหะมัดชะหนีได้
 ผู้ตัดกูสู่โดยมันชะถึงแก่กรรมที่เมืองอาแจ ยกชื่อศพว่าบาระหุมสระปุตะ

ที่ ๓๓ คนกูรายาอุคินหะมัดชะได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่า
 ผู้ตัดนารายาอุคินหะมัดชะตั้งเมืองอยู่ที่นาคอ ผู้ตัดนารายาอุคินหะมัด
 ชะมีบุตรชายชื่อคนกมหยัยิตดินมันไชร์ชะ ๑ ผู้ตัดนารายาอุคินหะมัดชะ
 ถึงแก่กรรม ยกศพชื่อว่าบาระหุมนาคอ

ที่ ๓๔ คนกมหยัยิตดินมันไชร์ชะ ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่า
 ผู้ตัดนมหัยิตดินมันไชร์ชะ ตั้งเมืองอยู่บ้านนาถ่าแขวงเมืองปดิส
 ผู้ตัดนมหัยิตดินมันไชร์ชะ มีบุตรชายชื่อคนกูธียาอุคินหมัตราชะ ๑

ที่ ๑๕ คนกุตยาอุคินมัตวาชะ ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่า
 ผู้ตัดค่านตยาอุคินมัตวาชะตั้งอยู่เมืองเดิม ผู้ตัดค่านตยาอุคินมัตวาชะมีบุตร
 ชายชื่อคนกุอะคาอินตามหะมัดชะ ๓ คนกุอะมัดตยาอุคินมัตวาชะ ๓ ผู้ตัด
 ค่านตยาอุคินมัตวาชะถึงแก่กรรม ยกศพชื่อว่าบาระหุมกาบะด

ที่ ๑๖ คนกุอะคาอินตามหะมัดชะ ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียก
 ว่าผู้ตัดค่านอะคาอินตามหะมัดชะ ตั้งเมืองอยู่ปูละบีหนึ่งคือเกาะหมาก
 ผู้ตัดค่านอะคาอินตามหะมัดชะ มีบุตรชายชื่อคนกุมหะมัดคียหว่า ๓ ผู้ตัด
 ค่านอะคาอินตามหะมัดชะถึงแก่กรรม ยกศพชื่อว่าบาระหุมปูละบีหนึ่ง

ที่ ๑๗ คนกุมัตตยาอุคินมัตวาชะ ผู้หนึ่งผู้ตัดค่านอะคาอินตามหะมัด
 ชะ ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าผู้ตัดค่านอะมัดตยาอุคินมัตวาชะ
 ตั้งเมืองอยู่ที่ปูละบีหนึ่งคือเกาะลัง บุครไม่ปรากฏ ผู้ตัดค่านอะมัดตยาอุคิน
 มัตวาชะถึงแก่กรรม ยกศพชื่อว่าบาระหุมตึง

ที่ ๑๘ คนกุมหะมัดคียหว่า บุตรผู้ตัดค่านอะคาอินตามหะมัดชะ
 ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าผู้ตัดค่านมหะมัดคียหว่ากัณนฮาตติณมุขัต
 ตาชะตั้งเมืองอยู่ที่กายังเมืองปัตศ แล้วมาตั้งอยู่ที่กอดาดออีก ผู้ตัดค่าน
 มหะมัดคียหว่ากัณนฮาตติณมุขัตตาชะ มีบุตรชายชื่อคนกูปัตตดา ๓
 คนกุตยาอุคิน ๓ สอง คน ผู้ตัดค่านมหะมัดคียหว่ากัณนฮาตติณมุขัตตาชะ
 ถึงแก่กรรม ยกศพชื่อว่าบาระหุมกาหยิง

ที่ ๑๙ คนกูปัตตดาได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าผู้ตัดค่านอุปต
 ตามัตวาชะ ตั้งเมืองอยู่ที่ปากนาคองเกาะ เรียกว่าโกสะดา คนกุต
 ยาอุคินผู้หนึ่งเป็นรายนาคา ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมืองปัตศ ผู้ตัดค่าน

อับดุลตามัดร่าซหีมบุครชายซ็อบตงกุยาหฺร่า คนกูประแงหฺรัน คนกูบัสัน
คนกูบเหม คนกูสะเดหฺมัน คนกูซุ คนกูโดด คนกูม่อม คนกูอามัด
คนกูยะโส รวม ๓๐ คน สุดค่านอับดุลตามัดร่าซหีมบุครถึงแก่กรรม ยกชื่อ
ศพว่าบาระหุมมุเกยีบีนัง

ที่ ๒๐ คนกูตียาฮุดินรายนุกา ได้เป็นเจ้าเมืองไทรบุรี เรียก
ว่าสุดค่านตียาฮุดินมุอัดร่าซหีม บุครไม่ปรากฏ สุดค่านตียาฮุดิน
มุอัดร่าซหีมถึงแก่กรรม ยกชื่อศพว่าบาระหุมปลัดคี

ที่ ๒๑ คนกูประแงหฺรัน บุครสุดค่านอับดุลตามัดร่าซหีม (๓๘) ได้เป็น
เจ้าเมืองไทรบุรี เรียกว่าสุดค่านอะหฺมัดคายุดินฮ่าเดมชะ ตั้งเมือง
อยู่ปากน้ำเมืองเกดะ คนกูปราหีมได้เป็นรายนุกา คนกูบัสันได้เป็น
เจ้าเมืองสุตัน สุดค่านอะหฺมัดคายุดินฮ่าเดมชะมีบุครชายซ็อบ คนกู
อับดุลตา คนกูยากปล คนกูไซนาระฮิด ไทยเรียกว่าคนกูควัว ๓ คน
รายนุกาป่วยถึงแก่กรรมณเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรีนั้นโปรด
เกล้า ๆ พระราชทานเดื่อนยศเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี

ฉบับมะเส่งเบญจศกศักราช ๑๑๘๕ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระ
นั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว คนกูม่อมหนึ่งเจ้าพระยาไทรบุรี มาฟ้องต่อเจ้า
พระยานครศรีธรรมราชว่า เจ้าพระยาไทรบุรีเป็นใจคักยพม่า เจ้า
พระยาไทรบุรีทราบความแค้นแข็งเมือง ถึงกำหนดปีไม่ส่งต้นไม้ทองเงิน
เครื่องราชบรรณาการ จึงโปรดเกล้า ๆ เกณฑ์กองทัพหัวเมืองให้
เจ้าพระยานครศรีธรรมราชเป็นแม่ทัพยกไปตีเมืองไทรบุรี เจ้าพระยา

ไทรบุรีแตกหนีไปอยู่เมืองมะดากา โปรดเกล้าฯ ให้พระบริรักษ์ภูเบศร์
บุตรเจ้าพระยามนตรีศรีวรมราช ไปเฝ้าพระยาไทรบุรี (๒๒)

นายอนุคนหาตเด็กบุตรเจ้าพระยามนตรีศรีวรมราช เป็นพระ
เสนาหุชคณูช่วยราชการอยู่ได้ประมาณ ๒ — ๓ ปี หนีออกอัฐศก
ศักราช ๑๓๑๗ คนกูเตนบุตรคนกูราหยาพีเจ้าพระยาไทรบุรีปะแงหรัน
แต่ต่างมารดา กัน มาเกลยกล่อมพวกแขกเมืองไทรบุรีกำเรบขันแดง
เข้าตีเมืองไทรบุรี โปรดให้เกณฑ์กองทัพหัวเมืองฝ่ายใต้ ยกไป
ช่วยพระยาไทรบุรีรบคนกูเตน ๆ คายแล้ว กองทัพแขกพวกคนกูเตนหนี
ไปเมืองมะดากา หนีจอตัมฤทธิศกศักราช ๑๒๐๐ คนกูมิตสาอิตบุตร
คนกูโคคนองเจ้าพระยาไทรบุรีปะแงหรันแต่ต่างมารดา กัน กับหัวนมาตี
มาเกลยกล่อมแขกเกาะนางกาวิ แดแขกในเมืองไทรบุรีเข้าด้วยแล้ว
รบชิงเอาเมืองไทรบุรีได้ พระยาไทรบุรีบอกมายังเมืองนครศรีธรรมราชฯ
บอกตั้งเข้ามาณะกรุงเทพฯ แต่เจ้าพระยามนตรีศรีวรมราชป่วยไปไม่
ได้ จึงให้พระวิฆตศรไกรยกกองทัพเมืองนครศรีธรรมราช กับกองทัพ
หัวเมืองไปช่วยพระยาไทรบุรี พระเสนาหุชคณูรบสู้กันอยู่ หนีไป
เอกศก ๑๒๐๓ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยายมราชกับพระยาศรีพิพัฒน์เป็น
แม่ทัพยกกองทัพกรุงเทพฯ ออกไปถึงเมืองสงขลา แล้วทราบข่าว
ไปถึงเมืองไทรบุรี คนกูมิตสาอิต หัวนมาตี ออกจากเมืองไทรบุรี
หนีไป เจ้าพระยายมราช พระยาศรีพิพัฒน์ ก็หยุดทัพฟังราชการ
อยู่ณะเมืองสงขลา ภายหลังเจ้าพระยายมราช พระยาศรีพิพัฒน์ จึง
ได้แบ่งกองทัพยกขึ้นไปจัดการเมืองไทรบุรี เห็นว่าพระยาไทรบุรีพระ

เสนาวิชิตเป็นไทย จะให้รักษาเมืองไทรบุรีคือไป บุครหลานเจ้า
 พระยาไทรบุรีก็จะมารบจนย้ายเข้ามาเมืองอีก จึงแยกแขวงอำเภอ
 เมืองไทรบุรีออกเป็น ๓๒ มุแกม ตั้งตนกูอาตันเป็นเจ้าเมืองกะบังปาตูลู
 เมือง ๓ ตั้งเสด็จเซินเป็นเจ้าเมืองปลิศเมือง ๓ ตั้งตนกูมิดอาเก็บเป็น
 เจ้าเมืองสี่ตนเมือง ๓ ให้อยู่ได้บังคับเมืองนครศรีธรรมราชเป็น ๔ เมือง
 ทงเมืองไทรบุรี ตนกูอาหุ่มซึ่งไพร่บ้านพลเมืองรักใคร่นับถือนให้ว่า
 ราชการเมืองไทรบุรี (๒๓)

เจ้าพระยายมราช พระยาศรีพิพัฒน์จึงพาพระยาไทรบุรี พระ
 เสนาวิชิตกลับมาณกรุงเทพฯ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วโปรด
 เกลาฯ ตั้งให้พระยาไทรบุรีเป็นพระยาบริรักษ์ภูธร ผู้สำเร็จราชการ
 เมืองพังงา ตั้งพระเสนาวิชิตเป็นผู้ช่วยราชการตามสัรยข้อเดิม
 เมื่อพระยาศักดิ์ผู้สำเร็จราชการเมืองตะกั่วป่าถึงแก่กรรม จึง
 โปรดเกล้าฯ ตั้งพระเสนาวิชิตเป็นพระยาเสนาวิชิต ผู้สำเร็จราชการ
 เมืองตะกั่วป่า

ณปีฉลูศรศกศักราช ๓๒๐๓ เจ้าพระยาไทรบุรีปะแงหรั้นแต่งให้
 ตนกูคาอิมบุตร ตนกูมิดอาเก็บผู้หลาน ถิ่นหนึ่งดี้อ่อนน้อมมายัง
 เมืองนครศรีธรรมราชฉบับ ๓ เมืองสงขตาคมฉบับ ๓ เจ้าพระยาไทรบุรี
 สัรภาพรมิติด ขอพามบุตรหลานเข้ามาทำราชการสนองพระเดชพระ
 คุณอยู่ณเมืองไทรบุรีตามเดิม เจ้าพระยานครศรีธรรมราช พระยา
 สงขตาคม บอกลงหนังสือเจ้าพระยาไทรบุรีปะแงหรั้นเข้ามาณกรุงเทพฯ ฯ

ครั้นนำข้อความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาหนครศรีธรรมราช พระยาสงครามหนึ่งถือคอบให้คนภูตาคี คนภูมัตตาเก็บ ถือกตบไปให้เจ้าพระยาไทรบุรีว่า ได้ส่งหนังสือเจ้าพระยาไทรบุรีเข้ามาณะกรุงเทพฯ ท่านเสนาบดีปรึกษาเห็นว่า เจ้าพระยาไทรบุรีทำความผิดต่อแผ่นดินรู้สึกโทษตั้งแต่หนังสือมาอ่อนน้อม ไม่แต่งบุครหลานเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับมีคณ ไม่ควรนำหนังสือเจ้าพระยาไทรบุรีขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว แล้วเจ้าพระยาไทรบุรีจึงมีหนังสือแต่งให้คนภูตาคี คนภูมัตตา นายไพร่ ๑๓ คนมาด้วยเรือจินตาทองแก้วทางเมืองสิงคโปร์ถึงกรุงเทพฯ จึงโปรดเกล้าฯ มีท้องตราตอบยกพระราชทานโทษให้เจ้าพระยาไทรบุรี พาบุครหลานมาอยู่เมืองไทรบุรีตามเดิม

เมื่อเจ้าพระยาไทรบุรีพาบุครหลานมาถึงเมืองไทรบุรีแล้ว โปรดเกล้าฯ มีท้องตราพระยศให้ออกไปถึงเจ้าพระยาไทรบุรี ยกพระราชทานโทษเจ้าพระยาไทรบุรีทั้งบุครหลาน มอบเมืองไทรบุรีให้แก่เจ้าพระยาไทรบุรี ตั้งคนภูตาคีเป็นพระอินทวิไชย ครึ่งนพระยากระบี่ป่าตั้งแก่กรรม จึงตั้งคนภูมัตตาหนึ่งซึ่งว่าราชการเมืองไทรบุรีนั้นเป็นพระยากระบี่ป่าตั้งแก่กรรม ตั้งคนภูมัตตาบุครพระยากระบี่ป่าตั้งแก่กรรมเป็นพระวิเศษสังฆาผู้ช่วยราชการ อยู่ได้ ๒ ปีเจ้าพระยาไทรบุรีกับรายามุดาถึงแก่กรรม บุครหลานศรีควนกรมการ เรียกชื่อศพเจ้าพระยาไทรบุรีประหารหน้า บารหุมอะโลตดา

ณปีมีโรงฉกักราร ๑๒๐๖ เจ้าพระยามนตรีศรีวิกรมราชเจ้าพาดนุก
 คาธิผู้เป็นพระอินทวิไชย เข้ามาเฝ้าทูลต่อของขลุ้พระบาทณกรุงเทพ ๑
 ไปรดเกล้า ๑ ให้ตั้งพระอินทวิไชยเป็นพระยาไทรบุรี (๒๔)

พระราชทานเครื่องยศพานทอง ตั้งคนกุดำอัครคนกุกยาโกบเป็น
 รายามุตา พระราชทานเครื่องยศครอบทอง ตั้งคนกูปราเฮมบุตรพระยา
 อภัยนุราช เป็นพระอินทวิไชย พระราชทานเครื่องยศครอบทอง พระยา
 ไทรบุรีคำอิมบุตรชายชื่อคนกุกยามัด คนกุกเตน คนกุกยาโกบ คนกุกโยะ
 รวม ๔ คน ณปีเถาะต้ปีคศก ขลุ้ศักราร ๑๒๑๗ แผ่นดินพระบาท
 ส้มเต้จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาไทรบุรีคำอิมถึงอาต้ญกรรม บุตร
 หลदानศรีวิจันกรมการ เรียกชื่อศัพพะพระยาไทรบุรีคำอิมว่าบารหมุ้ไชนารชิต

แผ่นดินพระบาทส้มเต้จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขลุ้ศักราร ๑๒๑๗
 มีเถาะต้ปีคศก เจ้าพระยามนตรีศรีวิกรมราชพาดนุกอามัด คนกุกเตน
 เข้ามาเฝ้าทูลต่อของขลุ้พระบาทณกรุงเทพ ๑ ไปรดเกล้า ๑ ตั้งคนกุก
 อามัดเป็นพระยาไทรบุรี (๒๕)

พระราชทานเครื่องยศพานทอง ตั้งคนกุกเตนเป็นพระเกไค่ดอวินทร์
 ผู้ช่วยราชการ พระราชทานเครื่องยศครอบทอง ทำราชการด้นอง
 พระเศพระคุณต้บมา ณปีมีเมี้ยต้มฤทธิศก พระยาไทรบุรีพา
 คนกุกยาโกบเข้ามาเฝ้าทูลต่อของขลุ้พระบาท ไปรดเกล้า ๑ ตั้งคนกุกยาโกบ
 เป็นพระชดตี้นขลุ้สงครามไชยผู้ช่วยราชการ พระราชทานเครื่องยศ
 ครอบทอง

ณบีมแมเฮกศก พระยากระบี่ป่าตั้งแก่กรรม พระยาไทรบุรี
 เข้ามาเฝ้าทอดของชุดพระบาทนครุงเทพ ฯ กราบบังคมทูลพระกรุณา
 ขอเมืองกระบี่ป่าตั้งให้รวมเข้าอยู่ในเมืองไทรบุรีตามเดิม จึงโปรดเกล้า ฯ
 ให้ยกเมืองกระบี่ป่าตั้งพระราชทานพระยาไทรบุรี ต้นไม้ทองเงินเครื่อง
 ราชบรรณาการก็เพิ่มเข้าในเมืองไทรบุรีต่อมา แต่พระยาไทรบุรีผู้น
 เป็นผู้เข้าออกในกรุงเทพ ฯ เมือง ฯ เหมือนกับผู้สำเร็จราชการหัวเมือง
 ไทย โดยด่านเรือกลไฟมาทางเมืองสิงคโปร์บ้าง เคนมาตงเรือ
 ณเมืองสงขลาบ้าง โปรดเกล้า ฯ ให้พระยาไทรบุรีเข้าเฝ้าทอดของชุด
 พระบาทเหมือนขุนนางไทยทุกครั้ง เป็นการคุ้นเคยสนิทคือโคฝาดของชุด
 พระบาท

ณบิจอจัตวาศก จตุศักราช ๑๒๒๕ พระบาทสมเด็จพระจอม
 เกด้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริห์พร้อมด้วยท่านเสนาบดีเห็นว่า ระยะ
 ทางแค่มืองสงขลาไปเมืองไทรบุรีควรทำให้เป็นทางหลวง ราษฎร
 ถูกค้าจะได้อไปมาง่าย มีราชการสิ่งใดเกิดขึ้นจะได้เดินไปมาทันราชการ
 จึงโปรดเกล้า ฯ ให้ขอแรงไพร่แขกเมืองไทรบุรี เมืองปัตตานี เมืองสตุน
 ให้พระยาไทรบุรีทำทางแค่มืองไทรบุรีมาถึงพรมแดนเมืองสงขลา พระ
 ราชทานเงินอากรรังนกเมืองสตุนให้พระยาไทรบุรีใช้สอยในการทำทาง ๓
 ๒ ปีเป็นเงิน ๑๕๐๐๐ เหรียญ ฝ่ายเมืองสงขลาขอแรงไพร่เมืองสงขลา
 ยกด้วยตั้งแต่บิจอจัตวาศกไป ๓ ปี แดให้ขอแรงไพร่เมืองแขกซึ่งชนแก่
 เมืองสงขลา ให้เจ้าพระยาสงขลาทำทางแค่มืองสงขลาไปถึงพรมแดน

เมืองไทรบุรีประจบกัน มีตพานข้ามคลองทั้งสองฝ่าย ให้ไพร่บ้าน
พลเมืองถูกคำวานขเคินไปมาสะดวก

ครั้นวันเสาร์ ขนห้าคำเคอนยัมมแมตว์คัก ศักราช ๓๒๓๓ ใน
รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทางชลมารคด้วย
เรือกลไฟชื่อบางกอกเปนเรือพระที่นั่ง เรือรบชื่อสยามประดักมภ์
เรือรบชื่อพทยมรณยุทธเปนเรือตามเสด็จในกระบวน ไปประพาศ
เมืองสิงคโปร์ เมืองเกาะหมาก เมืองวางงุน เมืองกาตักคา
แตเมืองอื่น ๆ ในประเทศอินเดีย ครั้นเมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับ
มาได้เสด็จประพาศเมืองพังงา เมืองภูเก็ต แล้วเรือพระที่นั่ง
มาทอดปากน้ำเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรีรับเสด็จประพาศเมืองไทรบุรี
แต่พระยาไทรบุรีกับพินของจัตถถวายเปนที่ประทับ แล้วเสด็จชำระราชการ
ผู้ใหญ่ผู้น้อยทวักกัน ทรงประทับแรมราตรีหนึ่ง แล้วเสด็จทาง
ชลมารคซึ่งทำใหม่ด้วยกระบวนรถม้า ช้าง ซึ่งกรมพระกลาโหมเกณฑ์
เมืองสงขลา เมืองไทรบุรี เมืองปัตตานี เมืองสตูน รับตั้งเสด็จนั้น
มาประทับวันแรมณพลับพลาค่ายหัดวงคามระยะทาง เสด็จมาลง
เรือพระที่นั่งกลไฟชื่อโรซึ่งขึ้นเมืองสงขลา มารดาพระยาไทรบุรี แต่
พระยาไทรบุรีพินของศรีศวันกรมการตามตั้งเสด็จจนถึงเมืองสงขลา เสด็จ
พระราชดำเนินกลับเข้ามากรุงเทพฯ ๑ วันเสาร์ ขนเจ็ดคำเคอนห้า
บิวอกยังเปนตรีศัก

ณบิวอกจัตถาศัก ศักราช ๓๒๓๔ ไปรคเกล้า ๑ มีขังคราให้
พระยาไทรบุรีเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทณกรุงเทพฯ ๑ ครอง

เมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรี หงษ์มัทเหมรัตนมารดาพระยาไทรบุรี
 ตนกูปอหญิงพี่น้อง ตนกุดมะเอเด่มียนายไพร่รวม ๔๐ คน เมือง
 บลิส์ ดิเยกนุดบุตรพระยาบลิส์ ซึ่งเป็นบุตรเขยพระยาไทรบุรี ตนกู
 อับคดดา นายไพร่รวมทั้งสิ้นเป็น ๔๕ คน

ณวันศุกร์แรมสิบค่ำเดือนสิบมีวอกจัตวาศก เสด็จออกพระที่นั่ง
 อมรินทร์วินิจฉัย โปรดเกล้าฯ พระราชทานราชทินนามเลื่อนยศพระยา
 ไทรบุรีเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี ยกเมืองไทรบุรีออกจากเมืองนครศรีธรรม
 ราชมาขึ้นแก่กรุงเทพฯ ฯ

ในคำประกาศราชทินนามเจ้าพระยาไทรบุรีนั้นว่า “สมเด็จพระ
 พุทธเจ้าองค์แปดเป็นอัครภาคดวงแก้ว ๒๔๓๔ พรรษา บัณฑิตนักกล
 าวนรตั้งวิจิตร ภัทรมทมาศกาพย์กษัตริย์คฤศกูรจารบริเวทกถากำหนด
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยมหามงกุฎ
 บรมนารถบพิตร รัชกาลที่ ๕ ธรรมมหาราช ธรรมนารถบพิตร ธรรมนารถบพิตร
 จาตุรนต์บรมมหาจักรพรรดิราชดังภาค บรมธรรมิกมหาราชาราช
 บรมนารถบพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า
 พระยาไทรบุรี มีความดีความกล้ากึ่งคุณเคยตั้งให้สมเด็จพระบรมชนกนาถ
 บรมนารถบพิตร พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เข้ามาเฝ้า
 ทูลต่อของชุดพระบาทเนื่อง ๆ จนตลอดเวลารัชกาลนั้น ครั้นมาถึงใน
 รัชกาลปัจจุบันนี้ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์
 พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินออกไปประพาศถึง
 เมืองบึง พระยาไทรบุรีได้จัดการแต่งที่บ้านเรือนถวายให้เป็นที่พัก

แตรบรองเด็จพระเจ้าทูลดลของชุดพระบาท
 บรรดาที่ตามเสด็จพระราช
 ดำเนินทางขึ้น
 ให้อยู่เป็นคู่ชงสายส้มควรแก่พระบรมราชเกียรติยศ
 ครั้งหนึ่งแล้ว
 ครั้นเสด็จจากเมืองกาตักตามาประพาศณเมือง
 ไทรบุรี พระยาไทรบุรีได้จัดที่ประทับแตรบรองสนองพระเดชพระคุณ
 โดยความจงรักภักดี แตรบรองสมเด็จพระเจ้าทูลดลของชุดพระบาททั้งปวงให้อยู่
 เย็นเป็นคู่ชงจนตลอดเวลาเสด็จประทับอยู่ แต่ได้ตามตั้งเสด็จพระ
 ราชดำเนินกลับมาจากเมืองสงขลา อนึ่งได้ทอดพระเนตรเห็นการ
 บ้านเมือง ซึ่งพระยาไทรบุรีทำนุบำรุงขึ้นใหม่ เป็นคึกคักบ้านเรือน
 เกษมสมบูรณ์งามคึกเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อน แต่ได้เป็นผู้ชักชวนพระยา
 แตรศรีศวันกรมการเมืองโกตเคียง รวบรวมไพร่พลชาวเมืองแซกทำ
 ทางมาแต่เมืองไทรบุรีจนตกถึงแดนเมืองสงขลา เรียบร้อยงามดี
 แล้วโดยเร็ว เป็นที่ถูกคำวานิชได้เดินไปมาสบายเป็นความชอบ
 ต่อแผ่นดินอย่างหนึ่ง แต่มีความดีงามมีกตัญญูเคยเดินที่ต่อกรุงเทพฯ
 ยิ่งกว่ามลายูประเทศราชอื่นๆ มีความชอบเป็นอันมาก ส้มควรจะ
 ยกเป็นประเทศราชใหญ่อันหนึ่งได้ จึงมีพระบรมราชโองการมาน
 พระบันฑูรสุรสิงหนาททำวสั่งให้เลื่อนพระยาไทร ขึ้นเป็นเจ้าพระยา
 มีศรีวิชัยอย่างสูงรับราชทินนามตามตำแหน่งว่า เจ้าพระยาฤทธิ
 สังครามรามภักดีศรีสุตคามะหะมัตวิตันราชมุขินทร์ สุรินทรวิจักษณ์คัง
 ทนุบำรุงเกดะนคร อมรรัตนาณาเขต ประเทศราชราชไรต์อริยาธิบดี
 จิกรมดีหะเจ้าพระยาไทรบุรี ได้รับเครื่องราชอิสริยยศอย่างสูงในสยาม
 ชื่อมหาสุรภรณ์ไว้เป็นเกียรติยศของกรุงเทพฯ แต่ให้ยกจากเมือง

นครศรีธรรมราชมาขึ้นกรุงเทพฯ ได้บังคับบัญชาภาคพื้นช่องแตร
ศรีรัตนกรมการทั้งปวง บรรดาอยู่ในเขตแดนเมืองไทรบุรีทั้งชั้นโดย
ยุติธรรมแลชอบด้วยราชการ จงเว้นการควรเว้น แลอุดหนุนประเพณี
การควรประเพณี แลรักษาความซื่อสัตย์สุจริตต่อกรุงเทพฯ ตาม
อย่างเจ้าเมืองแต่ก่อนจงทุกประการเทอญ

แต่ให้ญาติพี่น้องศรีรัตนกรมการทั้งปวง มีความสมัครไมตรี
ช่วยเจ้าพระยาไทรบุรีคิดอ่านการนครแลราษฎรมลายูนาครี ให้เกษม
ศรีสัมบูรณ์ มีความเจริญขึ้นโดยยุติธรรม แลจงฟังบังคับบัญชา
การงานทั้งปวงที่ชอบด้วยราชการ ขอให้สิ่งซึ่งเป็นต้นเหตุเป็นประธาน
ในโดยยั้งจนเพราะหวั่นกลัวเจ้าพระยาไทรบุรี แลญาติพี่น้องศรีรัตน
กรมการทั้งปวง ให้เจริญสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคลทุกประการ พระ
ราชทานอิศริยยศตั้งมาณวันศุกร์ แรมสิบค่ำ เดือนสิบมีงอกจัตวาศก
เป็นปีที่ ๕ ในราชสมบัติของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬ
าลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ศักราช ๑๒๓๕ เป็นวันที่ ๑๕๐๖
ในรัชกาลปัจจุบันนี้” แล้วพระราชทานเจ้าพระยาไทรบุรี เครื่อง
อิศริยยศชื่อมหาสุวรามณีน พระราชทานสัญญาบัตรดิเยกนุคบุตร
พระยาปติศเป็นที่พระสุรินทรวังษา ผู้ช่วยราชการเมืองปติศ แต่วัน
มะหัดเมวัน ตนอุปอ เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายในพระบรม
มหาราชวัง โปรดเกล้าฯ พระราชทานหอนิมหัดเมวัน พานทอง
ณวันศุกร์ขึ้นดองค่ำเดือนสิบเอ็ดมีงอกจัตวาศก เจ้าพระยา
ไทรบุรี พระสุรินทรวังษา เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทณพระที่นั่งอมรินท

วินิจฉัย หวันมหะมัดเมวัน คนกูปอเฝ้าทูตของซุตพระบาทฝ่ายใน
 กราบถวายบังคมลากลับออกไปเมืองไทรบุรี จึงมีพระบรมราชโองการ
 โปรดเกล้าฯ ให้พระยาราชวังสรรค์ จางวางกรมอาษาจาม เปน
 ข้าหลวงไปค้ำจุนเรือรบชื่อพิชัยมรณยุทธ ตั้งเจ้าพระยาไทรบุรีให้สม
 เกียรติยศ ให้พระยาราชวังสรรค์เชิญเครื่องอิศริยยศไปพระราชทาน
 พระยาสุคน พระยาปติศ พระเทโศสวรินทรด้วย คือ พระยาสุคน
 เครื่องอิศริยยศชั้นภาภรณ์ เปนความชอบในราชการแผ่นดิน
 พระยาปติศ เครื่องอิศริยยศชั้นภาภรณ์ เปนความชอบในราชการ
 แผ่นดิน พระเทโศสวรินทร เครื่องอิศริยยศชั้นมณฑนาภรณ์
 เปนความชอบในราชการแผ่นดิน เรือพิชัยมรณยุทธใช้จักรออกจาก
 กรุงเทพฯ ฯ ณ วันศุกร์ขึ้นแคว้นเดือนสิบเอ็ดค่ำออกจัตวาศก

เมื่อณปีจอคกักราช ๑๒๓๖ พระสุนทรราชา ผู้ช่วยราชการ
 เมืองปัตตานีหนังสือมายังเมืองนครศรีธรรมราช ฯ ตั้งเข้ามาณกรุงเทพฯ ฯ
 ว่าพระยาปติศป่วยเป็นโรคชราถึงแก่กรรมณวันพุธขึ้นสามค่ำ เดือน
 สิบสองปีจอคกักราช พระสุนทรราชยาบุตรหลานญาติพี่น้องศรีวัดวัน
 กรมการได้ฝังศพพระยาปติศตามธรรมเนียมมลายูแล้ว จึงโปรดเกล้าฯ
 มีทองตราตั้งเมืองนครศรีธรรมราช มอบราชการบ้านเมืองให้พระ
 สุนทรราชาซึ่งเป็นบุตรผู้ใหญ่พระยาปติศ ปกครองญาติพี่น้องบุตร
 หลานศรีวัดวันกรมการบังคับบัญชาราชการบ้านเมืองต่อไป พระยาปติศ
 มีบุตรชายชื่อพระสุนทรราชา ๓ พระสุนทรวิงษา ๓ ดิเษกฮารน ๓
 ดิเษกคาปา ๓ รวม ๔ คน

ณบิณฑกษัตริย์ศึก ที่เมืองเประเจ้านายแรกเกิดวิชาทกกัน คอ
 เวอนแมนคองกฤษยกทัพมาปราบปราม กองทัพแขกเข้าป็นนิง
 มีศเคอร์เบ็กเวดีเคนคองกฤษตาย เจ้านายแขกรบกับกองทัพอังกฤษ
 ตู้งกองทัพอังกฤษไม่ได้ พากันหลบหนีเข้าอยู่ในป่า รยาอิชมาเอ
 รยาาแตกตากับส่มัคพรคพวก หนีมาอยู่ณตำบลเขตแดนเมืองเประ
 แต่ใกล้กับที่ยารมแขวงเมืองรามันท์ กองทัพอังกฤษตามไปไม่ได้
 ไปรดเกล้า ๆ ให้มัท้องตราประกาศเมืองแขกประเทศราชที่ใกล้เคียง ไม่
 ให้เจ้าเมืองกรมการคยแขกเประ แล้วไปรดเกล้า ๆ ให้พระนราธิราช
 ภาคักกรมพระกตาโหม เป็นข้าหตวงออกไปฟังราชการอยู่เมืองแขก
 เกาหนา เมืองสิงคโปร้ขอให้เจ้าพระยา ไทรบุรี เกิดยกด้อมรยาอิชมาเอ
 กับส่มัคพรคพวกมาส่งให้แก่เกาหนา เจ้าพระยา ไทรบุรีจึงให้ตนกู
 ศรีรัตนกรมการ ไปเกิดยกด้อมได้ตัวรยาอิชมาเอกับส่มัคพรคพวก
 มาส่งให้แก่เกาหนา ภายหลังรยาาแตกตากับพรคพวกออกหาอังกฤษ

ณบิณฑกษัตริย์ศึกศักราช ๓๒๓๗ ถึงกำหนดแขกเมืองประเทศราช
 ส่งต้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการทุกเมือง พระสุนทรรยาาผู้ช่วย
 ราชการ ดิยเศฮารน ดิยเศคาปาผู้หนึ่งอง คุมต้นไม้ทองเงินเครื่อง
 ราชบรรณาการเมืองปัตศกับเครื่องยศพระยาปัตศ เข้ามาณเมือง
 นครศรีธรรมราช พระยานครศรีธรรมราชจึงมีใบบอกให้กรมการ
 ดำนำเข้ามาทูลเกล้า ๆ ถวาย มีพระบรมราชโองการดำรัสเห็นอ
 เกด้า ๆ ว่า พระสุนทรรยาาว่าราชการรักษามันเมืองปกครองญาติ
 พี่น้องมาเรียบร้อย ควรเพิ่มยศขึ้นเป็นผู้ใหญ่ได้ จึงไปรดเกล้า ๆ

พระราชทานนามตั้งญานบัตร ตั้งพระสุนทรธรรมาเป็นพระยาวิเศษสังคราม
รามวิชาติ วิเศษมาทรา พระยาปลัด พระราชทานเครื่องยศครอบครัวของ
พระราชทานตั้งญานบัตรตั้งตั้งยศฮารนเป็นที่พระศักดิ์ตากุศลฤทธิ ผู้ช่วย
ราชการเมืองปลัด

ฝ่ายเมืองสตน พระยาสตนมีหนังสือบอกให้พระบัณฑิตวาสะ
รณินทร์ผู้ช่วยราชการซึ่งเปนบุตรผู้ใหญ่ คุณคั้นไม้ทองเงินเครื่องราช
บรรณาการเมืองสตนเข้ามาเมืองนครศรีธรรมราช ๆ มีใบบอกให้กรมการ
ตามนำเข้ามาทุกเกล้า ๆ ถวาย พระยาสตนมีหนังสือบอกมาว่า ทุก
วันพระยาสตนชราความัด จะว่าราชการบ้านเมืองไปไม่ได้ ขอรับ
พระราชทานพระบัณฑิตวาสะรณินทร์ว่าราชการบ้านเมืองต่อไป จึง
ทรงพระราชดำริเห็นว่า พระยาสตนรักษาบ้านเมืองมามิได้มีเหตุเกี่ยวข้อง
แก่บ้านเมืองพระราชอาณาเขตแต่ตั้งตั้งตั้งใด ควรจัดการให้สม
ความปราถนาพระยาสตนจึงจะชอบ จึงโปรดเกล้า ๆ พระราชทาน
ตั้งญานบัตรตั้งพระบัณฑิตวาสะรณินทร์ เป็นพระยาอภัยนุราชชาติ
รายภักดี ศรีอินทราวิยาทยา พระยาสตน ให้เอาเครื่องยศ
พระยาสตนคนเก่าพระราชทานพระยาสตนใหม่ แล้วพระราชทาน
ตั้งญานบัตรเพิ่มยศพระยาสตนคนเก่า ขึ้นเป็นพระยามันตรีสุนทรินทร์
มหินทราริยาอนุวัตร ศรีดังถรฐุมหาปธานาธิการ ไพศาลสุนทรจวิต
ตั้งยามพิชิตภักดี จางวางเมืองสตน พระราชทานเครื่องยศพานทอง
โปรดเกล้า ๆ ให้มอบตั้งญานบัตรเครื่องยศพระยาสตนคนใหม่ออกไปพระ
ราชทานณเมืองสตน

ณวันอาทิตย์ ขึ้นสิบสามค่ำ เดือนสี่จตุศักราช ๑๒๓๘ มีชาวอุษาค
 จันเมืองภูเก็จรบฆ่าฟันไพร่บ้านพลเมือง เอาไฟเผาภู่วิหารคักเรือน
 โรงกรมการราษฎรแตกคนเป็นอันมาก

เจ้าหมื่นเสมอใจราช ข้าหลวงรักษาราชการเมืองภูเก็จ มี
 หนังสือบอกข้าราชการของกองทัพเมืองไทร เมืองปัตตานี เมืองสตูน
 มาช่วยระงับจันรบเมืองภูเก็จ เจ้าพระยาไทรบุรีแต่งให้ตนกูสะมะแอ ๑
 ตนกูมุซา ๑ หวันอาหวัง ๑ หวันอาหยา ๑ หวันอำาน ๑ รวม
 ๕ นาย ไพร่ ๓๓๕ คนกองหนึ่ง หวันมัดกายิต ๑ เสกมะหมัด ๑
 รวม ๒ นาย ไพร่ ๒๒๐ กองหนึ่ง พระชดสีนชุตงครามไชย นาย ๑
 ไพร่ ๕๐๐ คนกองหนึ่ง พระยาปัตตานีแต่งให้เสกฮามิต ๑ เสกมะหมัด ๑
 ผู้นอง ๒ นาย ไพร่ ๔๐๐ กองหนึ่ง พระยาสตูนแต่งให้ตนกูฮามิต ๑
 ตนกูมะหมัด ๑ ผู้นอง ๒ นาย ไพร่ ๒๖๐ คนกองหนึ่ง รับไปถึง
 เมืองภูเก็จทันราชการ แล้วเจ้าพระยาไทรบุรี ได้ไปปลุกษาราชการ
 กับข้าหลวงเมืองภูเก็จ เจ้าพระยาไทรบุรี พระยาปัตตานี พระยา
 สตูน นายทัพนายกองมีความชอบในราชการแผ่นดิน

จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจัดเครื่องอิศริยยศพระแสงปืน
 เงินตราเพื่อผ่านมอบให้พระอมรวดีไชยสรเดช เจ้ากรมทหารปืนใหญ่เป็น
 ข้าหลวงคุมออกไปพระราชทานเจ้าพระยาไทรบุรี พระแสงปืนมีเครื่อง
 พร้อมหีบหนึ่ง เงินตรา ๕๐ ชั่ง พระชดสีนชุตงครามไชยตราข้างเผือก
 ๓ ช้อนภาภรณ์ ตนกูสะมะแอ มงกุฎยามรัตน ๕ ช้อนวิจิตร
 ภาภรณ์ ตนกูมุซามงกุฎยามรัตน ๕ ช้อนวิจิตรภาภรณ์ หวันอาหยา ๑

หวนอาฆวน ๓ หวนมัทรมัตถายิต ๓ เสกมะหมัต ๓ หวนอาหวัง ๓
 เสด็จตัดตักคนตะควง พระยาวิเสศสงครามข้างเผือกสยามชนท์ & ชื่อ
 ภูษนาภรณ์ เสกอำมิตมงกุฎสยามชนท์ & ชื่อวิจิตราภรณ์ เสกมะหมัต
 มงกุฎสยามชนท์ & ชื่อวิจิตราภรณ์ พระยาอภัยนุราช พระยาตณ
 ข้างเผือกสยามชนท์ & ชื่อภูษนาภรณ์ ตนกษำมิตมงกุฎสยามชนท์ &
 ชื่อวิจิตราภรณ์ ตนกุมะหมัตมงกุฎสยามชนท์ & ชื่อวิจิตราภรณ์ โดย
 สมควรแก่ความชอบ

ณปีชวดสัมฤทธิศกจุลศักราช ๑๒๕๐ ปี เจ้าพระยาไทรบุรีมี
 หนังสือบอกให้พระชดสีนุสงครามไชยผู้ช่วยราชการถือมาว่า วันคมีติ
 เดือนคนทียะที ๑๑ ศักราชแฉก ๑๒๕๓ ปี ตรงกับวันพุธขึ้นสิบสามค่ำ
 เดือนอ้ายมีชวดอัฐศก ราชามุตาเมืองไทรบุรีป่วยถึงแก่กรรม ขอ
 รับพระราชทานพระชดสีนุสงครามไชย เป็นที่ราชามุตาทำราชการ
 ดนองพระเศษพระคุณต่อไป

ณวันจันทร์แรมสิบสามค่ำเดือนมีชวดสัมฤทธิศก ไปรดเกล้า ฯ
 พระราชทานสัญญาบัตร ตั้งพระชดสีนุสงครามไชยเป็นที่พระเด่น
 ณรงค์ฤทธิราชามุตาเมืองไทรบุรี พระราชทานเครื่องยศครอบทอง

ณปีเถาะเอกศกจุลศักราช ๑๒๕๓ ปี เจ้าพระยาไทรบุรีมีหนังสือ
 มาว่า ณวันศุกร์ขึ้นสามค่ำเดือนเจ็ดมีเถาะเอกศก หวนมัทรมัตเมวัน
 มารดาเจ้าพระยาไทรบุรี บัวยเป็นโรคบ่วงใหญ่ถึงแก่อนิจกรรม มี
 ท้องควราไปรดเกล้า ฯ ให้หดวง โทษาศิหากุมเงินสดตั้งออกไปพระ
 ราชทานเจ้าพระยาไทรบุรี ทำบุญให้ทานในการศพหวนมัทรมัตเมวัน & ขัง

ณมีเกาะเอกศก พระเกโตสวรินทร์ พระเสน่ณรงคฤทธิรียมุคา
พระเกษศรไตรสถลบุนทร เมืองไทรบุรีมีหนังสือบอกมาว่า เจ้า
พระยาไทรบุรีป่วยมาช้านาน ณวันอาทิตย์ ขึ้นค่ำเดือนแปดมีเกาะเอกศก
เจ้าพระยาไทรบุรีถึงชาตินิกรรม

มีท้องตราโปรดเกล้าฯ ให้พระยามนตรีสุริยวงษ์ ข้าหลวงเมือง
ศรีวิชัยไปฟังราชการณเมืองไทรบุรี เพื่อจะได้รับการวิวาทแต่ให้เป็น
การรักษารองคองบุตรหลานญาติพี่น้องเจ้าพระยาไทรบุรี มิให้แตก
ร้างกัน ให้พระเกโตสวรินทร์ พระเสน่ณรงคฤทธิรียมุคา
พระเกษศรไตรสถลบุนทร ปฤกษาศาสนาของผู้ที่จะได้ สืบตระกูล
เจ้าพระยาไทรบุรีต่อไป

พระยามนตรีสุริยวงษ์ ข้าหลวงเมืองศรีวิชัยให้หลวงโกษา
ชิศหากถึออกมาว่า ราชการเมืองไทรบุรีเรียบร้อยแล้ว พระยาสุคน
พระยาปลัด พระอินทรวิไชย พระเกโตสวรินทร์ พระเสน่ณรงคฤทธิ
พระเกษศรไตรสถลบุนทร คนกฮาก ลงชื่อประทับตราปฤกษา
เห็นพร้อมกันว่า เจ้าพระยาไทรบุรีมีบุตรชายใหญ่ ๒ คน ๆ หนึ่ง
ชื่อคนกูไชนาระชิตชอายุได้ ๒๒ ปี คนหนึ่งชื่อคนกูฮามิตชอายุ ๑๖ ปี คนกู
ไชนาระชิต เป็นพี่ ควรจะรับ ราชการ ส่นองพระเดชพระคุณ แทนเจ้าพระยา
ไทรบุรีต่อไป คนกูฮามิตชเป็นน้องควรรับราชการรองลงมา พระ
เกโตสวรินทร์ พระเสน่ณรงคฤทธิรียมุคา ขอพาคคนกูไชนาระชิต
คนกูฮามิตชเข้ามาเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาท พระยามนตรีสุริยวงษ์ข้าหลวง
ส่งคำปฤกษาเข้ามาณกรุงเทพฯ ฯ แล้ว

จึงมีท้องตราโปรดเกล้าฯ ให้พระอมรวิไชยสงครามเจ้ากรมทหาร
 บินใหญ่ ซึ่งเป็นข้าหลวงไปรักษาราชการหัวเมืองทะเลตะวันตกกุม
 เงินส่งออกไป พระราชทานพระเกโตศวรินทร์ พระเสนังณรงค์ฤทธิ
 รายามุตา พระเกษตรไทรสถลบูรินทร์ ทำบุญให้ทานในการศพเจ้า
 พระยาไทรบุรีเงิน ๓๐ ชั่ง ให้หอดวงถักขมาณาเจ้ากรมอาษาจาม กุม
 เรือมูระชาวเดลีซึ่งส่งออกไปรับพระเกโตศวรินทร์ พระเสนังณรงค์ฤทธิ
 รายามุตา คนกูไชนาระชิต คนกุษามีคกับทวนอาหัดคีร์ควันกรมการคุม
 คันไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการเมืองไทรบุรีนทำเมืองสงขลา เข้า
 มาณะกรุงเทพฯ ให้พระเกษตรไทรสถลบูรินทร์รักษาราชการเมืองไทรบุรี
 เรือมูระชาวเดลีซึ่งรับพระเกโตศวรินทร์ พระเสนังณรงค์ฤทธิรายา
 มุตา พาคนกูไชนาระชิต คนกุษามีค คนกุกาเซม น้องคนกูไชนาระชิต
 นาย ๓ แยกเมืองแคว้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการ เข้ามาถึง
 กรุงเทพฯ ๑ ณวันอังคารขึ้นสิบค่ำเดือนสิบปีเถาะเอกศก

ณวันจันทร์ แรมสิบสองค่ำเดือนสิบสองปีเถาะเอกศก เปนวัน
 เสด็จออกพระที่นั่งอนันตสมาคม ประชุมคราพระจุลจอมเกล้าแ
 ถวายบังคมพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดิน บนพระที่นั่งสุทไ
 สวรรีย์ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน นำแขกเมืองไทรบุรีเข้าเฝ้าทูล
 ถอของชุดพระบาท พระราชทานสัญญาบัตร แด่เครื่องยศพระยาเกโต
 ศวรินทร์ เปนที่พระยาบุรุษการโกศต พหลพยุหรัทษ์อรรควรเดช พิเศษ
 สิทธิรามาญ บริหารบรมนารถราชโยชนทร์ ผู้กำกับทำนุบำรุง
 ราชการเมืองไทรบุรี พระราชทานพานทอง

พระเสด็จนรงค์ฤทธิรามาตุตาเป็นที่พระยาสุรพลพิพิธ ด้รพพระ
 ติทธิกิจพิจารณ์ ปรีชาญาณยุดิธรรมพิทักษ์อรรคมณคร์ ผู้กำกับทำนุ
 บำรุงราชการเมืองไทรบุรี พระราชทานพานทอง

คนกุไชนาระชิต เป็นที่พระยาฤทธิสังครามรามภักคี่ คร์วีสุต
 ค่านมหะมัตร์คณราชมุนินทร์ สุรินทรวิวงษา พระยาไทรบุรี (๒๖)
 พระราชทานพานทอง

คนกุกุชามิต เป็นที่พระเสด็จนรงค์ฤทธิรามาตุตา พระราชทาน
 ครอบทอง

คนกุกาเซม เป็นพระชตดินชุตังครามไชย ผู้ช่วยราชการ พระ
 ราชทานครอบทอง

ณวันอาทิตย์ ๕ ค่ำ เดือน ๕ ปีเถาะเอกศก แรกเมืองไทร
 เมืองปลิศ เมืองสตุน เข้าเฝ้าทูลต่อของชุดพระบาทกรมถวายนังคมดา
 ณพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย โปรดเกล้าฯ ให้เรอรับซื้อพิชัยมรณยุทธ
 ออกไปตั้งถึงเมืองไทรบุรี

ตุศักราช ๓๒๕๓ ปีมะเส็งศรีศก พระยาไทรบุรีไชนาระชิตไปยถึง
 อาตัญกรรม พระเสด็จนรงค์ฤทธิ (คนกุกุชามิต) รายามุตาเข้ามา
 เฝ้าทูลต่อของชุดพระบาทนครุงเทพฯ ทรงพระราชดำริเห็นว่า
 พระเสด็จนรงค์ฤทธิรามาตุตา มีอายุเจริญโดยนับได้ ๓๘ ปี แล้ว ควร
 ตั้งพระเสด็จนรงค์ฤทธิรามาตุตา ซึ่งญาติพี่น้องได้พร้อมกันยกย่องว่า
 เปนบุตรผู้ ใหญ่ของเจ้าพระยาไทรบุรีแต่ก่อนนั้นให้เปนเจ้าเมือง จะได้
 สืบวงศ์ตระกูลเจ้าพระยาไทรบุรี ให้ปรากฏชื่อยาวไปภายหน้า

ครั้นวันพฤหัสบดีขึ้นสิบสามค่ำเดือนสี่มีแสงตรีศกักราช ๑๒๕๓
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกณพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พระ
 บรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการฝ่ายทหารพลเรือนเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
 โดยลำดับ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรตั้งพระ
 เสด็จณรงค์ฤทธิรยามูดา เป็นพระยาฤทธิสงครามรามภักดี ศรีสุตค่าน
 มหามิตรคันทราสมุหิทร สุรินทรวินิจฉัยพระยาไทรบุรี (๒๗)

พระราชทานพานทองเป็นเครื่องยศ ออกไปดำรงราชการ
 รักษาบ้านเมืองปกครองนครทวนญาคิพื้นของศรีรัตนนครการตั้งไป
 หนึ่งตำแหน่งผู้กำกับบ้านบารุงราชการเมืองไทรบุรี แต่ก่อนนั้น
 โปรดเกล้าฯ ให้ยกเสียดัง ๒ ตำแหน่ง ให้มอบราชการบ้านเมืองให้
 พระยาฤทธิสงครามรามภักดี พระยาไทรบุรีบังคับบัญชาแต่เดิมาแต่ผู้เดียว

ครั้นมีประกาศปลัดศก จตุศกักราช ๑๒๕๗ พระยาฤทธิสงคราม
 รามภักดี พระยาไทรบุรีแต่งตั้งให้คนอุ้มคตคานผู้หนึ่งกับศรีรัตนนครการ
 ๓ นาย คมคั้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการเข้ามาทูลเกล้าฯ ถวาย
 ณกรุงเทพฯ แต่มีใบบอกตั้งวันฮารีบาฮา เดือนคตหิยะที่ ๓๓ ศกักราช
 มถายู ๓๓๐๒ มีทรงกับวันศุกร์ขึ้นสิบสามค่ำเดือนสี่มีประกาศปลัดศก เข้ามาให้
 กราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ตำแหน่งที่พระเสด็จณรงค์ฤทธิรยามูดาเมือง
 ไทรบุรีว่างอยู่ยังหามาคำรับราชการสนองพระเดชพระคุณไม่ พระยาฤทธิ
 สงครามรามภักดีพระยาไทรบุรี ได้ปลุกษาพระยาสุรพลพิพิธแฉมบรรดา
 ญาคิพื้นของซึ่งเป็นผู้ใหญ่กับศรีรัตนนครการเห็นพร้อมกันว่า คนอุ้มคต
 คานผู้หนึ่งพระยาฤทธิสงครามรามภักดีพระยาไทรบุรี มีอายุสมควร

ทั้งสติปัญญาที่หนักแน่น ควรเป็นที่ร่ายยามูคาได้ พระยาฤทธิสังคราม
 รามภักดี พระยาไทรบุรี ขอรับพระราชทานคนอุ้มคตคานี้เป็นที่พระ
 เสด็จณรงค์ฤทธิร่ายยามูคาเมืองไทรบุรี จะได้ช่วยพระยาฤทธิสังคราม
 รามภักดี พระยาไทรบุรีทำราชการสนองพระเดชพระคุณสืบไป จึง
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญญาบัตรตั้งคนอุ้มคตคานี้
 เป็นที่พระเสด็จณรงค์ฤทธิร่ายยามูคาเมืองไทรบุรี พระราชทานคอบทอง
 เป็นเครื่องยศ ออกไปรับราชการสนองพระเดชพระคุณตามตำแหน่ง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๔ พระยาฤทธิสังคราม
 ภักดี พระยาไทรบุรี กับศรีคณิศรมการเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
 ณกรุงเทพฯ ทรงพระราชดำริเห็นว่าพระยาไทรบุรีได้บังคับบัญชาราชการ
 บ้านเมืองต่างพระเนตรพระกรรณมาช้านาน มีความชอบความดีมาก
 สมควรจะได้เลื่อนขึ้นเป็นเจ้าพระยาได้

ครั้นวันที่ ๒๘ สิงหาคม ร.ศ. ๑๑๔ โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
 จัดการประชุมพระบรมวงษานุวงษ์แต่ข้าทูลละอองธุลีพระบาท บรรดาที่
 ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับตระกูลจุลจอมเกล้า แด
 ราชองค์รักษ์มหาดเล็กตำรวจ กับเจ้าพนักงานต่าง ๆ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้อง
 ในการนี้ เพื่อได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระราชทาน
 สัญญาบัตรเพิ่มอิสริยยศพระยาไทรบุรีขึ้นเป็นเจ้าพระยาไทรบุรี แดพระ
 ราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ปฐมจุลจอมเกล้าด้วย เจ้าพนักงานได้
 จัดการทูลพระที่นั่งจักรีมหาปราสาทมุขกระสันเบื้องบูรพทิศ ตั้งพระราช

มัตตังก็ทรงผนังทิศควันออก ภายในเส้านำพระราชมัตตังก็เป็นที่เจ้า
พนักงานกระทรวงวัง แดกรมพระตำรวจเจ้าทูตของซุ้ตพระบาท เียง
ซ้ายแห่งทนต์ คงแต่นำพระราชมัตตังก็มาเป็นที่เฝ้าแห่งพระบรมวงษานุวงษ์
ค่อนำแห่งทนต์ออกไปภายในเส้า เียงที่เฝ้าแห่งซุ้ตของซุ้ตพระ
บาทฝ่ายทหารพลเรือน ทั้งสองฟากระหว่างเส้านำพระราชมัตตังก็เบียง
ขวาเป็นที่เฝ้าแห่งคณารับคชของคราเครื่องราชอิสริยาภรณ์ น แดเจ้า
พนักงานกระทรวงมุรธาธร หลังพระราชมัตตังก็เป็นที่เฝ้าแห่งราช
ของครกษัมมหาดเล็กแถมชาติ มทหารยันแถมที่หน้าพระที่นั่งจักรีมหา
ปราสาทด้วย

เวลาบ่าย ๕ โมงเศษพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จออกประ
ทับเหนือพระราชมัตตังก็ เจ้าพนักงานชาวประโคน ๆ มหรรทิกแดแตร
ทหารทำเพลงสรรเสริญพระบารมีแถมถวายคำนับ พอสุดเสียงประโคน
แล้วพระเจ้านั่งงยาเซอ กรมหมื่นดำรงราชานุภาพ เสด้นาบคักระทรวง
มหาดไทยพร้อมด้วยเจ้าพนักงานกระทรวงวัง แดพระยามนตรีสุริยวงษ์
ดำม นำพระยาฤทธิสงครามรามภักดีพระยาไทรบุรีเฝ้าทูตของซุ้ตพระ
บาท หลวงประสิทธิ์ช็อกษรศาสตร์ เจ้าพนักงานกระทรวงมุรธาธรอ่าน
ประกาศดำเนินพระบรมราชโองการเสร็จแล้ว ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้า ๆ พระราชทาน ตัญญาบัตร อัน เขียน ด้วยใบ กำกับ สุพรรณบัตร แก่
พระยาฤทธิสงครามรามภักดี ให้รับตำแหน่งที่เจ้าพระยามีนามดังจะได้
แจ้งในประกาศที่จะกล่าวต่อไป แด้วพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
ปฐมจุตจอมเกล้าแก่เจ้าพระยาไทรบุรีนี้ ครั้นพระราชทานเครื่องราช

อิศริยาภรณ์แล้วมีพระราชดำรัสทรงแต่งตั้งพระราชปฎิสนัการ ในการที่
ได้ทรงเลื่อนอิศริยยศเจ้าพระยาไทรบุรีครั้งนั้น แดพระราชทานพระบรมราช
กระแด้พระราชดำริห์ ในการที่ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาไทรบุรีเข้า
ในพวกสมณชิกแห่งเครื่องราชอิศริยาภรณ์ปัฐมจุตจอมเกล้า แดพระ
ราชทานพระบรมราโชวาทพระราชทานพรตามสมควร ในประกาศ
เลื่อนยศพระยาไทรบุรีเป็นเจ้าพระยาไทรบุรีนั้นมีความว่า “คุณมัติ
พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาคล่วงแล้ว ๒๕๓๘ พรรษา มีคฤมณกาล
จันทคตินิยม เภพกะสังวัจฉะระภัทรมทมาศ ชุขณบักษ ทสมัตถ์ครุวาร
สุริยคติกาล รัตนโกสินทรศก ๓๓๕ ถึงหากมมาศ เอกนคิงตติมาศา
หะคุณประเภทปริเฉทกาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา
จุฬาลงกรณ์ฯ ๓๑ พระจุตจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชดำริห์ว่าพระยาฤทธิสังครามรามภักดี ศรีสุดค่าน
มหะมัตรัตนราชมุนินทร์ สุรินทรวิวงษา พระยาไทรบุรีเป็นผู้ ซึ่งได้ทรงคุณ
เคย แดทรงพระกรุณาโดยเนาะมาแต่ยังเยาว์ เพราะได้ทรงสังเกตเห็น
อชยาไศรย ความมั่นคงหนักแน่น คด้ายคดั่งกับเจ้าพระยาไทรบุรีผู้
เป็นบิดามาก เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เป็นพระยาไทรบุรี
ก็หวังพระราชหฤทัยอยู่ว่า พระยาไทรบุรีคงจะปกครองไพร่บ้านพล
เมืองให้มีความผาสุก แต่ทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้น โดยความ
อุสาหะ อย่างเจ้าพระยาไทรบุรีได้ทำมาแต่ก่อน

ตั้งแต่พระยาไทรบุรีได้บังคับบัญชาราชการบ้านเมืองต่างพระเนตร
พระกรรณมาจนบัดนี้ถึง ๑๕ ปี การที่พระยาไทรบุรีได้ปกครอง

แต่ทำนุบำรุงบ้านเมืองก็มีผลเป็นความเจริญขึ้น โดยลำดับตมดังที่ได้มีพระ
ราชฤไทยหวังนทุกประการ

อีกประการหนึ่ง พระยาไทรบุรีได้มีความจงรักภักดีต่อใต้
ฝ่าตของซุ้ตพระบาท ประจักษ์แก่พระราชฤไทยมาแต่ก่อนนั้นได้
พระยาไทรบุรีได้คงรักษาความจงรักภักดี ต่อใต้ฝ่าตของซุ้ตพระบาท
อยู่มิได้เคต่อนคตาค์ แต่หมั้นเข้ามาเฝ้าทูลตของซุ้ตพระบาทเนื่อง ๆ

อนึ่งเมื่อเสด็จพระราชดำเนินประพาศหัวเมืองบักซ์ใต้ ฝ่ายควนตค
ใต้เสด็จไปถึงเมืองไทรบุรี พระยาไทรบุรีก็ได้จัดการรับเสด็จโดย
ความเออเพื่อเค้มก้าง ที่จะให้เป็นพระเกียรติยศแต่เป็นศุ้ตสำราญแก่
บรรดาพระบรมวงษานวงษ แต่ข้าทูลตของซุ้ตพระบาทซึ่งได้ โดยเสด็จ
พระราชดำเนินในครงนทวงน มิได้ คิคแต่ความดำบาคเห็นจเห็นอย
ประการใด

อนึ่งสรรพรชการทมิ้เกยวของกับเมืองไทรบุรี ทงการภายนอก
แต่ภายใน พระยาไทรบุรีได้ปฏิบัติราชการโดยความซื่อสัตย์สุจริต แต่
มีอริยาไศรยโอบอ้อมอารี เป็นที่รักใคร่สรรเสริญของพลเมืองแต่
บรรดาข้าราชการแถนทงปวงเป็นอันมาก ทรงพระราชดำริเห็นว่า
ความชอบความดีของพระยาไทรบุรีตามทักถ่าวมานี้ ส้มคควรจทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ เติมอศิริยศพระราชทานพระยาไทรบุรีให้ยิ่ง
ซ้นกว่าแต่ก่อน ให้เป็นแบบอย่างแก่หัวเมืองประเทศราชทงปวง แต่
ให้เป็นความยินดีแก่ศรั้ตวงกรมการไพร่บ้านพลเมืองเมืองไทรบุรีทวงน

จึงมีพระบรมราชโองการมานพระบัณฑูรสุรสิงหนาท ดำรัสสั่งให้
 เสด็จพระยาฤทธิสงครามรามภักดี ศรีสุตต่านมหมัควัฒนราชมุขินทร
 สุรินทรวิวงษา พระยาไทรบุรี ขึ้นเป็นเจ้าพระยา มอัคริยศอย่างสูง
 รับราชทินนามตามตำแหน่งว่า เจ้าพระยาฤทธิสงครามรามภักดีศรี
 สุตต่าน มหมัควัฒนราชมุขินทร สุรินทรวิวงษ์ผดุง ทนุบำรุง
 เกตะนคร อมรรัตนาณาเขต ประเทศราชราชไสต์วิยาธิบดี วิกกรม
 ดีหะเจ้าพระยาไทรบุรี ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับตระกูลเป็น
 วิธามัญสมาธิตำแหน่งที่ ๓ ชื่อปฐมจุลจอมเกล้าเป็นเครื่องราชอิสริยา
 ภรณ์อย่างสูงสุดสำหรับข้าราชการในกรุงสยาม ให้เป็นเกียรติยศ
 ของกรุงเทพมหานคร ได้บังคับบัญชาญาติพี่น้องแลศรีตวันกรมการ
 ทั้งปวงบรรดาอยู่ในเขตแดนเมืองไทรบุรีทั้งสิ้น ตามที่เจ้าพระยาไทร
 บุรีแต่ก่อนได้บังคับบัญชามานัน โดยยุติธรรมแต่ชอบด้วยราชการ จง
 เว้นการควรเว้น อุดหะประพฤติกการควรประพฤติ แลรักษาความซื่อ
 ดัศย์สุจริตต่อกรุงเทพมหานครตามอย่างตามธรรมเนียมเจ้าพระยาไทรบุรี
 แต่ก่อนจงทุกประการ

แต่ให้ญาติพี่น้องศรีตวันกรมการทั้งปวง มีความสมัครใจสมัครช่วย
 เจ้าพระยาไทรบุรีคชอำนาจนคร แลราชภูมตยาญาครีให้เกษมศรีตม
 บุรณ มีความเจริญขึ้นโดยความพร้อมพร้อมกันคชธรรมสุจริตทุกประการ
 ขอให้ สิ่งซึ่งเป็นเหตุเป็นประธานในสกลโลก จงอนุเคราะห์
 รักษาเจ้าพระยาไทรบุรีแลญาติพี่น้องศรีตวันกรมการทั้งปวง ให้เจริญ
 ศุขสวัสดิคัพพัฒมมงคลทุกประการเทอญ”

ครั้นรัตนโกสินทรศก ๓๓๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
รวมเมืองไทรบุรี ๓ เมืองปัตตานี ๓ เมืองสตูน ๓ รวม ๓ เมืองเป็น
มณฑลเทศาภิบาลเรียกว่ามณฑลไทรบุรี โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยา
ฤทธิสงครามรามภักดีเจ้าพระยาไทรบุรี เป็นข้าหลวงเทศาภิบาล
มณฑลไทรบุรี มีข้อความตามกระแสพระราชดำริห์ในการตั้งมณฑล
ไทรบุรีแจ้งในประกาศที่นำมาลงไว้ต่อไปนี้

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

ด้วยมีพระบรมราชโองการดำริห์เห็นเกล้าเห็นอกรหม่อม ให้
ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า

๑ ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า หัวเมืองมลายูฝ่ายตะวันตกมี
อยู่ ๓ เมืองคือ เมืองไทรบุรี ๓ เมืองปัตตานี ๓ เมืองสตูน ๓
แต่หัวเมืองทั้ง ๓ นี้ควรระจัดใหม่แบบแผนบังคับบัญชาการเป็นอย่างเดียว
กัน ให้ราชการบ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อน

๒ ทรงพระราชดำริห์เห็นว่า เจ้าพระยาไทรบุรี (อับดุล
ฮามิด) มีความจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท แดกรุงเทพ
มหานครเป็นอันมากมาเนืองนิตย์ และมีสติปัญญาอุสาหะจัดการ
เมืองไทรบุรี เจริญเรียบร้อยยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนมาก

๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ตั้งให้เจ้าพระยา
ไทรบุรี เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลสำเร็จราชการเมืองปัตตานี ๓ เมือง
สตูน ๓ รวมทั้งเมืองไทรบุรีด้วยเป็น ๓ เมือง

๔ ให้เจ้าพระยาไทรบุรี มีอำนาจที่จะตรวจตราบังคับบัญชา
ผู้ว่าราชการเมืองปัตตาน์ เมืองสตุน แต่มีคำสั่งให้จัดการบ้านเมือง
ตามที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตทุกอย่าง เพื่อให้ราชการ
บ้านเมืองเหล่านั้นเรียบร้อยแก่เจริญชน แต่ให้ผู้ว่าราชการเมืองปัตตาน์
เมืองสตุน ศรีรัตนกรมการหัวเมืองทั้ง ๒ นั้น พังบังคับบัญชา
เจ้าพระยาไทรบุรี ในที่ขอบด้วยราชการทุกประการ

๕ ผู้ว่าราชการเมืองปัตตาน์ แต่เมืองสตุน คงมีอำนาจที่
จะบังคับบัญชาว่ากล่าวศรีรัตนกรมการไพร่บ้านพลเมืองนั้น ๆ แลรับ
ผิดชอบในราชการบ้านเมืองทุกอย่าง แต่ต้องกระทำตามบังคับ แต่
คำสั่งของเจ้าพระยาไทรบุรี ตามบรรดาการที่ได้รับพระราชทานพระ
บรมราชานุญาตนั้น

๖ ต้นไม้เงินทองของเมืองปัตตาน์ เมืองสตุน ซึ่งชำหลดงเทศา
ภิบาลมณฑลหัวเมืองฝ่ายทะเลตะวันตก เคยบอกส่งเข้ามากรุงเทพ ฯ
นั้น แคนไปเมื่อถึงกำหนด ให้เจ้าพระยาไทรบุรีบอกนำส่งเข้ามา
กรุงเทพ ฯ

๗ ข้าราชการบ้านเมือง ซึ่งผู้ว่าราชการเมืองปัตตาน์ เมืองสตุน
เคยมีใบบอกต่อชำหลดงเทศาภิบาลมณฑลฝ่ายทะเลตะวันตก เพื่อแจ้ง
ขอราชการหรือหาหรือราชการก็ดี หรือเพื่อใบบอกเข้ามากรุงเทพ ฯ
ก็ดี แคนไปให้ผู้ว่าราชการเมืองปัตตาน์ เมืองสตุน มีใบบอก
ไปยังเจ้าพระยาไทรบุรี เพื่อแจ้งขอราชการหรือหาหรือราชการ หรือ
เพื่อใบบอกเข้ามากรุงเทพ ฯ เหมือนเช่นนั้น แต่ในราชการบางอย่าง

ซึ่งเป็นแบบแผนเดิมที่มีตั้งตราจากกรุงเทพ ฯ ตรงไปตามหัวเมืองก็ดี
ที่หัวเมืองไกลบอกตรงเข้ามากรุงเทพ ฯ ก็ดี ก็ให้คงเป็นไปตามแบบ
แผนเดิมนั้น แต่ต้องแจ้งความให้เจ้าพระยาไทรบุรีทราบด้วย

แต่กรที่เข้ามาในชั้น ไม่เกี่ยวข้องถึงฎีกาทูลเกล้า ฯ ถวาย
ร้องทุกข์ หรือเพื่อจะกราบบังคมทูลพระกรุณาข้อใดเฝ้าของชุด
พระบาทโดยเฉพาะ การเช่นนี้ยอมเป็นราชประเพณี ซึ่งทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาต
ไว้แก่ข้าทูลลอองชุดพระบาท แลไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินทั่วไปมิได้เดือกหน้า
ใครจะถวายก็ได้ ไม่ห้ามปราม

๘ ผลประโยชน์ผู้ว่าราชการเมืองปัตติ เมืองสตุน เคยได้ใน
ตำแหน่งเท่าใดให้คงได้เช่นแต่ก่อน ส่วนผลประโยชน์ซึ่งผู้ว่าราชการ
เมืองเหล่านั้น ได้เคยให้ประจำตำแหน่งศรีตวันกรมการเท่าใด ถ้า
ศรีตวันกรมการเหล่านั้น ยังรับราชการบ้านเมืองตามสมควรแก่หน้าที่
ก็ให้คงได้รับผลประโยชน์ไปอย่างเดิม แลเงินผลประโยชน์เงินภาษี
อากรที่ใด ในเมืองปัตติ เมืองสตุน มากน้อยเท่าใด เงินเมืองใด
ให้จัดจ่ายใช้ราชการทำนุบำรุงในเมืองนั้น แลให้มีบุญซึ่งทั้งรายรับแตร
รายจ่ายแยกออกเป็นเมือง ๆ อย่าให้ปะปนกัน

๘ ตำแหน่งแต่เกียรติยศบันดาศักดิ์ ผู้ว่าราชการเมืองปัตติ
เมืองสตุน แลศรีตวันกรมการเมืองทั้งสองเมืองนั้นเคยมีมาประการใด
ก็ให้คงมีอยู่อย่างนั้น การที่จะเลือกสรรตั้งแต่งศรีตวันกรมการผู้ใหญ่
ในเมืองปัตติ แลเมืองสตุนนั้น ตำแหน่งใดว่างลงให้เจ้าพระยาไทรบุรี

ปกครองหรือด้วยผู้ว่าราชการเมืองนั้นเลือกสรรผู้ซึ่งสมควร แล้วมี
ใบบอกเข้ามากราบบังคมทูล เมื่อทรงพระราชดำริเห็นชอบแล้วก็จะ
ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานสัญญาบัตรตามธรรมเนียม
ตั้งคนตั้งแต่งกรมการผู้ช้อยหน้าให้ผู้ว่าราชการเมืองปดิวัง เมืองสตุน หรือ
ต่อเจ้าพระยาไทรบุรี เมื่อเจ้าพระยาไทรบุรีเห็นชอบด้วยแล้วก็ตั้งได้

๓๐ เจ้าพระยาไทรบุรีต้องมีใบบอกรายงานการที่ได้จัดแต่เหตุการณ์
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตของเมืองปดิวัง แต่เมืองสตุน เข้ามากราบ
บังคมทูลเนื่อง ๆ แลบรรดาการที่เจ้าพระยาไทรบุรี จะจัดการแก้ไข
เปลี่ยนแปลงในเมืองปดิวัง เมืองสตุน ประการใด ก็ให้มีใบบอก
เข้ามาขอรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน ตามแบบแผนขนบ
ธรรมเนียมในราชการ

ประกาศมาแต่กระทรวงมหาดไทย วันที่ ๗ เมษายนรัตนโกสินทร
ศก ๓๓๖

สถาบันวิทยบริการ
พงษาวดารเมืองตรังگان
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ตามฉบับที่มีอยู่ในศาลาดูกขุน)

ได้ทราบว่าเดิมเมืองยะโฮเมืองตานี เมื่อยังเป็นปรกค้อยหน้าเจ้าเมือง
ยะโฮมีน้องสาว ๒ คน ชื่อคนกบหัตถ์ ๓ คนกบหวัณ ๓ เมืองตรังگان
ยังเป็นบ้านเด็กเมืองน้อย มีบ้านเรือนเรียวยาวคาบตตะ ๒-๓ เรือนหาเป็น

ภูมบ้านเรือนไม่ เจ้าเมืองยะโฮจึงตั้งให้มะหมัดเป็นเจ้าเมืองตรังگانู
 เกิดยกถ่อมจีนแขกต่างเมืองมาตั้งบ้านเรือนท่ามา หากินอยู่เมืองตรังگانู
 ชำนาญ

แต่คุณชาเอ็ดอาดัดประจำผู้พี่ คุณมาโชฉันน้องร่วมมารดาเดียวกัน
 แต่ต่างบิดาเป็นเชอผู้ดี บุตรหลานเจ้าเมืองคานไปอยู่ที่เมืองยะโฮชำนาน
 คุณมาโชรับอาสาเจ้าเมืองยะโฮไปตั้งเมืองถึงาใต้ คุณมาโชจึงเอาเงิน
 บาเรียมทอง ๔ บอกร สำหรับเมืองถึงาให้เจ้าเมืองยะโฮ ๆ มีความ
 รักใคร่คุณชาเอ็ดอาดัดประจำคุณมาโชเป็นอันมาก เจ้าเมืองยะโฮ
 จึงยกตนกบฏหันให้เปนภรรยาตนกบฏชาเอ็ดอาดัดประจำ ตนกบฏหันให้
 เปนภรรยาคุณมาโชอยู่นเมืองยะโฮ

ครั้นอยู่มะหมัดเจ้าเมืองตรังگانูถึงแก่กรรม วงษ์ตระกูล
 มะหมัดนั้นก่่าบสูญไป หาได้ปรากฏออกชื่อเลี้ยงต่อมาไม่

ครั้นนั้นเจ้าเมืองยะโฮเห็นว่า คุณมาโชเป็นคนมีสติปัญญาดีกว่า
 คุณชาเอ็ดอาดัดประจำผู้พี่ เจ้าเมืองยะโฮให้บั้นแก่คุณมาโช ๒ บอกร
 แล้วตั้งให้คุณมาโชมาเป็นเจ้าเมืองตรังگانู คุณชาเอ็ดอาดัดประจำก็พา
 บุตรภรรยาไปอยู่กับพระยาตรังگانูมาโชด้วย พระยาตรังگانูมาโช
 คุณชาเอ็ดอาดัดประจำพากันยกกองทัพไปตั้งเมืองถันตันใต้ จึงยก
 เมืองถันตันไปขึ้นแก่เมืองตรังگانู ครั้นนั้นลูกค้าชาวเมืองตรังگانู
 เมืองถันตันได้เข้ามาค้าขายณกรุงเทพฯ ๓ ดินค้าชาเข้ามพิมเสน,
 หมากร, หวายตะค้า, ดินค้าชาออกมีเกิดอุปเป็นต้น

คนคุมงูไซ ๓ ดีคน บุตรหญิงชื่อ คนกุนี ๓ คนกูปะสา ๓ คนกุ่มะติ
 เมาะจิ ๓ รวม ๓ คน การบ้านเมืองครึ่งคนกุนีมาเป็นเจ้าเมืองอยู่หน้า
 มังคังบริบูรณ์ ด้วยเมืองตั้งคไปริ่งเป็นเมืองเล็กน้อย เรือถูกค้า
 มาค้าขายที่เมืองครึ่งกานมาก พระยาครึ่งกานเห็นว่าราชการเมือง
 อยู่ได้ ๓๖ บัดนี้แก่กรรม คนกุ่มะหมัด ๓ คนกูปะระเฮม ๓ คนกุนีคำ ๓
 คนกุกาเด ๓ คนกุดุระมาน ๓ รวม ๕ คนผู้น้องพระยาครึ่งกาน คนกุนี
 อามัด ๓ คนกูปัดตมาน ๓ คนกุดะมะแอ ๓ คนกุนีไซ ๓ ดีคน
 ผู้บุตรพระยาครึ่งกาน กับศรีตัวนกรมการปลุกษาพร้อมกัน ให้เรียกชื่อ
 ศัพพะยาครึ่งกานแล้วว่า บาระหมุดตาแดง

แล้วปลุกษากันว่า ควรจะยกคนกุนีอามัดบุตรที่ ๓ บาระหมุดตาแดง
 ให้ว่าราชการเมืองต่อไป จึงมีใบบอกมายังเมืองสงขลาตามธรรมเนียม
 เหมือนพระยาครึ่งกานคนก่อน พระยาสงขลาบอกตั้งต้นหนังสือเข้ามา
 ณกรุงเทพ ฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโดยทราบได้ฝ่า
 ลอของขุดพระบาททุกประการแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ตั้ง
 คนกุนีอามัดเป็นพระยาครึ่งกาน ตั้งคนกุดุระมานผู้น้องพระยาครึ่งกาน
 อามัดเป็นที่รายนมูตา ได้มอบเครื่องยศให้ศรีตัวนกรมการคุมออกไป
 พระราชทานพระยาครึ่งกาน แด่รายนมูตาณเมืองครึ่งกานโดยสมควร
 พระยาครึ่งกานรักษาบ้านเมืองเป็นปกติ ไม่ได้มีทัพศึกตั้งตั้งศัตรู
 ตั้งใด บ้านเมืองโตโตเคียงก็ไปมาค้าขายโดยสะดวก เมืองสระวะ
 นั้นเป็นเมืองเกาะเดิมเจ้าเมืองเป็นมะดาญ ดินค้ำมีพิมเด็น ต้าคูลูกค้า
 บรรทุกมาค้าขายณเมืองครึ่งกานมิได้ขาด

ครั้นเซอเยมบรุกไปตเมืองไตแก้ว เซอเยมบรุกก็ว่าราชการเมือง
กัซนกับอังกฤษมาจนทุกวันนี้ ระยะทางที่จะไปมาที่เมืองตรังงาน

ประมาณ ๑๔—๑๕ วัน เมืองกุนเตียน เมืองสัมบั๊ก เมืองเกาะ ชาว
เมืองเปนมตาย เมืองนซันแก่ชาติวณดาไม้มต้นคางโต ต้องมาซื้อ
สินค้าที่เมืองตรังงาน ระยะทางที่จะไปมาเมืองตรังงานประมาณ ๒๐ วัน

ครั้นหนวดวงโกซาอึศหากหัด เป็นข้าหนวดวงออกไปจัดซื้อปืนมาเริ่ม
หยุดพักผ่อนเมืองตรังงาน หนวดวงโกซาอึศหากก็ไปเมืองกะหลาบ้างกลับ
มาแฉะที่เมืองตรังงานฟังราชการอีกคร้งหนึ่ง ชาวเมืองตรังงานซึ่งเข้ามา
ในกรุงเทพฯ มีแต่ศรัทธาวันกรรมการที่คุ้มคั้นไม้เงินทองกับพวกถูกค้า
แต่คนกบฏรหัดานเจ้าเมืองนนไม่มีผู้ใดได้เข้ามาณกรุงเทพฯ

พระยาตรังงานอามัดมับครชายชื่อ คนกูเคาโต ๓ คนกูมา ๓
คนกูมะมุค ๓ ตามคน บุตรหญิงชชช คนกูตปือ ๓ รวม ๕ คน คนกูตปือ
เป็นภรรยาเจ้าเมืองสิงดา มับครคือ ผู้ตาดานมะหะมุค ๓ คนกูสะเบย ๓
พระยาตรังงานอามัดว่าราชการเมืองอยู่ ๑๘ ปีถึงแก่กรรม รายนูคา
อับคุดมาน ๓ คนกูสะมะเอ ๓ คนกูมังไซ ๓ ตามคนผู้น้องพระยาตรัง
งานอามัดกับบุตรหลานศรัทธาวันกรรมการ ปฤกษาพร้อมกันว่าให้เรียก
ชื่อศัพพะยาตรังงานอามัดว่า บาระหุมรึสิน

แล้วบุตรหลานศรัทธาวันกรรมการ พร้อมกันเห็นควรยกรายนูคา
อับคุดมานขึ้นว่าราชการบ้านเมืองต่อไป จึงมีใบบอกเข้ามายังเมือง
สงขลา ๆ บอกเข้ามาณกรุงเทพฯ ขอรับพระราชทานรายนูคา
อับคุดมานบุตรพระยาตรังงานบาระหุมตาแดง เป็นที่พระยาตรังงาน

ทำราชการฉลองพระเดชพระคุณต่อไป ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งรายนุกาอัมบุตมานเป็นที่พระยาครังกานู พระราชทานเครื่องยศบารุหุมรีผืนให้แก่พระยาครังกานูอัมบุตมานต่อไป

การบ้านเมืองก็เปนปรกติเหมือนแต่ก่อน พระยาครังกานูอัมบุตมานมีบุตรชายชื่อคนกูอัมบะระ ๓ พระยาครังกานูอัมบุตมานว่าราชการเมืองได้ ๕ ปีก็ถึงแก่กรรม คนกูตะมะแอ คนกูมั่งไซ ผู้น้องกับบุตรหลานพระยาครังกานูอัมบุตมาน แด่ศัวัฉวันกรมการพร้อมกันเรียกชื่อศพพระยาครังกานูอัมบุตมานว่า บารุหุมอัมบุตมาน แด่ศัวัฉวันกรมการปลุกศพพร้อมกัน ให้คนกูเคาโทบุตรพระยาครังกานูบารุหุมรีผืนว่าราชการเมืองต่อไป คนกูเคาโทได้ว่าราชการเมืองอยู่เดือน ๓ ก็ถึงแก่กรรม คนกูมั่งไซบุตรพระยาครังกานูบารุหุมตาแดง กับคนกูชุนาบุตรพระยาครังกานูบารุหุมรีผืนซึ่งที่เป็นเจ้าเมืองสู้รบกันอยู่ ๓ วัน คนกูชุนาสู้ไม่ได้ พาสมัครพรรคพวกหนีไปอาศัยอยู่เมืองสิงคา แล้วออกเที่ยวเป็นสัตว์ค้ำเรืออยู่ตามทะเล

คนกูชุนาไปที่เมืองสงขลาครั้ง ๓ ได้พบปะพูดจากับพระยาสงขลา (เซ่ง) ๆ ว่าจะพาคนกูชุนาเข้ามายังกรุงเทพฯ ๑ คนกูชุนาก็หาเข้ามาไม่

คนกูมั่งไซได้ว่าราชการเมือง แด่ฉวันบอบอกมายังเมืองสงขลา ๆ ก็บอกนำเข้ามาณกรุงเทพฯ ๑ ในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งคนกูมั่งไซเป็นพระยาครังกานู

แต่เครื่องยศนั้นเมื่อรบกับตนกษมาหายไป จึงไม่ได้มอบเครื่องยศกับ
 ตนกษมังไซซึ่งเป็นพระยาตรังกานู ครั้นเมื่อสมเด็จพระยาองค์ใหญ่
 ยกกองทัพไปตีเมืองตานี ครอบครองเมืองตานีแตกหนีไปหาใ้ศรียอยู่
 เมืองตรังกานู พระยาตรังกานูหาพามาตั้งกองทัพไม่

สมเด็จพระยาองค์ใหญ่จึงให้พระราชวังสระบุรี หลวงโกษาธิบดีหาค
 หัตถ์คุมเรือรบ ๘ ลำไปเมืองตรังกานูค้ว่าแก่พระยาตรังกานูว่า พระยา
 ตรังกานูเป็นข้าขอบขัณฑสีมากรุงเทพ ฯ พระยาตรังกานูคบครอบครอง
 หัวเมืองตานีพวกขบถได้ ไม่ตั้งกองทัพหนี พระยาตรังกานูมีความผิด
 ข้อ ๓ แดพระยาตรังกานูแต่งให้บังติมาไปช่วยพระยาด่านรับค้อกกองทัพ
 กรุงเทพ ฯ ก็มีความผิดอีกข้อ ๓ ให้พระยาตรังกานูตั้งค้กบังติมาตามค้
 บังติมาเมมุด บังติมาแปะ บังติมาอามัด ชาวเมืองตานีกับสมเด็จพระ
 พวกครอบครองมาให้สิ้น ถ้าพระยาตรังกานูไม่ตั้งจะจับพระยาตรังกานู
 ทำโทษเสมอขบถ พระยาตรังกานูรู้ค้กค้กตัวผิดแล้วจึงให้ยุ้งกายขอ
 คุมพวกครอบครองเมืองตานีกับบ้บนาเว้ยมทองของพระยาตรังกานูค้ ๓ ตาม
 พระราชวังสระบุรีมาตั้งสมเด็จพระยาองค์ใหญ่ที่เมืองสงขลา สมเด็จพระ
 เจ้าพระยาองค์ใหญ่จึงยกโทษให้พระยาตรังกานูครั้ง ๓ พระยาตรังกานู
 มังไซมีบุตรชาย ๒ คนชื่อตนกษมะหมัด ๓ ตนกษเงาะ ๓ พระยาตรังกานู
 มังไซว่าราชการเมืองอยู่ได้ ๗ ปีถึงแก่กรรม แล้วบุตรหลานค้ร์ค้วัน
 กรมการพร้อมกันได้เรียกชื่อค้พระยาตรังกานูมังไซว่า บาระหม่มมังไซ
 ตนกษมะหมัดบุตรว่าราชการเมือง ให้ค้ร์ค้วันกรมการคุมค้เงิน
 เงินทองเข้ามาทูลเกล้า ฯ ถวาย ไม่ทันมรสุม เรือค้้างจมจ้วออยู่ที่เมือง

ชุมพร ต่อเดือน ๓ เดือน ๔ จึงได้เข้ามาทูลเกล้า ฯ ถวาย จึง
โปรดเกล้า ฯ ตั้งคนกุ่มะหมัดเป็นที่พระยาตรังธานี ว่าราชการเมืองอยู่
ได้ ๓ ปีเศษ หนีไปอาไศรยอยู่เมืองถันตัน พระยาตรังธานีมะหมัดถึงแก่
กรรมที่เมืองถันตัน

ครั้งที่ฉนวนกรมการพร้อมใจกันให้คนกุ่มมาว่าราชการเมืองแล้ว หนี
ซวดโทษตก คนกุ่มมาบอกตั้งต้นไม้เงินทองแด่เครื่องราชบรรณาการ
ให้อูรังกายอเดวาหัวเขี้ยว เจมะหมัด นักกุดาซาโมะ คุมเข้ามาเมือง
สงขลา พระยาส่งขดานำบอกเข้ามา แต่คนกุ่มมามีใบบอกเข้ามาทูล
เกล้า ฯ ถวายอีกฉบับหนึ่งว่า คนกุ่มมาขอเป็นที่เจ้าเมืองตรังธานี
คนกุ่มมะมุคผู้หนึ่งเป็นที่รายนมูตา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
ก็โปรดเกล้า ฯ ตั้งให้คนกุ่มมาเป็นที่พระยาตรังธานี ให้คนกุ่มมะมุคเป็น
ที่รายนมูตา โปรดเกล้า ฯ ให้จัดเครื่องยศพระยาตรังธานีพานทอง
เครื่องในพร้อม คนโททองคำ กระโถนทองคำ ดาบหิน มอบให้อูรัง
กายอคุมออกไปพระราชทานณเมืองตรังธานี

ฉบับมะแม่เอกศักดิ์กักราช ๓๒๓๑ ปี พระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินด้วยกระบวนเรือพระที่นั่งทอดไฟทอด
พระเนตรหัวเมืองบ่กษ ไคชายทเถไปถึงเมืองตานี เมื่อเสด็จประทับ
ณพลับพลาแหลมต้นเมืองสงขลา พระยาตรังธานีแต่งให้คนกุ่มโนะ

ซึ่งเป็นญาติพี่น้องมาแทนตัว เมื่อทูตของชุดพระบาทถวายตั้งของตาม
 ขรมเนียม โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานตามวงษ์ตระกูลตัญโญ
 เป็นพี่น้องอย่างไรกับพระยาศรีลังกา ตัญโญแจ้งว่าตัญโญเป็นบุตร
 พระยาศรีลังกา มาไซค์ด้วย แต่ต่างมารดาเท่ากับพระยาศรีลังกา บารุหุม
 คาแดง ตัญโญมีบุตรชายชื่อ ตัญโญหาค ๓ ตัญโญจิ ๓ สองคน
 แด่ผู้ดำรงมเหษณ์บิดาเป็นเจ้าเมืองสิงคา มารดาชื่อตัญโญบุตรพระยา
 ศรีลังกาชื่อตัญโญหุมริณน เมื่อบิดาถึงแก่กรรมผู้ดำรง
 มเหษณ์ได้เป็นเจ้าเมืองสิงคาไม่ประพฤติกงานบำรุงบ้านเมือง วิธินคา
 ไม่ชอบจึงได้ออกจากเมืองสิงคา ผู้ดำรงมเหษณ์จึงมาอาศัยอยู่ที่
 เมืองสิงคโปร ครั้นภายหลังผู้ดำรงมเหษณ์มาอยู่เมืองปาหัง ได้มา
 เยี่ยมพระยาศรีลังกาเนื่อง ๆ หนีออกโทษก แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระ
 พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ดำรงมเหษณ์ให้แะแดงมะหมัดถือหนังสือ
 มาทางสิงคโปรเข้ามากรุงเทพฯ ว่าจะขอเข้าเฝ้าทูตของชุดพระบาท
 ธิบระภาตรีศก ผู้ดำรงมเหษณ์ให้แะแดงมะหมัดถือหนังสือเข้ามาอีก
 ธิบหนึ่งความเหมือนกัน จึงโปรดเกล้าฯ ให้นายเกิดหลวง โทธา
 อิศหากออกไปตั้งเรือที่เมืองสงขลาไปตั้งต้นจนถึงเมืองปาหัง ครั้น
 นายเกิดหลวง โทธาอิสหากกับดำม กรมการ เมืองสงขลาไปถึงเมืองศรี
 ลังกาพบผู้ดำรงมเหษณ์อยู่ที่เมืองศรีลังกา พระยาศรีลังกาให้ผู้ดำรง
 มเหษณ์เข้ามาพบกับหลวง โทธาอิสหาก ด้วยเรือเมืองสงขลาถึงกรุงเทพฯ
 เดือน ๘ ธิบระภาตรีศก ผู้ดำรงมเหษณ์พักอยู่ที่คฤภมพระราชวังเดิม

เมื่อสุดตำนานมเหษณ์เจ้าเข้าทอดของสุดพระบาททรงนั่ง ^{๕๕} ^{๕๕} เด็ดจ
ออกแขกเมืองอย่างใหญ่ณพระที่นั่งอนันตสมาคม ^{๕๕} สุดตำนานมเหษณ์
พักอยู่ณกรุงเทพฯ ๑ มีหนึ่ง ^{๕๕} คนก่ดะเบียได้ถวายนครทวารการอยู่
ในพระบรมมหาราชวัง ^{๕๕} ณเดือนเจ็ดมีจจจจจจจจจจ ^{๕๕} สุดตำนานมเหษณ์
กรรบถวายนังคมตาออกไปเมืองศรีลังกา ^{๕๕} โปรดเกล้า ๑ ให้เรือ
กตไฟเชื่อมหาพิไชยเทพออกไปตั้งณเมืองศรีลังกา ^{๕๕} ครั้นนบรธาห
เจ้าเมืองปาหังกับทวันฮามัดเกิดวิวาทรบกันอยู่ณเมืองปาหัง ^{๕๕} การซึ่ง
วิวาทรบกันที่เมืองปาหัง ^{๕๕} ทวันฮามัดแพ้หนีมาอยู่ในแขวงเมือง
ศรีลังกา ^{๕๕} ครั้นรวบรวมไพร่พลได้แต่กลับออกไปรบกับบรธาห
ฮิก ^{๕๕} บรธาหเมืองปาหังส่งใตยว่าพระยาตริลังกาสุดตำนานมเหษณ์ให้
กำลัง ^{๕๕} บรธาหจึงมีหนังสือพ้องไปยังเจ้าเมืองสิงคโปร์ ๑ มีหนึ่งใตย
ถึงกงสุตให้ ^{๕๕} ต่อกว่ากับท่านเสนาบดีให้ เร่งจัดเรือไปรับ ^{๕๕} สุดตำนานมเหษณ์กลับ
มาเสียบ ^{๕๕} ท่านเสนาบดีตอบว่าสุดตำนานมเหษณ์มิใช่คนในบังคับไทย
แต่เทศกาดันคนใหญ่เรือเข้าปากน้ำเมืองศรีลังกาไม่ได้ ^{๕๕} กงสุตอังกฤษ
ไม่ยอม ^{๕๕} ว่าเมืองปาหังเกิดรบกันเพราะไทยให้กำลังแต่เรือรบไปตั้ง
สุดตำนานมเหษณ์เมืองศรีลังกา ^{๕๕} ถูกค้าเมืองสิงคโปร์ชกประโยชน์
มาก ^{๕๕} ให้ท่านเสนาบดีไทยไปรับสุดตำนานมเหษณ์มาให้ได้ ^{๕๕} จึง
โปรดเกล้า ๑ ให้พระอนุรักษ โยธาเปนข้าหลวง ^{๕๕} มีสเคอร์เอมเปน
กับค้นไปด้วยเรือกตไฟชื่อศรีอยุธยาเดช ^{๕๕} ไปรับสุดตำนานมเหษณ์เมือง
ศรีลังกา ^{๕๕} เมื่อเดือน ๓๒ มีจจจจจจจจจจ

แต่ก่อนเรือศรีอยุธยาเคยยังไม่ถึงเมืองศรีลังกา นั้น เจ้าเมือง
 สิงคโปร์ ให้เรือรบชื่อ โกลเกรมารับส่งค่านมหมะมุดมาส่งณกรุงเทพฯ ฯ
 เรือรบมาถึงเมืองศรีลังกาวันอังคารเดือน ๑๒ แรม ๕ ค่ำ มีจ้อจัตวาศก
 ส่งค่านมหมะมุดไม่ยอมมา พระยาศรีลังกาจะจัดเรือเมืองศรีลังกา
 เข้ามาส่งค่านมหมะมุดณกรุงเทพฯ ฯ นายเรือรบไม่ยอม แล้วนาย
 เรือรบออกไปณเรือรบ จึงได้ ยิงล้อมเมืองศรีลังกาด้วยปืนธัมมัสตรอง
 คังแต่บ่ายโมงหนึ่งจนตกลงคืนสามสี่บทหนัก รุ่งขึ้นวันพุธเดือน ๑๒
 แรม ๖ ค่ำ มีจ้อจัตวาศก เรือรบแอมฝั่งเข้าไปยิงอีก ๖ นัด แล้ว
 เรือรบกลับไปเมืองสิงคโปร์

เรือศรีอยุธยาเคยไปถึงเมืองศรีลังกาวันอังคารเดือน ๑ ขึ้น ๔ ค่ำ
 มีจ้อจัตวาศก ส่งค่านมหมะมุดหนีไปอยู่ที่ปะตุ เรือศรีอยุธยาเคย
 ตามไปที่ปะตุก็พบ ส่งค่านมหมะมุดก็ยอมจะเข้ามากรุงเทพฯ ฯ แต่เวลา
 นั้นคลื่นใหญ่ เรือส่งค่านมหมะมุดแตกรอบครัวส่งค่านมหมะมุดออกมาเรือ
 ศรีอยุธยาเคยไม่ได้ พระอนุรักษ โยชาจึงสั่งให้ส่งค่านมหมะมุดเดินบก
 มาณเมืองสงขลา เรือศรีอยุธยาเคยมาถึงกรุงเทพฯ ฯ ณวันอังคาร
 ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๒ มีจ้อจัตวาศก ส่งค่านมหมะมุดก็ไม่มาณเมือง
 สงขลา โปรดให้หลวงศรีมหาราชาเป็นนายเรือกลไฟขอส่งกรมครุฑ
 ลงไปสืบ ตามพบส่งค่านมหมะมุดที่ปะตุรับเข้ามาถึงกรุงเทพฯ ฯ เดือน ๕
 มีกุนเบญจศก ท่านเสนาบดีได้มีหนังสือพ้องเรือรบที่มายังเมืองศรีลังกา
 ต่อเสนาบดีผู้ว่าราชการต่างประเทศณกรุงรัตนโกสินทร์

ความซึ่งฟ้องด้วยเรื่องยิงเมืองศรีลังกา นั้น เสนาบดีกรุงดอนคอน
 ตัดสินว่า เจ้าเมืองสิงคโปร์บังคับให้เรือรบไปยิงเมืองศรีลังกา นั้นผิด
 ควรขอเวอนแมนต์ไทย คิดเอาเงินค่าไปรบสุดค่านมหมุดแต่เบี้ยเลี้ยง
 สุดค่านมหมุดกับข่าวไพร่ทั้งหมด ความจบอยู่แต่เพียงนี้ ครองหน
 ขอเวอนแมนต์อังกฤษเรียกเจ้าเมืองสิงคโปร์กลับแล้ว เปลี่ยนเจ้าเมือง
 มาเป็นใหม่

ครั้นปีฉลูตัดปีก จุติศักราช ๑๒๒๗ ปี ผ่านดินพระบาท
 สมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาศรีลังกา มีใบบอกมาว่า รายน
 มุตาถึงแก่กรรม พระยาศรีลังกาขอรับพระราชทานตบกุบะสำหรับ
 รายนมูตาเป็นรายนมูตา จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งให้ตบกุบะสำหรับรายน
 มูตามะมุด เป็นพระไชยเชษฐาธิราชศรีลังกาตามพระยาศรีลังกา
 ขอเข้ามา พระราชทานเสื้อเข็มขาว ๑ ผ้าโพกขลิบทอง ๑ ผ้าปุม
 เขมร ๑ แคเครื่องยศครอบทอง คนโททอง กะโถนทอง สัประท
 คันหนึ่ง ให้เรียกเอากับพระยาศรีลังกา ด้วยรายนมูตาถึงแก่กรรมแล้ว
 เครื่องยศนั้นอยู่กับพระยาศรีลังกา ตั้งเงินเด็กหัดหนังสือพระศรีบุญเลี้ยง
 เป็นหลวงอภัยพงษ์ภักดีผู้ช่วยราชการ เมื่อตั้งนั้นโปรดเกล้าฯ ให้
 พระยาราชวงศ์จักร์จางวางอาษาจาม หลวงโกษาธิบดีหาค เข็ญนาม
 ตัญญาบัตรเสื้อผ้า ออกไปด้วยเรือกลไฟรบชื่อของยศอโยธนิยา
 พระราชทานให้พระไชยเชษฐาธิราชศรีลังกา หลวงอภัยพงษ์ภักดี
 ผู้ช่วยราชการณเมืองศรีลังกา

ครุณมีมั่งเด่งเฮกศกจตุศักราช ๓๒๓๓ พระยาตรังگانูแต่งให้
 คนกุ่มหมัดอวรีพิน เป็นทูตคุมเครื่องราชบรรณาการออกไปกรุง
 ลอนดอน คนกุ่มหมัดอวรีพินหาได้เฝ้าสมเด็จพระนางเจ้ากวันวิกตอเรีย
 ไม่ คนกุ่มหมัดอวรีพินได้เฝ้าปรีนซ์ออฟเวส เครื่องราชบรรณาการ
 ตั้งให้หลอดกดาเวนดอน คนกุ่มหมัดอวรีพินกลับมาถึงเมืองตรังگانู
 วันอังคารเดือน ๓ ขึ้น ๓๕ ค่ำมีมะเด่งเฮกศก แต่การนั้นคอเวอนแมนค
 อังกฤษไม่รับ หลอดกดาเวนดอนตอบหนังสือลงวันพฤหัสบดีเดือน ๓๒
 ขึ้น ๗ ค่ำฉบับหนึ่ง ลงวันศุกร์เดือน ๓๒ ขึ้น ๗ ค่ำมีมะเด่งเฮกศก
 ฉบับหนึ่ง หนังสือมีศเตอรัฮามันถึงคนกุ่มหมัดอวรีพิน ลงวัน
 พฤหัสบดีเดือน ๕ ขึ้น ๗ ค่ำมีมะเมยโทศกฉบับหนึ่ง หนังสือส่งตามฉบับ
 ตั้งมาถึงกงสุตเยเนอราลอังกฤษณกรุงเทพฯ ให้ส่งมายังคอเวอนแมนค
 สยาม จะได้ตั้งให้พระยาตรังگانู คนกุ่มหมัดอวรีพิน ท่านเด่นาบค
 ด้รับแปลความไว้แล้วตั้งถึงพระยาตรังگانู คนกุ่มหมัดอวรีพิน

ณรัชชวตษ์ศักราช ๓๒๓๗ แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระ
 จุฑอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาอภัยภูงคตทิสรัศรักษาผู้ว่าการกงสุตฝ่าย
 สยามณเมืองสิงคโปร์มีหนังสือบอกมาว่า พระยาตรังگانูถึงแก่
 อนิจกรรมณวันเสาร์เดือน ๖ แรม ๒ ค่ำมีชวตษ์ศก ความทราบ
 ฝ่าตของขุ้พระบาทแล้ว มีท้องตราโปรดเกล้า ๆ ให้หลวงศรีมหา
 ราชาข้าหลวง หมื่นจ้านงภาษาดำม พระยาสมบัตินิรมย์เมืองสงขลา
 เเชิญไปด้วยเรือรบชื่อสยามมกุฎไชยชิตเยี่ยมศพพระยาตรังگانู พระราช
 ทานเงินทำบุญในการศพตามธรรมเนียมเจ้าเมืองประเทศราช ๓๒๐๐ ตั้งถึง

เป็นเงิน ๓๐ ชั่ง มอกราชการบ้านเมืองให้พระไชยเชษฐาธิราช
 รายามุตามังคัมภีร์ขบถนครหลวงต่อไป เรือรบใช้จักรออก
 จากกรุงเทพฯ ๑ ๓ วัน พศ. ๒๒๓๕ ๕ ชั่ง ๑๕ คำมีชวดอัฐศก
 แล้วฟันไปเปลี่ยนเรือพิทยัมรณยุทธอัยรักษาเมืองภูเก็จ หลวงศรี
 มหาราชเข้าหลวงกับด้ามถ้ำแต่เมืองตรังกานู มาด้วยเรือพิทยัม
 รณยุทธถึงกรุงเทพฯ ๑ ๓ วัน อังคาร เดือน ๘ แรม ๑๐ คำมีชวดอัฐศก
 ราชการบ้านเมืองเรียบร้อยห้ามเหตุตั้งไต่ไม่ พระยาตรังกานูมา
 ว่าราชการเมืองมาได้ ๓๗ ปีไม่มีบุตร บุตรหลานศรีตัวกรมการ
 เรียกชื่อศพระยาตรังกานูมาว่าบารหมอมา พระไชยเชษฐาธิราช
 รายามุตา พร้อมด้วยบุตรหลานพี่น้อง ทำค้ำไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณา
 การ แต่งให้อัยการยอศรีตัวกรมการคุมเข้ามาทูลเกล้า ๑ ถวาย
 ตามกำหนดปี ถึงกรุงเทพฯ ๑ ๓ วัน อังคาร เดือน ๘ ชั่ง ๕ คำมีชวด
 อัฐศก พระไชยเชษฐาธิราช รายามุตา จึงมีหนังสือบอกข่าวพระยา
 ตรังกานูถึงแก่นิจกรม

มีศเคอรนอกเขยนต์แดงสุดเขยเนอรอดอังกฤษ มีหนังสือถึงวัน
 พุศ. เดือน ๘ แรม ๑๓ คำมีชวดอัฐศกมายัง ๑ พณ ๑ ที่สมุหพระกระดา
 โหมณบับหนังสือมีความว่า คอเวอนเนอรเมืองสิงคโปรมหนังสือมายัง
 กงสุดว่า สุดต่านเมืองตรังกานูถึงแก่นิจกรมแล้ว ให้กงสุด
 ถามคอเวอนแมนคัสยามว่า คอเวอนแมนคัสยามจะตั้งเชอวงษ์ของ
 สุดต่านเป็นสุดต่านต่อไป หรือคอเวอนแมนคัสยามจะตั้งเชอวงษ์ไหน

เป็นสุดท้ายเมืองตังเกี๋ย ๑ พณ ๑ ที่สมุหพระกระดาโทมมีหนังสือ
 ตอบตงวันเสาร์เดือน ๘ ขึ้นค่ำหนึ่งมีขวดยุค ไปยังท่านเฮเยนค้
 แดงสุดเยนเอราดขังกฤษว่า พระยาตังเกี๋ยถึงแก่นิจกรมแล้ว
 บ้านเมืองว่างอยู่ ท่านเสนาบดีปรึกษาพร้อมกันเห็นว่า พระยาตังเกี๋ย
 ไม่มีบุตร มีแต่พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์ร่ายมูตาผู้หลานก็เป็นผู้ใหญ่
 ในวงศ์ตระกูล จะได้ปกครองญาติพี่น้องศรีค้วนกรมการไพร่บ้าน
 พลเมืองต่อไป จึงให้หลวงศรีมหาราชาเจ้ากรมอาษาจามเป็นข้าหลวง
 ไปด้วยเรือรบชื่อสยามมกุฎไชยขัตติ นอบราชการบ้านเมืองเมืองตัง
 กะญูให้พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์ร่ายมูตา บังคับบัญชาให้ถูกต้องตาม
 ขรรณเนียมเมืองประเทศราชสืบมาแต่ก่อนแล้ว

ฌบขวดยุคศักราช ๓๒๓๘ ไปรดเกล้า ๑ มีท้องตราถึง
 พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์ร่ายมูตาฉบับหนึ่งว่า พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์
 ร่ายมูตาเป็นผู้ใหญ่ในวงศ์ตระกูล จะไปรดเกล้า ๑ ตั้งให้พระไชยเณทร์
 ฤทธิรงค์ร่ายมูตาเป็นที่พระยาตังเกี๋ย แต่เมืองประเทศราชต้องมี
 ร่ายมูตา ให้พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์ร่ายมูตาปรึกษาบุตรหลานญาติ
 พี่น้องจะเห็นผู้ใดควรเป็นร่ายมูตาได้ ก็ให้พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์
 ร่ายมูตามีหนังสือบอกเข้ามา จะได้ตั้งให้เป็นร่ายมูตาช่วยรักษา
 บ้านเมือง ทนบำรุงญาติพี่น้อง ศรีค้วนกรมการไพร่บ้านพลเมืองให้ อยู่เย็น
 เป็นสุข พระไชยเณทร์ฤทธิรงค์ร่ายมูตาจึงมีหนังสือบอกมาขอตน
 ปรึษามูตาบุตรอายุ ๓๒ ปีเป็นที่ร่ายมูตา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้พระอมรวิไลย
 ตรีเศษเจ้ากรมทหารปืนใหญ่ บุครท่านอรรคมหาเสนาธิบดีซึ่งมีตระกูล
 ใหญ่ กับพระยาราชวงศ์สรศักดิ์จางวางกรมอาษาจาม พระยาสมบัตินิกรมย์
 ที่ ๒ เมืองสงขลา เป็นข้าหลวงไปด้วยเรือรบชื่อพิชัยมรณยุทธ เริญ
 สัญญาบัตรคงพระไชยเนตรฤทธิรงค์ร่ายามุดา เป็นที่พระยาตรังกานู
 ณบับหนึ่ง ได้ถูกเข้มขบพันม่วงระบายแพรดีเขียว ตังคนกบฏดำมุดา
 เป็นที่พระไชยเนตรฤทธิรงค์ร่ายามุดาณบับหนึ่ง ได้ถูกเข้มขบพันแดง
 ระบายแพรดีเขียว แต่เครื่องยศนั้นให้ข้าหลวงเรียกเอาพานทองคำ
 คนโททองคำ กระโถนทองคำ เครื่องยศพระยาตรังกานูคนเก่า มา
 พระราชทานพระยาตรังกานูคนใหม่ ให้เอาเครื่องยศพระไชยเนตร
 ฤทธิรงค์ร่ายามุดาครอบทองคำ มาพระราชทานพระไชยเนตรฤทธิรงค์
 ร่ายามุดาคนใหม่ ข้าหลวงใช้จักรเรือพิชัยมรณยุทธออกจากกรุงเทพฯ
 ณวันอาทิตย์เดือน ๔ แรม ๕ ค่ำมีชวดอัฐศก ศักราช ๓๒๓๘

อนึ่งมีชวดอัฐศกศักราช ๓๒๓๘ คนกบฏะเบี่ยงฮองตุดำนมหะมุด
 ซึ่งกราบถวายบังคมลาออกไปอยู่ด้วยพระยาตรังกานูมาผู้ตั้ง หนี
 มะเมี้ยโทศกนั้น มีหนึ่งชื่อมาทุดเกล้าฯ ถวายณบับหนึ่งว่า คนกบฏะเบี่ยง
 ได้เป็นภรรยาคนกบฏหลงบุตรคนกบฏเคน ๆ เป็นบุตรพระยาตรังกานูกาโหด
 อยู่ณเมืองตรังกานูแล้ว คนกบฏะเบี่ยงขอเงินทำศาลา โปรดเกล้าฯ
 พระราชทาน ๒๐๐ เหยียญ ๑ พัน ๑ ที่สมุทพระกระดาใหม่ให้ ๕๐ เหยียญ
 รวม ๒๕๐ เหยียญ

ครั้นวันพฤหัสบดีที่เดือน ๖ ขึ้น ๗ ค่ำปีฉลูนพศก พระอมร
 วิไศยสรเทศกับพระยาราชวงศ์ศรี ซึ่งเชิญสัญญาบัตรท้องตราหน้าตั้ง
 ออกไปพระราชทานพระยาศรีสงคราม พระไชยณรงค์ฤทธิรงค์ศรีรามุคา
 ณเมืองศรีสงครามนั้น กลับเข้ามาถึงกรุงเทพฯ พระยาศรีสงคราม
 พระไชยณรงค์ฤทธิรงค์ศรีรามุคามิ่งหึงหือตอบเข้ามาว่า ได้รับสัญญาบัตร
 ท้องตราหน้าตั้งเสร็จแล้ว ราชการบ้านเมืองเรียบร้อยอยู่

พงษาวดารเมืองกลันตัน
 (ตามฉบับที่มอยู่ในศาลาลูกขุน)

ได้ทราบว่ามีเมืองกลันตันเป็นบ้านเด็กเมืองน้อยอยู่แต่พรรค
 พวกของตัว เมื่อคืนมาไซ้เป็นเจ้าเมืองศรีสงครามตั้งบ้านเมืองเป็นพาก
 ฎมขึ้นแล้ว ยกทัพมาตีเมืองกลันตันไปเป็นหัวเมืองขึ้นเมืองศรีสงคราม
 วงษ์ตระกูลเจ้าเมืองกลันตันครั้งนั้นจะสาบสูญไปอย่างไรไม่ทราบ แต่
 ทัพเมืองกลันตันมีทัพอยู่ตำบลหนึ่ง ทำใจมั่นคงงดงามจะเป็นที่
 ผังศัพย คืออยู่แต่ทุกวันนี้ห้ามผู้ใดไปค้ำนับใหม่ตามธรรมเนียมแขก
 ไม่ที่ตามถนนกับที่ผังศัพยวงศ์ตระกูลพระยาถันตันทุกวันนี้ไกลกัน
 ประมาณ ๕ เส้น วงษ์ตระกูลพระยาถันตันก็ไม่ได้ไปค้ำนับ
 วงษ์ตระกูลพระยาถันตันสะนิปากแดงทุกวันนี้ เดิมรายาทขอ
 เป็นพระยาถันตัน ก็ยังเป็นหัวเมืองขึ้นเมืองศรีสงครามอยู่ พระยา
 ถันตันรายาทขอเป็นเจ้าเมืองมาช้านาน มีบุตรชายชื่อศุภวันทอง

มะหมัด ๓ ชื่อคูหวันคำมะโห่ง ๓ ชื่อคูหวันบาโห่ง ๓ ชื่อ
 คูหวันหงษชาติต ๓ แต่ต่างมารตากัน ครั้นพระยากถันคั้นรายาทขอ
 ถึงแก่กรรมแล้ว บุตรหลานศรีวัดวันกรมการปฤกษาพร้อมกันให้เรียก
 ชื่อศัพพะยากถันคั้นรายาทชื่อว่า บาระหมุดหงษญู

บุตรหลานศรีวัดวันกรมการ พร้อมกันยกคูหวันหงษมะหมัดบุตร
 ผู้ใหญ่ของบาระหมุดหงษญูขึ้นเป็นพระยากถันคั้น ยกคูหวันหงษชาติต
 ขึ้นเป็นรายามุคาเรียกพระยาบ้านทะเล ยกคูหวันคำมะโห่งเป็นพระยา
 คำมะโห่ง คูหวันบาโห่งเป็นพระยาบาโห่ง เมืองกถันคั้นก็ยังเป็น
 เมืองขึ้นเมืองศรีกรุงกานอยู่ แต่ศักราชบีจำไม่ได้

ภายหลังพระยากถันคั้นมีความโกรธพระยาศรีกรุงกาน แล้วปฤกษา
 พันธศรีวัดวันกรมการพร้อมกันจะทำคั้นไม่ ท้องเงินเครื่องราชบรรณาการ
 ทุดเกล้า ๆ ถวาย ขอแยกเมืองกถันคั้นออกจากเมืองศรีกรุงกาน พระยา
 กถันคั้นทำคั้นไม่ท้องเงินเครื่องราชบรรณาการพร้อมแล้ว ส่งมาเมือง
 สงขลาให้นำเข้ามาทุดเกล้า ๆ ถวาย ขออยู่ได้บังคับเมืองสงขลาเหมือน
 เมืองศรีกรุงกาน พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ได้ทรงทราบ
 ฝ่าตของรุ่ตพระบาทแล้ว โปรดเกล้า ๆ คำว่าว่า เมืองกถันคั้นกับเมือง
 ศรีกรุงกานพรมแดนคอกันอยู่ เกิดวิวาทไม่เข้ากันแล้วจะมาอยู่ในบังคับ
 เมืองสงขลาด้วยกัน ถ้าพระยากถันคั้นทำความชอบความดี เกิน
 หน้าเมืองศรีกรุงกาน พระยาศรีกรุงกานจะเห็นไปว่ากรุงเทพ ๆ ทำนุบำรุง
 เมืองกถันคั้น พระยาศรีกรุงกานจะมีความน้อยใจไม่รัหยา จึง โปรด

เกล้า ๆ ให้ยกเมืองกถันตันมาอยู่ในใต้บังคับเมืองนครศรีธรรมราช
เมืองกถันตันจึงได้ขาดจากเมืองศรีวิชัยแต่บัดนั้นมา

พระยาภักดีนันทมหาราชไม่มืบุตร พระยาคำมะโห่งมืบุตร
ชายชื่อคุณกชตา ๓ ชื่อคุณนิกากับ ๓ ชื่อคุณสันนิปากแดง ๓ ชื่อ
คุณมธุ ๓ ดัดคน พระยามาโห่งมืบุตรชายชื่อคุณตะเงาะ ๓
รายนมดาพระยาย่านทะเลมืบุตรชายชื่อคุณประสา ๓ ชื่อคุณมธุ ๓
ดัดคน เมื่อพระยาคำมะโห่งมืบุตรตายแล้ว พระยาภักดีนันทมหาราช
คุณนิกากับคุณสันนิปากแดง คุณมธุ ไปเลี้ยงรักษาไว้ พระยา
ภักดีนันทมหาราชมีความรักคุณสันนิปากแดงมากกว่าพี่น้องทั้งปวง รายนมดา
พระยาย่านทะเลถึงแก่กรรมก่อนพระยาภักดีนันทมหาราช ครั้นนั้นมีจอตั้งมืฤทธิศักดิ์
แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาภักดีนันทมหาราชถึงแก่
กรรมอายุได้ ๘๓ ปี ได้เป็นเจ้าเมืองว่าราชการอยู่ ๕๓ ปี ญาติ
พี่น้อง ศรีวิชัยกรมการปลุกษาพร้อมกันให้เรียกชื่อศพพระยาภักดีนันทมหาราช
มหาราชว่า บารุหมหองมหาราช พระราชทานเงินตั้งทำบุญในการ
ศพ ๓๒๐๐ ดัดตั้ง เป็นเงิน ๓๐ ชั่ง

ณมืจอตั้งมืฤทธิศักดิ์ แต่บรรดาหลานแต่ญาติพี่น้องศรีวิชัยกรมการ
ปลุกษาเห็นพร้อมกันว่า คุณสันนิปากแดงเป็นคนมีสติปัญญา บารุ
หมหองมหาราชก็รักใคร่มาก ควรยกขึ้นเป็นพระยาภักดีนันทมหาราช
บ้านเมืองต่อไป คุณสันนิปากแดงจึงจัดทำต้นไม้ทองเงินเครื่องราช
บรรณาการแล้ว แต่งให้พระยามาโห่งมืบุตร คุณมธุของคุณสันนิปาก
แดง คุณประสาบุตรรายนมดาพระยาย่านทะเล กับศรีวิชัยกรมการ

ถือใบบอกส่งต้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการมาณเมืองนครศรีธรรม
ราช เจ้าพระยานครศรีธรรมราช นำเข้ามาเผ้าทูตของขลุ้พระบาท
ถวายต้นไม้ทองเงินณกรุงเทพ ฯ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงทราบฝ่าอาดของ
ขลุ้พระบาทว่า ญาติพี่น้องศรีวัดฉกรรมาการปลูกษาพร้อมกันให้คู่วันสิ้น
ปากแดงเปนพระยากันคั้น ก็โปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งคู่วันสิ้นปากแดง
เปนพระยากันคั้นตามที่ได้ปลูกษาพร้อมกันนั้น แล้วตั้งให้คู่วันกอลา
ที่พระยากันคั้นเปนพระยาสุนทรวิภัติศรีสุตด้านเดหความหารายา พระยา
จางวาง ตั้งให้คู่วันสิ้นกากับพระยากันคั้นเปนคนคู่ศรีอินตารา
ประตามาหมนตรี ตั้งให้คู่วันมุดันองพระยากันคั้นเปนรายามุดา แต่
บรรดาบุตรหลานมาระหมหดงมะหมคินน ให้เรียกเปนคนกทงตั้ง แต่
พระยาบาโงย คนกประษาน หาได้ โปรดตั้งให้มัยคัมบรรดาศักดิ์
ออกไปไม่ พระยาบาโงย รายนมุดา คนกประษาเชญทังตรา
ตั้งพระยากันคั้น พระยาจางวาง รายนมุดา คนกศรีอินตารา
ออกไปถึงเมืองนครศรีธรรมราช เจ้าพระยานครศรีธรรมราช ให้หัดวง
ไชยพลภักคักากับไปถึงเมืองกกันคั้น พระยาบา โงยไม่ขึ้นเมืองกกันคั้น
เลยไปอยู่เมืองปาหัง แครายนมุดา คนกประษา ขึ้นเมืองกกันคั้น
พระยากันคั้นรับแท้ทังตราแล้ว คนกประษา ไปฟังทังตราวันหนึ่ง
แล้วไม่ไปหาพระยากันคั้นอีก เพราะคนกประษามีความ โทมนคัว่า
เข้ามาเผ้าทูตของขลุ้พระบาท กราบบังคมทูลยกย่องพระยากันคั้น
จนได้เป็นเจ้าเมืองแล้ว คัวไม่ได้เป็นที่มัยคัมบ้างก็ย้ายแก่พรรคพวกบ้าง

มิให้วิวาทกัน หาดวงศร์เสด็จไปถึงเมืองกถันคืนวันพุธเดือน ๖ แรม

๓๐ ค่ำมีขุนเอกศก

ฝ่ายพระยามา โห่งยี่ว่า หาดวงศร์เสด็จพาเรือแกล้วกลดางสมุทร
ไปถึงเมืองกถันคืนก็ถนัดความผิชอบย์ จึงชักชวนคนกตะเงาะ คน
หงษ์ฮำมัดกับส้มคัพรคพวกนายไพร่หนีไปอยู่ที่บ้านสงต แคว้นเมือง
ศรีภานุ หาดวงศร์เสด็จหาได้พบตัวพุดจาไม้

หาดวงศร์เสด็จว่ากล่าวห้ามปราม พระยาถันตัน คนกตะเงาะ
ก็หยุครบกันแล้ว หาดวงศร์เสด็จพาตัวคนกตะเงาะขึ้นมาหาพระยาศรี
พิพัฒน์แม่ทัพเมืองสงตธา พระยาศรีพิพัฒน์แม่ทัพว่ากล่าวตั้งสอน
คนกตะเงาะก็มีความอ่อนน้อมให้ทานบนว่าไม่วิวาทกับพระยาถันตัน

พระยาศรีพิพัฒน์แม่ทัพจึงให้ หาดวงศร์เสด็จถือใบบอกลพาคนกตะเงาะ
กับส้มคัพรคพวก มาด้วยเรือแกล้วกลดางสมุทรเข้ามาเฝ้าที่ตลของ
ซุ้ดพระบาทนครุงเทพ ฯ คนกตะเงาะรับสารภาพผิดไม่คิดวิวาทกับ
พระยาถันตันต่อไป ซอกดับออกไปทำราชการอยู่ด้วยพระยาถันตัน
ตามเดิม

เจ้าพนักงานนำคำให้การทานบนคนกตะเงาะ ขึ้นกราบบังคมทูลพระ
กรุณา แลนำคนกตะเงาะเข้าเฝ้าที่ตลของซุ้ดพระบาท มีพระราชบัญญัติ
ตั้งถนการแก่คนกตะเงาะหลายประการ แล้วโปรดเกล้า ฯ ให้มีท้องตรา
ถึงพระยาศรีพิพัฒน์แม่ทัพหนึ่ง พระยาถันตัน พระยาจางวาง รាយ
มุดาณแม่ทัพหนึ่ง ให้หาดวงศร์เสด็จพาคนกตะเงาะกลับออกไปหาพระยา
ศรีพิพัฒน์แม่ทัพเมืองสงตธา พระยาศรีพิพัฒน์แม่ทัพได้มอบหนึ่งตั้ง

ถึงพระยากตันทันดบับหนึ่ง ให้คนภูปะษาเชิญท้องตราไปณเมือง
 กตันทัน คนภูปะษากับพวกไปถึงเมืองกตันทันณวันอาทิตย์เดือน ๓
 แรม ๘ ค่ำมีขุนเอกศก คนภูปะษาให้คนไปบอกพระยากตันทัน พระยา
 าจางวาง รายนมุดา ๆ ให้ศรีตวันกรมการนายไพร่มารับแท่งท้องตรา
 แด่หนึ่งคือพระยาศรีพิพัฒน์ไปบ้านพระยากตันทันตามธรรมเนียม คนภู
 ปะษาไปหาพูดจากับพระยากตันทัน พระยาจางวาง รายนมุดา
 เรียบร้อยเปนปรกติ พระยากตันทันแบ่งแขวงชนเมืองกตันทันให้แก่
 คนภูปะษา ๕ ค่ำบด ที่ไร่นาผู้คนซึ่งเกี่ยวข้องอยู่แต่ก่อนพระยากตันทัน
 ได้ คนให้เสร็จแล้ว ไพร่บ้านพดเมืองก็เรียบร้อยดี

ณวัน ๒ เดือน ๓๓ ขึ้น ๒ ค่ำชวดโทศก พระยากตันทันมีใบบอก
 มายังเมืองนครศรีธรรมราชดบับหนึ่ง หลวงศรีปะศุกาอาหัดซึ่งไปฟัง
 ราชการอยู่ณเมืองกตันทันบอกมาดบับหนึ่ง เจ้าพระยานครศรีธรรม
 ราชบอกนำส่งเข้ามาณกรุงเทพ ฯ มีความว่า ได้มีพระยากตันทันให้ทำ
 บัญชีเก็บด้วยจะทำคั้นไม้ทองเงิน ใช้คนไปบอกพระยาจางวาง รายน
 มุดา คนภูศรีอินดารา ให้มารับตราบัญชีก็ไม่มา ภายหลังว่า
 ให้แบ่งแขวงให้เสร็จก่อน พระยากตันทันจึงแบ่งแขวงให้พระยาจางวาง
 เท่ากับพระยากตันทัน รายนมุดาส่วนหนึ่ง คนภูศรีอินดาราส่งหนึ่ง
 บรรดาส่วยในเมืองก็แบ่งให้เหมือนกัน ภายหลังคนร้ายก็เข้าอยู่ด้วย
 พระยาจางวาง รายนมุดา คนภูศรีอินดารามาก ทำข่มเหงพันท่ง
 ราษฎร ๆ มาฟ้องหลายราย พระยากตันทันว่ากต่างก็ได้ พระยา
 จางวางใช้ให้รายนมุดามาขอตราชื่อบรรหมค่อพระยากตันทัน ๆ ว่าให้

มาขอต่อเจ้าพระยามครศรีธรรมราช พระยาจางวางว่าถ้าไม่ให้ตรา
จะทำให้วุ่นไม่ให้เกิดมาย พระยาจางวางทำตราหนึ่งตั้งออกชื่อผู้ตั้งท่าน
กถันตัน พระยากถันตันกับพระยาจางวางไม่ได้ ใจกัน พระยา
กถันตัน พระยาจางวางชุกชุมทำต๋ามเพลาะสูง ๓ ศอก ๔ ศอกรอบบ้าน
ทั้งสองบ้าน แถบ่าวพระยาจางวาง รายามุคา ตนกศรีอินตารา ทำ
ข่มเหงพันแหว่งบ่าวพระยากถันตันเนื่อง ๆ พระยากถันตันเหลือที่จะอด
ทนแล้ว ขอให้เจ้าพระยามครศรีธรรมราชหาควพระยาจางวางมาได้
ที่เมืองนครศรีธรรมราช ราชการที่เมืองกถันตันจะได้เรียบร้อย

เจ้าพนักงานนำข้อความข่มขู่ความบังคมทูลพระกรุณา ความ
ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว โปรดเกล้า ๆ คำว่าว่า พระยากถันตัน
พระยาจางวาง รายามุคา ตนกศรีอินตาราเป็นพี่น้องกัน แต่ก่อน
ว่ารักใคร่กันจะช่วยกันรักษาบ้านเมืองให้เรียบร้อย จึงได้ตั้งแต่งมัยศ
บรรดาศักดิ์ออกไป ครั้นเหตุการณ์เป็นเช่นนั้นก็ขยจะรับเขาตัวมัดมัดได้
ก็ยังไม่ควร จะเปนไปว่าเห็นแก่พระยากถันตันฝ่ายเดียว ต่อไป
ภายหน้าจะสมานกันยาก จึง โปรดเกล้า ๆ มีท้องตราออกไปถึงเจ้าพระยา
นครศรีธรรมราช ว่าให้เจ้าพระยามครศรีธรรมราชมีหนังสือชี้ว่ากล่าว
ให้แข็งแรง ให้กรมการถือไปถึงพระยากถันตัน พระยาจางวาง
สักครั้งหนึ่งก่อน การเห็นจะพอสมไปได้ เจ้าพระยามครศรีธรรม
ราชจึงมีหนังสือให้หัตถวงประเทศสงครามถือไปถึงพระยากถันตัน พระยา
จางวาง รายามุคา ตนกศรีอินตารา ทราบความแล้ว พระยา
จางวางว่าการสิ่งใดจะปรุฎษาให้แก่พระยากถันตัน ถ้าผู้ใดทำผิดให้

ทำคามโทษ แด่ครั้งนั้นพระยาจางวางทำบุญเข้าแขก บุตรพระยา
จางวางก็ไปหาพูดจาเป็นปรกติ แต่กิริยาพระยาจางวางกับพระยา
กถันตันไม่วางใจกันสนิท

ณวันอาทิตย์เดือนเก้าขึ้นสิบต้องคำมีฉลุศรีศก คนกฐประษาเข้า
มากรุงเทพฯ ๑ กล่าวโทษพระยาจางวาง รายนมุดา คนกฐศรี
อินคารา กุณะวิมะ ว่าเก็บเอาที่หน้าสวนป่าไม้เรือนของคนกฐประษา
พวกคนกฐประษากอีก ๓๘ เจ้าของ คนกฐประษาได้บอกพระยาจางวาง กถันตัน ๆ
บังคับให้ คั้นให้คนกฐประษาแฉพรตพวก พระยาจางวาง รายนมุดา
คนกฐศรีอินคารา กุณะวิมะ หากินให้ไม่ ฝ่ายพระยาจางวางกับบอก
กล่าวโทษคนกฐประษาว่า คนกฐประษาคิดไม่ตรงกับพระยาจางวาง กถันตัน คนกฐ
ประษาใช้คนไปคิดกับพระยาบมาโฮงย คนกฐหงฮ่ามัด คนกฐคาระ
ณเมืองศรีงกานู คนกฐคาระให้คนไปคิดกับรายา ๆ ฝ่ายเมืองถึงา
ช่วยคนกฐประษาทำร้ายเมืองกถันตัน ครั้นถามคนกฐประษา ๆ ว่าเมื่อ
คนกฐประษาเข้ามาณกรุงเทพฯ ๑ คนกฐหงฮ่ามัดคัมหนึ่งตั้งมาว่า ขอ
ให้ช่วยคิดอ่านให้คนกฐหงฮ่ามัดได้กับมาอยู่เมืองกถันตันเท่านั้น คนกฐ
ประษาจะได้ คิดทำร้ายเหมือนหนึ่งตั้งบอกพระยาจางวางกถันตันหาไม่ได้ เจ้า
พนักงานนำไมบอกพระยาจางวางกถันตันแต่คำให้การทาบคนกฐประษา
กราบบังคมทูลพระกรุณา ความทราบบ้างดของชุดพระบาทแล้ว

ทรงพระราชดำริห์เห็นว่าพระยาจางวาง กถันตัน คนกฐประษา ไม่
ดำมคัศรีศก จะดมคัศมานให้ดกันอีกก็จะดกันแต่ปาก ใจต่อใจร้ายฉาน
กันแล้วที่ไหนจะดกันได้ จะต้องแยกบ้านเมืองจึงจะมีความสุขทั้งต้อง

ฝ่าย ครองหนพระยาตานตั้งแกกรรม จึงโปรดให้เลื่อนพระยาหนอง
จิกไปเป็นพระยาตาน ให้ผู้ตจาเกิดยกด้อมให้ตนกฤษะษาพาดมัทพรค
พวกมาอยู่เมืองหนองจิกใกล้เมืองสงขลา จึงจะตั้งนริวจาตแก่กัน
เมืองหนองจิกเป็นเมืองน้อยพวกตนกฤษะษามาอยู่มาก บ้านเมืองจะได้
บริบูรณ์มั่งคั่งชน ตนกฤษะษาบยอมมาอยู่เมืองหนองจิก จึงโปรด
เกล้า ๆ ให้มีท้องตราถึงเจ้าพระยาหนครศรีธรรมราช พระยาสงขลา
พระยาถนตัน ให้พระยาไชยาทำยหน้าเป็นข้าหลวงพาตนกฤษะษาออก
ไปเมืองถนตัน แบ่งครอบครัวดมัทพรคพวกตนกฤษะษามาเมือง
หนองจิก พระยาไชยาทำยหน้าไปจากกรุงเทพ ฯ ๓ วันอาทิตย์เดือน
สิบเอ็ดแรมค่ำป็นดูศรีศก ถึงเมืองถนตัน๓วันเสาร์เดือนยชน
สิบเอ็ดค่ำป็นดูศรีศก

๓ วันพุธเดือนห้าแรมค่ำป็นดูศรีศก พระยาไชยาทำยหน้า
มีใบบอกให้หลวงพิชภักดีถือเข้ามาว่า พระยาไชยาทำยหน้าได้เลื่อน
ตนกฤษะษาที่จะให้พาดมัทพรคพวกมาเมืองหนองจิก ตนกฤษะษาว่า
คนที่จะมานั้นยังคิดไร่นาอยู่ ต่อเดือน ๖ เก็บเข้าในนาแล้วจึงจะได้
มา ตนกฤษะษาขอหนังสือพระยาไชยาทำยหน้าไปเกิดยกด้อมพระยา
บาโงย ตนกฤษะษามัดคนเมืองตรังگانูได้มาถึงเมืองถนตัน๓วัน
พุธเดือนห้าห้าค่ำป็นดูศรีศก เป็นจำนวนคนตัวนาย ๓๔ โพร ๒๐๐
แขกเมืองตรังگانูมาด้วย ๒๐ รวม ๒๓๔ คน พักอยู่นำบ้านตนกฤษะษา
พระยาไชยาทำยหน้าได้ ให้พระยาบาโงย ตนกฤษะษามัด ถิ่นนำพระ
พิพัฒน์คยาทูตเกล้า ๆ ถวาย แล้วพูดว่ากล่าวจะให้พระยาบาโงย

คนกุดหงดขำมีคมาอยู่เมืองหนองจิกก็คิดเอื้อนอยู่จะไม่ส้มคมา ฝ่าย
 คนกูประชาภิบัติพลัดวเชื่อนแซไป คนกูประชาเขียนหนังสือสัญญามาให้
 พระยาไชยาท่ายน้ำมีความว่า ถ้าคนกูประชาได้เป็นเจ้าของถันถัน
 จะให้เงินพระยาไชยาท่ายน้ำ ๓๐๐๐๐ เหยี่ยญ ขุนดำเร่จภาษาดำม
 ๕๐๐ เหยี่ยญ เจ้าพนักงานนำหนังสือมอบพระยาไชยาท่ายน้ำ กราบ
 บังคมทูลพระกรุณาความทราบฝ่าตองของขุดพระบาทแล้ว โปรดเกล้า ฯ
 ให้มีท้องตราถึงเจ้าพระยาบวรศรีธรรมราชฉบับหนึ่ง ถึงพระยาสงฆดา
 ฉบับหนึ่งว่า เมื่อคนกูประชาเข้ามาณกรุงเทพ ฯ นั้นพระยาถันถัน
 ก็บอกกล่าวโทษเข้ามา ครั้นตามคนกูประชา ฯ ก็ไม่รับ แล้วคนกูป
 ระชาว่าพระยาถันถันบอกกล่าวโทษเข้ามา เป็นความมหันตโทษ
 ไม่จริง จะทำราชการอยู่ในบังคับพระยาถันถันคือไปไม่ได้ ขอพา
 ส้มคพรรคพวกมาอยู่เมืองหนองจิก จึงโปรดเกล้า ฯ ให้พระยาไชยา
 ท่ายน้ำ เป็นข้าหลวงออกมาแบ่งครอบครัวเมืองถันถันมาอยู่เมือง
 หนองจิก ครั้นมาถึงเมืองถันถันขอหนังสือพระยาไชยาท่ายน้ำไป
 เกดยกต่อมพระยามา โหงย คนกุดหงดขำมีคมาแล้ว คนกูประชาคิด
 ถันถันตายจะไม่ไปเมืองหนองจิก ประการหนึ่งพระยาจางวางก็เกิด
 อริวิวาทกับพระยาถันถันอยู่ คนกูประชาภิบัติพระยาจางวางจะคิดการ
 อย่างไม่รู้ก็เดินถึงกัน แต่ข้าหลวงมีอยู่ที่เมืองถันถัน พระยาจางวาง
 จึงจะทำเป็นคนค้อยอยู่กับพระยาถันถัน ถ้าไม่แยกคนกูประชาภิบัติส้มค
 พรรคพวกมาเสียให้ได้ ก็จะทำเหตุใหญ่รบกับพระยาถันถันอีก การ
 ก็จะมีคยาวไป ให้เกณฑ์ไพร่เมืองนคร เมืองสงฆดา เมืองตะ

ต้องพัน ให้พระยาเสนาหามนตรี พระสุนทรนุรักษ์คุมลงไปสมทบ
กับพระยาไชยาทำยานำเมืองถันตัน พระยากถันตัน พระยา
จางวาง ตนกฤษณะ เห็นไพร่พลกองทัพยกมามาก พระยากถันตัน
พระยาจางวาง ตนกฤษณะ จะได้เกรงอำนาจการจึงจะสำเร็จได้
แต่เมื่อจะยกไปนั้นให้ ทิศศัพทฎาว่า ดั้นเทศกาดนาแต่ดั่งกำหนดตนก
ฤษณะจะพาครอบครัวด้อมักพรรคพวกชนมาเมืองหนองจิก เจ้าพระยา
นกร พระยาสงขลา ให้พระยาเสนาหามนตรี พระสุนทรนุรักษ์
ลงมาช่วยพระยาไชยาทำยานำ รับครอบครัวตนกฤษณะจ่ายเสบียงอาหาร
มิให้ขาด

หลวงพิทักษ์กับครอบครัวต้องครากราบถวายเป็นมงคลาไปจากกรุงเทพ ฯ
ณวันจันทร์เดือนหกแรมแปดค่ำขึ้นจัตวาศก ดวงต้องคราเมืองนคร
ศรีธรรมราช เมืองสงขลา แล้วไปเมืองถันตัน พระสุนทรนุรักษ์
คุมไพร่เมืองสงขลาไปตั้งเมืองถันตัน ณวันพุธเดือนแปดอุตราดาศ
ขึ้นสี่ค่ำขึ้นจัตวาศก พระยาเสนาหามนตรีคุมไพร่เมืองนครศรีธรรมราช
ไปตั้งเมืองถันตัน ณวันเสาร์เดือนแปดอุตราดาศแรมแปดค่ำขึ้น
จัตวาศก ได้ปลุกฆราวาสการเมืองถันตันพร้อมด้วยพระยาไชยา
ทำยานำ ว่ากล่าวตนกฤษณะก็อ่อนน้อมยอมมาเมืองหนองจิก ณวัน
จันทร์เดือนสิบขึ้นแปดค่ำขึ้นจัตวาศก ตนกฤษณะได้พาครอบครัว
ออกเดินทางจากเมืองถันตันเป็น ๓๓๘๘ ครัว ชายหญิงใหญ่น้อย ๖๘๖๓
คน การซึ่งรับตั้งตนกฤษณะครั้งนั้น พระยาตรีภานุจัตติเรศช่วยรับตั้ง
ตนกฤษณะ ๓๐ ถ้ำ ข้างเมืองสงขลา ๕๐ ข้าง ตนกฤษณะ ๕

รวม ๕๕ ช้าง แม่กองตะไมเมืองสาयคุมโพว์ ๓๐๐ คนนำไปหน้า
 พระยาระงะคุมโพว์ ๓๐๐ คนไปช้างหลัง พระยาไชยาทำยหน้าไปตั้ง
 ถึงบ้านคุมบัต ให้ขุนหมื่นไปตั้งจนพ้นเขตแดนเมืองถันตัน พระยา
 บาโงย คนภูตหงษามัต กลับไปรับครอบครัวณเมืองตริงกานู
 ตามตงกุประษามายอยู่ที่เมืองหนองจิกด้วยกัน พระยาบาโงย ๓
 คนภูตหงษามัต ๓ ถึงแก่กรรมณเมืองหนองจิก เมื่อตงกุประษา
 มาจากเมืองถันตันแล้ว คุกริยาพระยาจางวาง รายามุดา คนกุ
 ศรีอินตารา ก็อ่อนน้อมต่อพระยาถันตัน พระยาเส่นหามนตรี
 จึงหาตัว พระยาจางวาง รายามุดา คนกุศรีอินตารา มาณค้าย
 ด้วยยัดตัวไว้ว่าจะพาเข้ามาณกรุงเทพ ฯ พระยาจางวาง รายามุดา
 คนกุศรีอินตารา ก็ยอมจะเข้ามาโดยปรกติ พระยาถันตันจึงได้มา
 อ่อนน้อมขอ รายามุดา คนกุศรีอินตารา ต่อพระยาเส่นหามนตรี
 ไว้ช่วยทำราชการที่เมืองถันตัน พระยาเส่นหามนตรีเห็นว่า รายา
 มุดา คนกุศรีอินตารา เป็นผู้ช่วยก็ให้พระยาถันตันได้ พระยา
 เส่นหามนตรีพา พระยาจางวาง ๓ คนกุตหงษ ๓ คนกุระจิ ๓
 คนกุสะนิ ๓ แยก ๕ โพว์ ๓๓ รวม ๔๒ คน กับหัวนทะนุ เจะหวัง
 แยกในพระยาถันตันให้คุมทองคำทรายหนัก ๒ ชั่ง แยก ของถวาย
 เข้ามาด้วยพระยาเส่นหามนตรี ถึงเมืองนครศรีธรรมราชณวันอังคาร
 เดือนสิบเอ็ดแรมสิบสามค่ำมีขานจิตวาศก เจ้าพระยานครศรีธรรมราช
 จึงมีใบบอกให้พระยาเส่นหามนตรีพาพระยาจางวาง นายโพว์ ๔๒ คน
 กับหัวนทะนุ เจะหวัง เข้ามาเฝ้าทูลถองขลุ้พระบาท แล้ว

มีคำตั้งต่อไป พระยาตานแดงรพยาได้ไปมาเยี่ยมเยียนพระยาถนตัน
มิได้ขาด พระยาถนตันได้รับบุตรพระยาตาน ชื่อคนกปะษาซึ่ง
เป็นหลานนไปอยู่เมืองถนตัน พระยาตานได้บุตรหญิงพระพิพิธศักดิ์
เป็นภรรยาคนหนึ่ง

ณปีมะแมเอกศกจุลศักราช ๓๒๒๓ ปี พระบาทสมเด็จพระจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทางชลมารค ด้วยกระบวนเรือพระ
ที่นั่งกลไฟ ทอดพระเนตรหัวเมืองมัทรี ได้ชายทะเลไปถึงเมืองตาน
เมื่อเสด็จประทับณพลับพลาแหลมต้นเมืองสงขลา พระยาถนตันพา
คนกปะษาบุตรเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายตัว จึงโปรดเกล้าฯ
พระราชทานนามสัญญาบัตร ตั้งคนกปะษาเป็นที่พระรัชฎาธิษฐานบุตร
บุรุษพิเศษ ผู้ช่วยราชการเมืองถนตัน

ณปีมะเส็งเอกศกจุลศักราช ๓๒๓๓ ในรัชกาลที่ ๕ ๑ พ.ณ. ๑
เจ้าพระยาศรีธรรมาธิราช ผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน จัดเรือกลไฟชื่อ
ประพาศอุครสยามให้หลวงโกษาธิศหาก เป็นข้าหลวงออกไปรับพระ
รัชฎาธิษฐานบุตรบุรุษพิเศษเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เรือประพาศ
อุครสยามไปจากกรุงเทพฯ ๑ วันวันพฤหัสบดีเดือนเจ็ดขึ้นสองค่ำ
มะเส็งเอกศก กลับมาถึงกรุงเทพฯ ๑ วันอาทิตย์เดือนเจ็ดแรมสิบสองค่ำ
ปีมะเส็งเอกศก เป็นจำนวนคนเมืองถนตัน พระรัชฎาธิษฐานบุตรบุรุษ
พิเศษ ๓ คนกพี่น้อง ๕ ศีร์ตวันกรมการ ๓๒ กับคนจีน ๒ ไพร
จีน ๗ ไพรแขก ๒๐ รวม ๗๐ คนเข้ามาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ณวันจันทร์เดือนแปดชนทกคำมีมะเด่งเฮกศก ไปรตเกล้า ฯ
 พระราชทานนามสัญญาบัตรให้พระยารัชฎาธิษฐานบรมบรุษย์พิเศศ เป็น
 พระยารัชฎาธิษฐานบรมบรุษย์พิเศศ ประเทศราชนฤบดินทร์สุรินทรวิจิธา
 ผู้ว่าราชการแทนพระยาภักดีนคิน พระราชทานคาบฝักทองเต็ม ๓ ไปรต
 เกด้า ฯ ให้เรือประพาศอัครสยาม ไปส่งพระยารัชฎาธิษฐานบรมบรุษย์
 พิเศศออกจากกรุงเทพ ฯ ณวันพุธเดือนแปดบุรพาดำซันแปดคำมี
 มะเด่งเฮกศก กลับมาถึงกรุงเทพ ฯ ณวันเสาร์เดือนแปดอุตราดาซ
 ษันต้องคำมีมะเด่งเฮกศก

ณมีขวดอัฐศกจุศักราช ๓๒๓๘ กำหนดแขกเมืองประเทศราช
 ส่งต้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณาการเข้ามาทุกเกล้า ฯ ถวาย พระยา
 ภักดีนคินแต่งให้หวั่นมาทยา นายไพร่คุมต้นไม้ทองเงินเครื่องราชบรรณา
 การเข้ามา แลมีใบบอกมาว่าพระยาภักดีนคินแก่ชราขอมอบราชการ
 บ้านเมืองให้พระยารัชฎาธิษฐานบรมบรุษย์พิเศศ ทำต้นไม้ทองเงินจัด
 เครื่องราชบรรณาการแทนพระยาภักดีนคินค้อยไป

ครั้นแขกเมืองกราบบอกถวายบังคมลา ไปรตเกล้า ฯ มีท้องตรา
 พระคชด้ห่ค้อมถึงพระยาภักดีนคินว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็
 ทรงพระราชดำริเห็นว่าพระยาภักดีนคินแก่ชราแล้ว จะทรงพระมหา
 กรุณาชุบเลี้ยงพระยารัชฎาธิษฐานบรมบรุษย์พิเศศขึ้นเป็นเจ้าของ จะ
 ไปรตเกล้า ฯ เพิ่มยศพระยาภักดีนคินขึ้นเป็นจางวางเมืองภักดีนคิน ให้
 พระยาภักดีนคินปฤชาญาติพี่น้องศรัทธวันกรมการ ถ้าเห็นดีพร้อมกัน
 ก็ให้มหนังสือบอกเข้ามาให้ทรงทราบ

พระยากันตัน รายนมุดา พระยารัชฎาธิปัตย์บุตรบุรุษย์พิเศศ
 จึงมีหนังสือบอกให้หวันมุดานายไพร่ ถิ่นมาทางเมืองนครศรีธรรม
 ราช ฯ ดังเข้ามาถึงกรุงเทพ ฯ มีความว่าพระยากันตัน รายนมุดา
 พระยารัชฎาธิปัตย์บุตรบุรุษย์พิเศศ ปฤกษาญาติพี่น้องเห็นชอบพร้อม
 กันแล้ว แต่พระยากันตันตั้งหวันมุดาออกหนังสือบอกให้ทราบ
 เรียบ ฯ พณ ฯ ที่สมุหพระกตาใหม่ว่า ซึ่งโปรดเกล้า ฯ ให้เพิ่มยศ
 บรรดาศักดิ์ชนนพระเดชพระคุณเป็นต้นเกล้า ฯ แต่อักษรว่าจางวางนั้น
 ขอเปลี่ยนให้เป็นอย่างอื่น

พณ ฯ ที่สมุหพระกตาใหม่ได้ทราบแล้ว นำขึ้นกราบบังคม
 ทูลพระกรุณา ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท จึงโปรดเกล้า ฯ
 ให้เจ้าพนักงานกรมพระอาลักษณ์ แต่งนามลงในสัญญาบัตร ว่า
 พระยาเศขานุชิตมหิศรายานุกถวิบูลย์ภักดี ศรีสุตค่านมะหมัตร์ต้นชาคา
 มหาปชานาธิการ ผู้กำกับดูแลผิดแลชอบในราชการเมืองกันตันเดรัจ
 แล้ว จึงโปรดเกล้า ฯ ให้พระอมรวิไธยสรเศขเจ้ากรมทหารปืนใหญ่
 กับพระยาราชวงศ์จางวางกรมอาษาจาม พระเสนหามนตรีผู้ช่วย
 ราชการเมืองนครศรีธรรมราช เป็นข้าหลวงไปด้วยเรือรบชื่อพิชัยม
 เรนยทช เชิญสัญญาบัตรแต่ของตราตั้งพระยากันตันเป็นที่พระยา
 เศขานุชิต พระยารัชฎาธิปัตย์บุตรบุรุษย์พิเศศเป็นที่พระยากันตัน
 ณเมืองกันตัน เรือรบใช้จักรออกจากกรุงเทพ ฯ ณวันอาทิตย์เดือน ๔
 แรม ๕ ค่ำปีชวดอัฐศก พระราชทานตั้งเดรัจเดรัจแก้วกลับมาถึงกรุงเทพ ฯ
 ณวันพฤหัสบดีเดือน ๖ ขึ้น ๗ ค่ำปีฉลูนพศก